

**GOED BESTUUR
EN
DE POLITIEKE REALITEIT**

door

Armand Hessels

Ontwerp Omslag: AXIS Design
Layout & (Kleur) Omslag: Jones Publicidad

INHOUD

PROLOOG	4
STICHTING INFUCA	5
INLEIDING	6
1 - RAPPORT CALIDAD, EEN HANDLEIDING VOOR POLITIEK GEDRAG?	8
2 - PERSONEEL IN DE MINISTERIES; AANLEIDING VOOR CREATIVITEIT?	11
3 - BEVOEGDHEDEN IN MODELPROJECTEN VAN DE OVERHEID	15
4 - TRANSPARANTIE IN MODELPROJECTEN VAN DE OVERHEID	18
5 - FINANCIËEL BELEID IN MODELPROJECTEN VAN DE OVERHEID	21
6 - MODELPROJECTEN VAN DE OVERHEID, UITZONDERING OF PATROON?	24
7 - ALL IN THE FAMILY!	29
8 - DIRECTIE LVV(P): LANDBOUW, VEETEELT VISSERIJ (EN PERSONEEL)	33
9 - HET AMBTENARENAPPARAAT, EEN OVERHEIDSDUMP?	36
10 - DIENST POSTERIJEN, EEN WERKELIJK DIENSTVERLENEND BEDRIJF?	39
11 - 'LUCHT- EN ZEEBRIEVEN', VAN TROTS NAAR SCHAAMTE!	44
12 - AIR ARUBA, VAN NATIONALE TROTS NAAR NATIONAAL PROBLEEM	48
13 - FIPA, EEN OVERHEIDSINTENTIE VOOR EEN NATIONAAL BANKROET?	53
14 - CORRUPTIE, EEN VERKLARING	59
15 - DE PERS, EEN BRON VAN OBJECTIEVE EN ONPARTIJDIGE INFORMATIE?	65
16 - HET OPENBAAR MINISTERIE EN HET KONINKRIJK, TOESCHOUWERS OF ACTEURS?	69
17 - DE ARUBAANSE GEMEENSCHAP, MEA CULPA?	74
18 - QUO VADIS, ARUBA?	77
ENKELE BELANGRIJKE OFFICIËLE INSTITUTEN EN WETTEN	83
INFORMATIEBRONNEN	85

PROLOOG

Er is gebruik gemaakt van veel informatie uit officiële documenten en rapporten. Toch wil ik de vele personen (die liever niet genoemd willen worden) danken die op de een of andere wijze hun expertise ter beschikking hebben gesteld om cijfers, situaties, enz. te verduidelijken. Allen hebben hun bijdrage geleverd vanwege hun reële bezorgdheid voor onder meer de financiële situatie en de kwaliteit van het bestuur van Aruba.

Ik wil eveneens al diegenen danken die voortdurend hun steun hebben betuigd voor de wijze waarop verschillende onderwerpen eerder in de publiciteit werden gebracht.

Ik ben Mario Dijkhoff heel erkentelijk voor de correctie van de Papiamentse ortografie, syntaxis en woordgebruik en voor de tijd die hij heeft genomen om verschillende uitgangspunten van de Papiamentse spelling te bespreken.

Uiteindelijk wil ik mijn vader danken, die mij van kleins af aan heeft geleerd om alleen respect op te brengen voor de autoriteit, indien zij dat respect verdient door de kwaliteit van haar werk en de uitvoering van haar verantwoordelijkheid op correcte wijze.

Armand Hessels

STICHTING INFUCA

Dit boek is het eerste exemplaar van een serie boeken, die de Stichting INFUCA in de papiamentstalige gemeenschap uitbrengt. Het doel van INFUCA is om de lees- en schrijfcultuur in Aruba en de Nederlands-Antilliaanse eilanden te bevorderen. Hierbij gaat het niet alleen om het lezen en schrijven van meer boeken, maar met name om het lezen en schrijven van boeken die een meer kritische en onafhankelijke instelling helpen ontwikkelen. Er zal getracht worden dit doel te bereiken via artikelen, boeken en workshops, die zo volledig en zo onpartijdig mogelijk informatie geven.

Correcte informatie is essentieel in het leven van elke mens. Op basis van informatie trekken mensen hun conclusies en/of leiden ze een bepaalde levensstijl. Veel conflicten in onze gemeenschap hebben hun oorsprong in onvolledige of slechte informatie. Volledige en goed beargumenteerde informatie ontbreekt vaak. Het is op de eilanden ook geen gewoonte om deze informatie te vragen of te eisen van betrokken instanties of partijen. INFUCA wil bijdragen aan de (noodzakelijke) ontwikkeling om volledige en goed beargumenteerde informatie te vragen van en te geven aan alle betrokken partijen.

Aangezien er op bijna elk gebied adequate informatie ontbreekt in het Papiaments, heeft INFUCA een omvangrijke taak. Zo leiden vele mensen een levensstijl die hun gezondheid, de vorming van hun kind of het welzijn van de gemeenschap in de weg staan. INFUCA zal zich daarom met name richten op onderwerpen op het gebied van de opvoeding, de gezondheid en de menselijke ontwikkeling in het algemeen. Bovendien zal aandacht worden gevestigd op thema's die in onze gemeenschap speciale aandacht vragen, zoals integriteit, seksualiteit, communicatie, zorg voor de natuur.

De naam INFUCA is herleid van de 2 woorden *informatie* en *educatie*. INFUCA wil de lezer op een brede en objectieve basis informeren, zodat hij meer gefundeerde beslissingen kan nemen en eventueel zijn mening en/of zijn levenswijze kan bijstellen. Bovendien kan de informatie hem helpen bij de opvoeding van zijn kind(eren).

INFUCA wil haar doel bereiken door middel van een voortdurende interactie met de leden van onze gemeenschap. Het is daarbij niet alleen noodzakelijk dat INFUCA op de hoogte is van hetgeen de burgers bezighoudt, maar ook dat INFUCA informatie verkrijgt van haar lezers omtrent de kwaliteit en de effectiviteit van haar werk. Uiteindelijk zal deze uitwisseling INFUCA in staat stellen zich nog beter te richten op de behoeften in onze samenleving en zal het de kwaliteit van haar werk verbeteren.

INFUCA hoopt met dit initiatief meer mensen te motiveren om bij te dragen aan de uitbreiding van onze schrijfcultuur.

Het bestuur van INFUCA

INLEIDING

'Goed bestuur en de politieke realiteit' richt zich op de discrepantie die bestaat tussen goed bestuur als ideaal en de alledaagse politieke praktijk. De noodzaak tot aandacht hiervoor is de penibele situatie van het land Aruba. Er was tot voor kort sprake van een hoge economische productiviteit, terwijl er tegelijkertijd een zorgwekkende financiële situatie bestond. Bij verschillende officiële instanties en in de gemeenschap bestaat de indruk dat belangrijke oorzaken van deze discrepantie slecht bestuur (onder meer het personeelsbeleid) en een gebrek aan integriteit bij de verschillende overheden zijn. Aangezien deze elementen de gehele gemeenschap kunnen schaden, is het erg belangrijk om de waarheid achter deze indrukken na te gaan. Het doel hiervan is om te voorkomen dat dit politiek gedrag zich blijft herhalen.

Correct politiek handelen staat beschreven in **Rapport Calidad (Kwaliteit)**. Dit rapport legt de nadruk op de verantwoordelijkheid van de bestuurders om hun handelen te baseren op integriteit. Alle beslissingen moeten gebaseerd zijn op de wet en het uitgangspunt is het gemeenschapsbelang. Bovendien wordt er gewaarschuwd tegen de kleinschaligheid aangezien te nauwe banden tussen bestuurders, parlementariërs, zakenlui en burgers het werk van een minister/politicus makkelijk kunnen corrumperen.

Intussen hebben documenten en officiële rapporten van verschillende gerespecteerde instanties in onze gemeenschap een duidelijk beeld gegeven van de overheidspraktijk van de laatste jaren. In dit boek worden ideaal (zoals beschreven in Rapport Calidad) en praktijk (zoals beschreven in verschillende documenten en officiële rapporten) naast elkaar gelegd. Zo kan elke lezer voor zichzelf uitmaken hoe de betrokken bestuurders zich gekweten hebben van hun taken.

In feite is dit boek ontwikkeld uit een serie artikelen die geschreven is vóór de laatste verkiezingen voor een nieuwe Overheid in Aruba in september 2001. In die serie werd getracht informatie te geven vanuit een neutrale hoek, die het handelen van de Overheid op objectieve wijze analyseerde. Daarbij werd onder meer gebruik gemaakt van documenten en rapporten van de Algemene Rekenkamer en van principes en criteria zoals beschreven in 'Rapport Calidad'.

Tijdens het schrijven van die artikelen bleek dat er niet genoeg tijd was om alle ontvangen informatie in de serie te verwerken. Daarom werd besloten om die informatie te bundelen en uit te geven in dit boek. Zo wordt ook voorkomen dat er belangrijke zaken worden vergeten en dat de geschiedenis zich herhaalt zoals in het verleden reeds met verschillende overheden is gebeurd.

Het is goed op te merken dat veel politici (politieke partijen) er erg op gebrand zijn om het volk hun daden uit het verleden zo gauw mogelijk te laten vergeten. Er is echter al vaak aangetoond dat politieke beslissingen uit het verleden grote negatieve gevolgen kunnen hebben voor de toekomst van het land Aruba. In dit verband kan eenvoudig worden verwezen naar de schulden van vele (honderden) miljoenen voor de Arubaanse gemeenschap als gevolg van

politieke konkelarijen in de afgelopen 15 jaar.

Het is te hopen dat dit boek bijdraagt aan een kritischer volk met betrekking tot politiek handelen in het algemeen. Dit is ook een belangrijk doel van Rapport Calidad. Dit rapport kon/kan (?) -in theorie- op de steun van praktisch alle politieke partijen rekenen. Ofschoon het volk zich traditioneel probeert te onthouden van het publiekelijk geven van politiek commentaar 'om problemen te voorkomen', is het al duidelijk geworden dat juist deze traditie de gemeenschap in grote problemen kan storten. Voortdurende controle op en correctie door niet-politieke groeperingen en instanties van incorrect politiek handelen hebben in veel landen reeds aangetoond een positief effect te hebben op politiek gedrag. Uiteindelijk bepaalt deze controle en correctie de kwaliteit van onze politieke elite en dus van een positieve ontwikkeling van onze gemeenschap.

1- RAPPORT CALIDAD EEN HANDLEIDING VOOR POLITIEK GEDRAG?

Het belangrijkste doel van Rapport Calidad was/is om een proces op gang te brengen om de **kwaliteit en integriteit van het bestuur** in Aruba te verbeteren. Dit bleek noodzakelijk aangezien de dagelijkse en jarenlange praktijk van politiek bedrijven aantoonde dat de politici en de politieke partijen (zonder uitzondering) zelf over onvoldoende normbesef en discipline beschikten om de Arubaanse gemeenschap op een behoorlijke wijze als overheid te leiden.

Natuurlijk is het niet de bedoeling om het Rapport in zijn geheel te behandelen. Het gaat er meer om het merendeel van de in het Rapport genoemde principes en criteria te gebruiken om een beter beeld te krijgen van de dagelijkse praktijk van overheidsbeleid. Zo krijgt de Arubaanse gemeenschap een beter inzicht in zowel de inhoud van het Rapport Calidad als in de wijze hoe de Overheid en politici zich houden of hebben gehouden aan de verschillende criteria. Er zal getracht worden antwoord te geven op vragen als:

- Behandelt de Overheid alle mensen op gelijke wijze of worden er privileges verleend?
- Is het bestuurshandelen gebaseerd op het recht of op willekeur?
- Neemt de Overheid haar besluiten op transparante en controleerbare wijze?
- Beheert de Overheid haar personele, financiële en materiële middelen op efficiënte wijze?
- Heeft de Overheid bij al haar beslissingen de belangen van de Arubaanse gemeenschap het zwaarst laten wegen?
- Stond de integriteit van de Overheid ter discussie of werd die in twijfel getrokken?

RAPPORT CALIDAD IN DE PRAKTIJK

Rapport Calidad werd in het jaar 1997 opgezet door een aantal Arubaanse en Antilliaanse deskundigen onder voorzitterschap van de voormalige Gevolmachtigd Minister van Aruba, mr. Mito Croes. De uitgangspunten en aanbevelingen werden zo vanzelfsprekend en belangrijk bevonden door de Arubaanse regering, dat het Rapport **integraal werd geaccordeerd door de Ministerraad in december 1997**. Rapport Calidad werd/wordt nadien steeds aangehaald om aan te geven hoe goed de Arubaanse Overheid bezig was/is.

Echter, reeds in oktober 1998 werden de Ministers van Algemene Zaken en Financiën er in een officiële brief van de Centrale Accountantsdienst op gewezen dat alleen al op het gebied van personeelsbeleid stevig werd gezondigd tegen de principes van Rapport Calidad. Zo werden, ondanks de Ministerraadsbeslissing d.d. 19 juni '98 om **per direct een personeelsstop voor alle overheidsdiensten, zonder uitzondering**, af te kondigen, en de circulaire van de Minister van Financiën d.d. 15 juli 1998, die aangaf dat **per direct geen nieuwe consultancy-overeenkomsten mochten worden**

aangegaan of verlengd, er toch totaal 21 nieuwe medewerkers in dienst genomen in de vorm van 18 arbeidsovereenkomsten en 3 consultancy-overeenkomsten.

De beslissingen voor indienstneming werden bovendien genomen zonder advies van Directie Personeel en Organisatie (DPO) met betrekking tot de inschaling (afhankelijk van opleiding en ervaring) en andere arbeidsvoorwaarden, zoals is voorgeschreven. Er was in een aantal gevallen dan ook sprake van onrechtmatige en onevenredig hoge salarissen en van omvangrijke toelagen (ad 25%). Op jaarbasis betekenden deze benoemingen een **extra uitgave van minimaal Af. 1.3 miljoen florin**, aangezien deze benoemingen niet plaatsvonden ter vervanging van medewerkers die bijv. met ontslag waren gegaan!

Totaal onbegrijpelijk is hierbij het feit dat 1 persoon zijn arbeidsovereenkomst ad Af. 10.231,- direct om kon zetten in een consultancy-overeenkomst bij de Minister van Financiën voor minimaal Af. 20.000,- per maand. In een van de eerste maanden bracht deze consultant echter reeds Af. 31.400,- in rekening!

Daarnaast is het salaris van een aantal andere medewerkers volgens de bepalingen van de Bezoldigingsregeling Aruba 1986 onrechtmatig en/of onevenredig hoog gesteld of werden er zeer hoge toelages toegekend. Er was nergens te constateren dat de Ministerraad deze verhogingen had goedgekeurd, zoals was overeengekomen.

Deze acties gaan volledig tegen de bepalingen in, zoals gesteld in Rapport Calidad:

- Over benoemingen, bevorderingen, schorsing en ontslag van alle ambtenaren wordt in de Ministerraad beraadslaagd en besloten.
- Benoemingen en bevorderingen kunnen alleen plaatsvinden indien sprake is van een vacature en indien de benodigde financiële middelen binnen de vastgestelde begroting beschikbaar zijn.
- De procedure voor werving en selectie van ambtelijke medewerkers moet objectief, doorzichtig en controleerbaar zijn
- De voor benoeming van ambtenaren gestelde eisen dienen ook van toepassing te zijn op arbeidscontractanten. De aanstelling van arbeidscontractanten kan pas plaatsvinden na advies van de directeur Personeel en Organisatie

Deze feiten werden **reeds binnen 1 jaar na integrale acceptatie van Rapport Calidad** geconstateerd en door de Centrale Accountantsdienst aangegeven. Het is dan ook interessant om na te gaan hoe er in de daarop volgende jaren is omgegaan met de principes en criteria van het Rapport. Reeds nu kan er gesteld worden dat er zeker geen noemenswaardige verbetering heeft plaatsgevonden in de praktijk van alle dag. Dit zal in de komende hoofdstukken ook aangetoond worden. Op grond van bovengenoemde feiten en hetgeen in komende hoofdstukken aan de orde komt, proberen we dan ook een beter beeld te krijgen op basis van o.m. de volgende vragen:

- Indien er al sprake was van een gebrek aan integriteit, vond dat op systematische wijze plaats?
- Indien er sprake was van een systematisch gebrek aan integriteit, is er dan sprake van corruptie?
- Indien er sprake is van corruptie, op welke wijze kan (kunnen) de verantwoordelijke bewindslied(en) ter verantwoording worden geroepen?
- Is er sprake van een reëel cultuurverschil tussen de verschillende politieke partijen, m.a.w. is het aannemelijk dat in de huidige politieke cultuur (zoals ook aangegeven in Rapport Calidad), politici zich niet in eerste instantie bezighouden om zichzelf en diegenen van de eigen politieke kleur te bevoordelen?
- Op welke wijze kan de Arubaanse gemeenschap zich verder beschermen tegen het gebrek aan integriteit in de politiek?

VERVOLG

In de volgende hoofdstukken zal getracht worden de Arubaanse gemeenschap een duidelijker beeld te geven met betrekking tot de traditionele politieke cultuur tegen de achtergrond van Rapport Calidad. Het moet duidelijk zijn dat die cultuur op geen enkele wijze gebonden is aan een bepaalde politieke partij noch aan het feit dat een partij in de regeringscoalitie of oppositie zit. Het feit, dat er meer aandacht wordt geschonken aan het overheidshandelen (van de Ministers), is uitsluitend het gevolg van het feit dat Rapport Calidad en de rapporten van de Algemene Rekenkamer, de Centrale Bank, het Internationaal Monetair Fonds, enz. daar logischerwijs ook de grootste nadruk op leggen.

2- PERSONEEL IN DE MINISTERIES; AANLEIDING VOOR CREATIVITEIT?

In het vorig hoofdstuk werd gewezen op het feit dat reeds binnen 1 jaar na de criteria en principes van Rapport Calidad **integraal** te hebben geaccordeerd, er zwaar gezondigd werd tegen de regels (en officiële bepalingen) die betrekking hadden op nieuw personeel en/of arbeidscontracten. Op basis van enige voorbeelden zal nu een **indruk** worden gegeven van de omvang van het toenmalig personeelsbestand op de buro's van de ministers.

Volgens de laatste gegevens waren er omstreeks de maand juli 2001 **178** medewerkers (waarvan 73 veiligheidsbeambten) in dienst van alleen al de **Minister van Justitie**. De personeelskosten hiervan beliepen meer dan **Af. 5 miljoen per jaar**.

Volgens dezelfde gegevens had het **Bureau van de Minister van Economische Zaken en Toerisme 46** mensen in dienst, die per jaar meer dan **Af. 2 miljoen** inden. De vraag is nu dus, indien de buro's van 2 willekeurig gekozen ministers reeds samen **224** mensen in dienst hadden die samen meer dan **Af. 7 miljoen** kostten, hoeveel personeel liep er op de 7 buro's van ministers dan totaal rond en tegen welke totale kosten?

Echter, aangezien dit personeel blijkbaar niet voldoende was om het werk van de ministers te verlichten, hadden verschillende ministers daarnaast hun toevlucht genomen tot het fenomeen van de **consultant**. Er liepen dan ook **75** consultantscontracten (met andere woorden, een **gemiddelde van 10 consultants per minister**), die aan salaris en toelage meer dan **Af. 6 miljoen per jaar** opstreken.

Het is interessant om te zien dat de consultants er in waren geslaagd een behoorlijke variatie aan onkosten te bedenken, die gedekt werden door zo'n toelage. Zo kwamen als onkosten voor een toelage onder andere in aanmerking: telefoon, autokosten, kind, huishuur, algemene kosten, representatiekosten, sociale risicodekking, enz.

Om blijkbaar niets aan het toeval over te laten had de Overheid nog enige **Raadsadviseurs** in dienst genomen. Wat de functie en verantwoordelijkheden van deze adviseurs waren, was alleen de betrokken minister duidelijk. Gezien hun salariëring (schaal 16, dus ruim meer dan Af. 10.000,- per maand), moesten zij een bijzonder belangrijke rol spelen in het Regeringsbeleid, aangezien zelfs diensthoofden, die wèl de nodige verantwoordelijkheid over een afdeling te dragen hebben en duidelijk omschreven taken te vervullen hebben, voor een groot deel in schaal 15 vallen.

Het moet echter duidelijk zijn dat het hier slechts gaat om personeel dat op de betalingsrol stond van de buro's van de ministers en niet van de verschillende overheidsdepartementen. Want hier was blijkbaar ook genoeg ruimte om mensen in dienst te nemen tegen de bepalingen van Rapport Calidad in. Om slechts één voorbeeld te geven van een regelmatig toegepaste praktijk: de

directeur van een dienst deed het verzoek om 3 gekwalificeerde mensen in dienst te mogen nemen om zodoende de kwaliteit van zijn dienst te verhogen. De betrokken minister honoreerde dat verzoek slechts op voorwaarde dat er tevens 3 andere, door hem/haar aangewezen mensen, in dienst werden genomen.

Intussen moet het duidelijk zijn geworden dat de ministers hun personeelsbeleid volgens eigen regels voerden. Dit kan verder geïllustreerd worden door het feit dat er verschillende personen in overheidsdienst waren, die de pensioengerechtigde leeftijd reeds waren gepasseerd. Het ging hier om minimaal **33** personen, die gezamenlijk omstreeks **Af. 1.8 miljoen** per jaar aan salaris ontvingen. In deze groep kwam ondermeer iemand voor die reeds 74 jaar was (en Af. 60.000,- per jaar toucheerde); een ander van 71 jaar (tegen Af. 88.000,-) en iemand van 65 jaar (tegen Af. 101.760,-).

Het zou lofwaardig zijn indien de Overheid een officieel beleid zou voeren dat mensen op leeftijd de gelegenheid geeft door te werken en hun expertise ter beschikking te stellen van de Arubaanse gemeenschap, zeker indien er sprake is van personeels- en/of expertisegebrek. Echter, dit is onnodig waar het onder meer gaat om gevallen zoals conciërges en medewerkers van hulpbestuurskantoren.

Aangezien de Overheid zich blijkbaar zelf bewust was van de onverantwoorde groei van het personeel in haar kantoren, stelde zij de 'Commissie Wever' in, die als taak kreeg te onderzoeken op welke wijze de ministeries georganiseerd moest worden om personeelsbenoemingen binnen bepaalde grenzen te houden. Er is echter blijkbaar niets gedaan met de conclusies.

BOVENDIEN...

Ofschoon er een besluit was om of het schoonmaakwerk te optimaliseren of het in handen te geven van een particulier bedrijf, bleef de hoeveelheid 'werksters' in dienst van de Overheid groeien. Het feit dat behalve arbeidscontracten ook **servicecontracten** werden uitgegeven en aan ambtenaren (niet officieel bestaande) **tussenbevorderingen** werden toegekend, toont aan dat het de Overheid niet ontbrak aan creativiteit in haar personeelsbeleid.

CREATIVITEIT IN HET SALARISSYSTEEM

Behalve veel creativiteit ten toon te hebben gespreid in het creëren van banen binnen de eigen ministeries, ontbrak het de Overheid niet aan verbeelding bij de salariering voor haar trouwe werknemers. Zo bestond er een zogenaamde 'werkgeverslijst 2' naast een 'werkgeverslijst 1'. Op deze laatste lijst, die onder verantwoordelijkheid valt van de Dienst Personeel en Organisatie (DPO), komen de ambtenaren en de normale arbeidscontractanten voor. Op lijst 2 staan de namen van personen die geen ambtenaar en/of arbeidscontractant zijn. Feitelijk ging het hier om consultantcontracten en/of diensten. Volgens de Centrale Accountantsdienst (CAD) zou het gaan om een bedrag van Af. 6 miljoen, terwijl de Algemene Rekenkamer een bedrag noemt van omstreeks Af. 20 miljoen. DPO had hierbij slechts een raadpleegfunctie, terwijl Directie Financiën de vrije hand had.

Aangezien het blijkbaar niet mogelijk was om alle betalingen via de bovengenoemde kanalen te laten verlopen, werd er op uitgebreide schaal gebruik gemaakt van declaraties via de 'Gewone Dienst' en/of via de centrale begrotingspost 'Deskundig Advies en Bijstand'. Geleidelijk aan werden zoveel betalingen tegen 'reçu' via de zelfstandige begroting van D.O.W. gekanaliseerd, dat de directeur deze procedure sterk in moest dammen.

Uitbetalingen 'op mandaat' (= een rechtstreekste betalingsopdracht) bij de Directie Financiën was een fenomeen om mensen salaris te betalen buiten alle systemen om. Maar ook bestond er de mogelijkheid om salaris te ontvangen via een Overheids-NV. De minister kon de directeur van het bedrijf de opdracht geven om een bepaalde persoon op de salarislijst te plaatsen, waarna de betrokken persoon 'ter beschikking werd gesteld van de Overheid'.

Uiteindelijk bestond voor de loyale ambtenaar niet alleen de mogelijkheid om een extra beloning te ontvangen door middel van een loonsverhoging met terugwerkende kracht van enige jaren, maar ook om een 'toelage van 25%' op zijn salaris te verkrijgen op basis van artikel 26 van het LMA (Landsverordening Materieel Ambtenarenrecht). Ofschoon deze mogelijkheid oorspronkelijk werd opgezet voor enkele directeuren van belangrijke en zware departementen, werd dit later zelfs voor de ministers-secretarissen iets heel normaal.

CREATIVITEIT IN HET BEDENKEN VAN NIEUWE DEPARTEMENTEN

Aangezien er blijkbaar niet genoeg ruimte was in de bestaande departementen om meer personeel te plaatsen, werden er langzamerhand nieuwe departementen opgezet met dezelfde functie om zo onder meer plaats te maken voor benoemingen op een hoger niveau (en dus voor hogere salarissen). Zo werden in de loop van enkele jaren onder meer opgezet: Aruba Bonita, die naast Serlimar moest functioneren, Aruba Freezone naast Directie Economische Zaken, Project Bureau Reorganisatie naast Directie Personeel en Organisatie (DPO), Aruba Cruise Tourism Authority naast Aruba Tourism Authority, Directie Openbaar Personen Vervoer naast Centraal Bureau voor Juridische en Algemene Zaken (CBJAZ), Task Force Belastingaangelegenheden en Casino Inspection Agency naast de Belastingdienst, Tourism Inspection Department en Dienst Beveiliging Aruba naast de Politie, Perschef van de Overheid (met zijn eigen infrastructuur) naast Bureau Voorlichting (BUVO), ATES naast Directie Informatievoorziening en Automatisering...

GEVOLGEN VAN HET PERSONEELSBELEID

In feite gaat het niet simpelweg om het zondigen tegen de bepalingen van Rapport Calidad. Het gaat meer om het zondigen tegen de belangrijkste reden achter de bepalingen. De gevolgen van benoemingen van een groot aantal personen (vaak zonder voldoende opleiding) in dienst van de Overheid is, dat praktisch het hele budget van de departementen op gaat aan personeelskosten, zonder dat er geld overblijft om te investeren in verbetering van de service, in onderhoud, of in verdere ontwikkeling. Met andere woorden, de ontwikkeling op de verschillende terreinen van Overheidsdiensten komt stil te liggen. Bij Directie Landbouw, Veeteelt en Visserij is het reeds vaker voorgekomen dat zelfs het eten van de dieren gerantsoeneerd moest worden omdat er geen geld was om eten te kopen. Om dezelfde reden kon

maandenlang geen kunstmest gekocht worden (zie hoofdstuk 8 voor een verdere detaillering).

Aangezien de Overheid ook een verantwoordelijkheid heeft ten aanzien van investeringen ten behoeve van de economie, benadeelt een dergelijk onverantwoord personeelsbeleid onze economie en dus onze gemeenschap op directe wijze. Het feit dat de Overheid onvoldoende geld had om wegen te herstellen, om haar gebouwen te onderhouden, of om belangrijke projecten op te zetten, maakte dat waar de overheid op grote schaal personeel en consultants benoemde, ondernemers onvoldoende werk hadden en dus personeel moesten ontslaan.

VOORBEELD VOOR ARUBA

Voor een beter begrip waar dit beleid toe kan leiden, kan gewezen worden op hetgeen zich de laatste jaren op de Nederlandse Antillen heeft afgespeeld. Onlangs werden bijzonder grote aantallen mensen in overheidsdienst ontslagen, werd stevig gesneden in de salarissen en secundaire voorwaarden van het resterend personeel en moest er gekort worden in de kwaliteitsvoorziening van verschillende overheidsdiensten. Dit vond plaats zonder dat de vakbonden de belangen van het overheidspersoneel konden behartigen, aangezien er geen andere uitweg was. Dit alles voor een belangrijk deel vanwege het personeelsbeleid (gekoppeld aan de politieke kleur) van de laatste jaren, zoals feitelijk in min of meerdere mate ook decennia lang plaatsvindt in Aruba. Uiteindelijk zal dus ook hier de hele gemeenschap, net als op de Antillen, een zeer hoge prijs moeten betalen ten behoeve van een kleine groep.

VERVOLG

Vanaf het volgende hoofdstuk zal een aantal projecten onder de loupe worden genomen die de Overheid heeft uitgevoerd en zal worden nagegaan of zij de toets van transparantie en andere karakteristieken van goed bestuur kan doorstaan.

3- BEVOEGDHEDEN IN MODEL-PROJECTEN VAN DE OVERHEID

In de vorige twee hoofdstukken werd een indruk gegeven van het **personeelsbeleid**, met name rond de buro's van de ministers. Er werd aangegeven hoe een officiële instantie van de Overheid (Centrale Accountants Dienst) vaststelde dat benoemingen niet verliepen volgens bepalingen van Rapport Calidad en zelfs tegen officiële richtlijnen van de Minister van Financiën ingingen. Tevens werd gewezen op overeenkomsten in ontwikkelingen in de Nederlandse Antillen en Aruba.

TRANSPARANTIE EN EEN ZUIVER GEBRUIK VAN BEVOEGDHEDEN

De regels en aanbevelingen met betrekking tot personeelsbeleid vormen een klein maar belangrijk deel in Rapport Calidad. Even belangrijk zijn de uitgangspunten dat **beslissingen van de Overheid plaats moeten vinden op transparante en controleerbare wijze volgens een zorgvuldige procedure, en dat beslissingen gemotiveerd moeten zijn. Bovendien, mag (mogen) de Overheid (ministers) hun bevoegdheden uitsluitend gebruiken zoals de wet voorschrijft.**

Ter verduidelijking: waar sprake is van een gebrek aan transparantie, gaat het om een aanslag op de criteria van goed bestuur. Waar sprake is van overtreding van bevoegdheden, gaat het om overtredingen van de wet. Beide zijn ernstige zaken in een ontwikkelde democratische samenleving.

Uit officieel onderzoek van de **Algemene Rekenkamer** blijkt, dat de principes, zoals vastgelegd in Rapport Calidad en geaccordeerd door de Ministerraad, niet werden nageleefd. Dit wordt aangetoond bij analyse van de rapporten met betrekking tot Radisson, Radar, SETAR, Luchthaven en Haven. Er zal hierbij uitsluitend gebruik worden gemaakt van de **conclusies** van de Algemene Rekenkamer, aangezien het hierbij gaat om onderzoek, verricht door een instantie met expertise, zonder partij-politieke bindingen. Rapport Calidad geeft deze instantie een heel belangrijke plaats bij de controle op goed bestuur. Er moet hierbij rekening worden gehouden met het feit dat enige gebeurtenissen plaats vonden vóór de integrale accordering van Rapport Calidad. Echter, dat neemt niets weg van de ernst van de verschillende handelingen die onwettig werden verricht of die indruisten tegen de normen van goed bestuur.

Voor een goed begrip zij vermeld dat deze onderzoeken van de Algemene Rekenkamer meer gericht waren op de kwaliteit van de gevolgde procedures en de manier waarop het parlement er bij betrokken werd. Er werd niet nagegaan of er ook sprake was van bijvoorbeeld corruptie.

HET RESULTAAT VAN OFFICIEEL ONDERZOEK

De Algemene Rekenkamer stelde in alle projecten vast dat het besluitvormingsproces onvoldoende geordend, controleerbaar en transparant was. Bovendien werd geconstateerd dat in het Radisson-project de Minister-President en de verantwoordelijke minister voor het

project (ex-Minister van Economische Zaken en vervolgens ex-Minister van Financiën), beslissingen hebben genomen over zaken die buiten hun bevoegdheid vielen. Dit was ook het geval bij alle andere vier projecten, die onder verantwoordelijkheid vielen van de toenmalige Minister van Transport en Communicatie,

Het is onmogelijk om in het kort een volledig overzicht te geven van alle overtredingen die er tegen deze twee principes uit Rapport Calidad zijn gepleegd. Er zal daarom een indruk worden gegeven op basis van enkele voorbeelden. *Daarbij zal niet op de achtergronden van de voorbeelden worden ingegaan.* Voor een volledig verslag wordt verwezen naar enerzijds het Rapport over Radisson en anderzijds naar het Rapport over de Radar, SETAR, de Luchthaven en de Haven, alle van de Algemene Rekenkamer.

VOORBEELDEN VAN INBREUKEN OP BEVOEGDHEDEN.

In het jaar 1992 schold de **Minister-President** de onderneming Dutchco (eigenaar van het latere Radisson hotel) vrij van haar schulden ten bedrage van bijna US\$ 19 miljoen. Dat vond plaats tegen de bepalingen in van de Staatsregeling en tegen de Comptabiliteitswet (deze wet reglementeert de financiële handelingen van het Land). Bovendien was dit een bevoegdheid van de Minister van Financiën.

Het Radisson-project viel onder de competentie van de **Minister van Economische Zaken en Toerisme**. Echter, vanaf het moment dat de ex-Minister van Economische Zaken en Toerisme zijn portefeuille verwisselde voor die van Financiën, bleef het project onder zijn verantwoordelijkheid vallen, alsof het project verbonden was aan zijn persoon en niet aan zijn functie.

Dezelfde minister nam een adviseur in dienst om het Radisson-project te begeleiden. Echter, de manier waarop het contract werd gesloten ging tegen de bepalingen in van de Comptabiliteitswet. Daarnaast ging de betaling van het bedrag van US\$ 28 miljoen ten behoeve van de koop van Dutchco in tegen de landsverordening evenals de lening van US\$ 8,5 miljoen ten behoeve van Air Aruba uit de Dutchco-pot.

In de vier projecten (Radar, SETAR, Luchthaven en Haven), alle resortierend onder de verantwoordelijkheid van de **Minister van Transport en Communicatie**, nam deze routinematig beslissingen, die niet onder zijn bevoegdheden vielen. Dit vond onder meer plaats op basis van het feit dat de minister verschillende functies in zijn portefeuille verenigde: Behalve dat de minister belast was met wetgevende zaken ten aanzien van bovengenoemde terreinen, was hij ook president-commissaris van de ('semi-onafhankelijke') bedrijven: de luchthaven (AAA- Aruba Airports Authority) en de haven (APA- Aruba Ports Authority). Bij de SETAR was zijn invloed groter, aangezien het hier gaat om een volledig overheidsbedrijf. Echter, in het geval besluiten moeten worden genomen, heeft feitelijk de Raad van Bestuur het laatste woord en is de Directeur degene die de overeenkomsten tekent.

In het geval van de **APA** onderhandelde de minister met een consultant en deed hij bepaalde toezeggingen voor een toekomstig grotere betrokkenheid

van de consultant. De directeur van de APA stak hier een stokje voor. In het **AAA-project** verplichtte de minister deze 'onafhankelijke' instantie aan een evaluatie van het ontwerp van de Luchthaven door een door hem bepaalde architectenburo, gevolgd door een nieuw ontwerp door dat architectenburo van dezelfde Luchthaven. In het kader van het **SETAR-Fabela-project** wilde de minister de SETAR binden via een intentie-verklaring, hetgeen tot de uitsluitende bevoegdheid behoort van de directeur van het bedrijf. In het geval van het **Radar-project** (en de aanpassing van de verkeerstoren) was er geen sprake van een openbare aanbesteding, zoals is voorgeschreven in de Comptabiliteitwet.

Deze voorbeelden maken duidelijk dat bij deze 5 projecten de betrokken ministers een beleid hebben gevoerd dat de wet bij verschillende gelegenheden overtrad. Rapport Calidad spreekt hierover klare taal. **Om heel duidelijk te maken aan de gemeenschap dat er geen overtreding wordt geaccepteerd van de regels van goed bestuur, wordt aanbevolen om de ministers die handelingen verrichten, besluiten nemen of bevelen geven, wetende dat daardoor de bepalingen van wettelijke regelingen worden geschonden, een gevangenisstraf op te leggen van maximaal 3 jaar.**

Echter, in de bestaande politieke cultuur (van de laatste decennia), is het overtreden van bevoegdheden niet het enige dat verkeerd gaat. Dit zal worden aangetoond aan de hand van de praktijk van de **criteria van transparantie** die het overheidshandelen ten alle tijden moet dragen.

4- TRANSPARANTIE IN MODEL-PROJECTEN VAN DE OVERHEID

In het vorig hoofdstuk zijn 5 belangrijke projecten bekeken die de Overheid gedurende haar regeringsperiode heeft uitgevoerd. Er werd gewezen op het feit dat de betrokken ministers hun **bevoegdheden** in meerdere gelegenheden hebben overtreden. Rapport Calidad beschouwt dit als een strafbare zaak. Op dezelfde wijze zullen de Radisson, Radar, Luchthaven, SETAR-Fabela en Haven-projecten nogmaals worden bekeken, echter nu vanuit het oogpunt van transparantie.

Volgens Rapport Calidad moet de Overheid haar beslissingen op transparante en controleerbare wijze nemen. Beslissingen van de Overheid moeten gemotiveerd zijn. De reden van deze bepaling is duidelijk. Op het moment dat het een beslissing betreft die over (veel) geld gaat, moet over alle adviezen en op- of aanmerkingen die de uiteindelijke beslissing hebben bepaald, verantwoording worden afgelegd. Het moet duidelijk zijn welke stappen er zijn genomen, zodat onafhankelijke instanties kunnen controleren of er een correct beleid werd gevoerd. Bovendien moet gemotiveerd worden waarom er werd gekozen voor een ander besluit, indien dat besluit afwijkt van de daarvoor gegeven adviezen. Het spreekt voor zich, dat indien de Overheid zich niet houdt aan deze vereisten, er makkelijk de indruk kan worden gewekt in de samenleving, dat er iets te verbergen valt. Op basis van enkele voorbeelden zal worden aangetoond hoe de ministers die met deze projecten waren belast, zich al of niet aan deze principes hebben gehouden.

TRANSPARANTIE IN DE PRAKTIJK

De Algemene Rekenkamer stelde bij alle projecten vast dat het besluitvormingsproces onvoldoende geordend, controlebaar en transparant was. In het geval van **Radisson**, was er geen 'projectdossier' waarin alle benodigde informatie kon worden gevonden. De benodigde informatie was op verschillende punten incompleet en was verspreid over verschillende departementen en in het kantoor van de adviseur van de minister. Er was geen projectorganisatie. Ofschoon de adviseur van de minister verschillende keren met externe adviseurs overlegde, was er geen sprake van een commissie die een project van een dergelijke omvang begeleidde. Later in de ontwikkeling van het project, is er geen enkele keer gebruik gemaakt van de overheidsorganen die advies geven op beleidsgebied, zoals het Centraal Bureau van Juridische en Algemene Zaken.

*Het is een vreemde zaak dat tijdens de ontwikkeling van het project **de adviseur van de minister** gelijktijdig adviseur en commissaris werd van Dutchco en commissaris van Air Aruba. Voor de Arubaanse samenleving is het zo moeilijk uit te maken wiens belangen hij nou verdedigde. Even vreemd is het feit dat de minister hem zoveel macht gaf en hem tegelijkertijd vrijwaarde van alle schade die hij zou kunnen oplopen. Terwijl er geen enkele overeenkomst was waarin zijn taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden stonden omschreven, was er wel een afspraak dat hij schadeloos zou worden gesteld in*

geval van geleden schade. Natuurlijk op kosten van de Arubaanse samenleving.

De Algemene Rekenkamer stelde vast dat het geven van **informatie aan het Parlement** zo onvoldoende was, dat het gewoonweg onmogelijk was voor parlementariërs om zich een goed beeld te vormen. Echter, ondanks de zeer beperkte informatie, keurde het Parlement toch enkele transacties goed, (lang) nadat deze al waren uitgevoerd. Volgens de Algemene Rekenkamer waren deze procedures niet slechts van incidentele, maar meer van structurele aard.

In alle andere vier projecten constateerde de Algemene Rekenkamer dat er geen sprake was van een (duidelijk) beleidsplan. Bovendien was het niet duidelijk op basis van welke overwegingen de **Minister van Transport en Communicatie** bepaalde beslissingen nam met betrekking tot de volgende stappen in de projecten, noch omtrent die met betrekking tot de keuze van een bepaalde adviseur of bedrijf. Zo is het niet duidelijk waarom de minister er op stond om een bepaalde adviseur voor het **Havenproject** aan te trekken, noch waarom de minister voor een bepaald architectenburo koos om de 'oude' plannen voor de bouw van de **Luchthaven** te evalueren, noch om daar een heel nieuw ontwerp van te maken. Evenmin begrijpt de Algemene Rekenkamer op basis waarvan de minister bepaalde verwachtingen heeft gewekt bij de firma Calmaquib met betrekking tot de bouw van de Luchthaven voordat dit, zoals hoort, besproken werd met alle betrokken partijen. Daarnaast heeft de Algemene Rekenkamer sterk de indruk dat vóór en tijdens het aanbestedingsproces, de keuze van de onderneming feitelijk reeds bekend was.

Het is de Algemene Rekenkamer evenmin bekend op basis waarvan de minister (en zelfs de hele Ministerraad) bepaalde beslissingen heeft genomen met betrekking tot het **Radarproject**, terwijl er geen sprake was van een financieel-economisch eindverslag, zoals bij Ministeriële Beschikking d.d. 31 januari 1994 werd vereist.

Om deze beknopte lijst van voorbeelden te beëindigen, kan worden gewezen op de hoeveelheid akkoorden die de Minister van Communicatie en Transport heeft getekend met **Fabela**, zonder dat er enig overleg was met de SETAR of met andere Overheidsinstanties (zoals het Bureau van Juridische en Algemene Zaken). Een rapport, dat de genomen beslissingen zou kunnen motiveren, is (was) niet te vinden. Uiteindelijk moest de Ministerraad ingrijpen om deze 'deal' te blokkeren.

Volgens de Algemene Rekenkamer heeft deze minister het **Arubaans Parlement** volledig uitgesloten van haar controlerende taak. Niet alleen werd het Parlement niet op tijd ingelicht over de op gang zijnde ontwikkelingen, ook werden vragen van parlementsleden en verzoeken om inzage in de contracten volledig genegeerd. Met andere woorden, het Parlement werd als aanhangsel zonder enige waarde behandeld.

Dit laatste punt wordt bevestigd in een reactie van de betrokken minister op de functie van het Parlement. Hij beweert dat het rapport van de Algemene

Rekenkamer een (kritische) relatie tussen de Overheid en het Parlement beoogt, hetgeen in Aruba geen traditie is. Volgens de voormalige bewindvoerder heeft het Parlement de gelegenheid haar observaties naar voren te brengen tijdens de jaarlijkse begrotingsbehandeling.

Op dezelfde wijze heeft de minister bij alle vier de projecten op zeer consistente wijze **alle** adviezen van onpartijdige overheidsinstanties genegeerd om 'zijn eigen beleid' te voeren.

*Van deze gewoonte zegt hij dat dit de in de politiek algemeen aanvaarde gedachte steunt, dat de minister het prerogatief recht heeft om af te wijken van ontvangen adviezen. Hij vergeet dat hij weliswaar dat recht heeft, **maar uitsluitend wanneer dat gebeurt op basis van solide argumenten**. En dat heeft in geen enkel geval plaatsgevonden.*

Rapport Calidad is heel duidelijk in haar standpunt met betrekking tot overtredingen van het transparantieprincipe. Zij zegt letterlijk: "**De gemeenschap moet de Overheid ter verantwoording roepen, wanneer zelfs maar het vermoeden bestaat dat de integriteit in het geding zou zijn**". Aangezien volgens Rapport Calidad het Parlement niet naar behoren functioneert, moet dat de taak worden van onpartijdige instanties en personen, zoals bijvoorbeeld de Gouverneur, de Algemene Rekenkamer, de Rechterlijke Macht, de pers, en de verontruste burger. Jammer genoeg heeft dat tot nu toe in de praktijk nog niet op gestructureerde wijze plaatsgevonden.

VERVOLG

In de analyse van de projecten is tot nu toe geen aandacht geschonken aan het financiële gedeelte. Dit zal dan ook het onderwerp zijn van het volgend hoofdstuk.

5- FINANCIËEL BELEID IN MODEL-PROJECTEN VAN DE OVERHEID

In de vorige twee hoofdstukken werd nagegaan hoe de betrokken ministers zich gehouden hebben aan de criteria van transparantie en een correct gebruik van bevoegdheden. Er werd op basis van officieel onderzoek door een onpartijdige instantie aangetoond dat deze criteria geen deel uitmaken van de werkmethoden van de ministers. Indien we in aanmerking nemen dat die criteria er onder meer op gericht zijn de Arubaanse samenleving de garantie te geven dat er goed gebruik wordt gemaakt van de financiële middelen, is het tijd geworden om dit punt in ogenschouw te nemen. Ook deze keer in relatie met de vijf model-projecten van de overheid.

RAPPORT CALIDAD EN FINANCIËEL BELEID

Volgens Rapport Calidad is **"een behoorlijk financieel beleid een van de elementen van behoorlijk bestuur"**. Bovendien stelt zij dat **"de Overheid de haar ter beschikking staande personele, financiële en materiële middelen op doelmatige wijze moet beheren en op effectieve wijze moet in zetten voor vervulling van haar taken en verantwoordelijkheden"**. Met andere woorden, de Overheid moet er voor zorgen om zoveel mogelijk profijt te trekken uit gemeenschapsgelden ten behoeve van de Arubaanse gemeenschap. Volgens Rapport Calidad mag de gemeenschap niet het slachtoffer worden van fouten van haar bestuurders. Zij beveelt aan om de bestuurders persoonlijk aan te spreken voor de schade die zij veroorzaakt hebben. De praktijk van overheidshandelen ten aanzien van deze criteria zal nu aan de orde komen.

FINANCIËLE FEITEN BIJ DE MODEL-PROJECTEN

Ondanks het feit dat het van te voren vaststond dat het om een groot project ging, vond er ten aanzien van het **Radisson project** vooraf geen kosten/baten analyse met afweging van verschillende alternatieven plaats. De Overheid had dus geen idee hoeveel de door haar gekozen oplossing de Arubaanse gemeenschap zou kosten. Uiteindelijk kwamen de totale kosten van dit hotel uit op **minimaal** 121 miljoen florin (er is sprake van kosten die niet meer te berekenen zijn). Men moet hierbij goed bedenken dat het de **restaurantie** betrof van een bestaand hotel, dat meer heeft gekost dan de nieuwbouw van het meest prestigieuze hotel van Aruba (Hyatt Regency).

Het feit dat dit project te groot was voor de 'commissie' bestaande uit de minister en zijn adviseur zonder nauwelijks professionele begeleiding wordt duidelijk door de verschillende gelegenheden waarbij het project stil lag door gebrek aan geld. Elke keer weer werd er een oplossing gevonden die het land Aruba/Dutchco extra geld kostte. Zo moest de hotelketen/operator aan het eind van het project financieel bijspringen. Dat deed zij onder voorwaarde dat zij disproportioneel in aandelen beloond zou worden voor haar hulp (3 x zo veel als de gegeven 'hulp'). Volgens financiële experts is het heel twijfelachtig of dit project Aruba ooit enige winst zal opleveren op haar geïnvesteerd geld.

Het is interessant vast te stellen dat, ondanks al het geld dat het land Aruba (dus het Arubaanse volk) geïnvesteerd heeft, onze 'experts' een contract

hebben gesloten met de huidige hotelketen/operator, die haar een behoorlijke winst garandeert, terwijl Aruba alle risico's loopt.

Dit geldt eveneens voor het project van de **Luchthaven**. Dit heeft de Arubaanse bevolking tot het jaar '97 in totaal minimaal 155 miljoen florin gekost. Voor de Algemene Rekenkamer is het onbegrijpelijk met welk gemak er met geld is gesmeten. Zo heeft bijvoorbeeld de beslissing van de betrokken minister om van architect en van directievoering te veranderen het Arubaanse volk Af 5,6 miljoen gekost. Dit waren namelijk enerzijds de kosten van het eerste ontwerp en anderzijds de gevolgen van verbreking van de afspraken met dit architectenburo. Volgens de Algemene Rekenkamer kostte de directievoering door 2 bedrijven ('Coco & Coco architects' en 'Rust Consultant Ltd') gedurende de bouw van de Luchthaven de gemeenschap eveneens nodeloos enige miljoenen.

Tijdens de voorbereidingen stegen en daalden de prijzen zonder enige verklaring. Zo diende de bouwonderneming (Calmaquib/Albo) oorspronkelijk een offerte voor de bouw in van US\$ 49,9 miljoen, terwijl amper 1 jaar later voor hetzelfde project het bedrag werd gevraagd van bijna US\$ 68 miljoen. Dit betekende een verhoging van bijna US\$ 18 miljoen oftewel 36%. Na enige onderhandelingen daalde de prijs tot US\$ 56 miljoen. Waarschijnlijk is het gegeven dat bij de bouw gebruik is gemaakt van materiaal dat inmiddels in andere landen al lang niet meer wordt gebruikt, daar debet aan. Zo werd voor de aircoleidingen metaal gebruikt, die binnen niet al te lange tijd zullen zorgen voor hoge onderhoudskosten.

Het **Radarproject** (inclusief aanpassing van de verkeerstoren) heeft de Arubaanse gemeenschap minimaal Af. 23 miljoen gekost. Voor dit geld kan de gemeenschap een grote bal bij de Luchthaven bewonderen die praktisch nooit dienst heeft gedaan als radar. Behalve het feit dat de Algemene Rekenkamer grote twijfels heeft ten aanzien van de gevolgde procedure ten behoeve van de koop van de radar, constateert zij ook dat er is betaald voor een apparaat dat niet aan het programma van eisen voldoet. Er bestaat geen twijfel aan dat deze investering met gemeenschapsgeld op geen enkele wijze gerechtvaardigd kan worden.

De gemaakte kosten voor de **Haven** en **SETAR/Fabela** zijn beperkt gebleven, aangezien enerzijds de Directeur van de APA de betrokken minister heeft afgeremd en in het geval van de SETAR/Fabela, de Ministerraad de pogingen van dezelfde minister heeft geblokkeerd. Het gaat hier om bedragen van omstreeks US\$ 500.000,- die ondermeer (onnodig?) zijn besteed ten behoeve van studies van de Haven en om het verlies aan omzet voor de SETAR van omstreeks Af. 50 miljoen, aangezien de introductie van cellulairs in Aruba uitgesteld moest (?) worden.

OFFICIËLE REACTIES

De reacties van de betrokken ministers op de onderzoeksresultaten van de Algemene Rekenkamer waren veeleer laconiek. Tegen alle fatsoensregels in reageerde de Minister-President niet eens op de resultaten van het Radisson-rapport. Ten aanzien van de andere projecten verwees hij meer naar de

Minister van Transport en Communicatie. Deze was het niet erg eens met de conclusies van de Algemene Rekenkamer. De Minister van Financiën verklaarde dat het hoofdzakelijk ging om enige 'esthetische fouten' en dat het resultaat belangrijker was dan de gevolgde weg. Uiteindelijk drukten alle ministers grote tevredenheid uit ten aanzien van hun projecten.

Ondanks het feit dat de oppositie een openbare behandeling vroeg van de rapporten van de Algemene Rekenkamer, honoreerde de Voorzitter van het Parlement dit verzoek niet. De parlementariërs van de coalitie verkozen de rapporten in kleine commissies te bespreken achter verzegelde deuren. De Arubaanse gemeenschap werd dus als werkgever van de ministers en parlementariërs uitgesloten van de mogelijkheid een beter inzicht te krijgen in de kwaliteit van het werk van haar ministers.

VERVOLG

Tot nu toe zijn vijf model-projecten van de Overheid oppervlakkig geanalyseerd. Het is natuurlijk mogelijk dat de ministers de door de Algemene Rekenkamer geconstateerde fouten hebben gemaakt door hun gebrek aan ervaring met projecten van deze omvang. Hun officiële reactie doet echter het ergste vrezen. Daarom is het goed om een blik te werpen op een breder terrein van overheidsbeleid om na te gaan of er sprake was van enige incidenten of meer van een patroon.

6- MODELPROJECTEN VAN DE OVERHEID; UITZONDERING OF PATROON?

In de vorige hoofdstukken werd gebruik gemaakt van officieel onderzoek inzake enkele belangrijke projecten die de nodige aandacht hebben getrokken in de Arubaanse gemeenschap. De onderzoeken hebben de algemene indruk bevestigd dat de zaken niet zoals hoort werden uitgevoerd. De vraag die dan logischerwijs naar voren komt, is dan ook of het slechts een kwestie was van incidentele fouten, of dat het meer ging om een werkwijze die normaal was binnen de Overheid. Indien we afgaan op de reacties van de betrokken ministers op de uitgebrachte rapporten, moeten we voor het laatste vrezen. Om alle twijfel hieromtrent weg te nemen, moeten we dus een aantal andere overheidsprojecten onderzoeken.

MINISTERIE VAN JUSTITIE

Vanuit een begroting die in het jaar 1996 oorspronkelijk Af. 387.900,- bedroeg, overschreed dit ministerie haar begroting elk jaar met tussen de **30 en 217,7 %**. In het jaar 1999 bedroegen de werkelijke kosten bijna Af. 5 miljoen! Meer dan de helft van dit bedrag kwam voor rekening van veiligheidspersoneel (Blue Team). Het is de Algemene Rekenkamer niet bekend op welke wijze de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van dit personeel geregeld werden. Ze vraagt zich tevens af op welke wijze de Overheid meent dit initiatief te rechtvaardigen tegenover haar voornemen om de kosten van overheidspersoneel te verlagen. Deze vraag krijgt meer inhoud indien er rekening wordt gehouden met het feit dat dit team jarenlang in feite op illegale basis functioneerde. Zo ontbrak de vereiste Landsverordening en/of Ministeriële Beschikking en had het personeel niet voldaan aan het volgen van een opleiding die wettelijk vereist wordt voor het dragen van wapens. In feite had de Overheid hiermee een illegale para-militaire eenheid opgezet.

Bij **Domeinbeheer** werd een groot aantal administratieve tekortkomingen geconstateerd. Voor de Algemene Rekenkamer is het onacceptabel dat er in een periode van 10 jaar helemaal geen verbeteringen in het functioneren van dit departement hebben plaatsgevonden. Dit is des te ernstiger daar deze tekortkomingen een inkomstenderving voor het Land Aruba betekenen en tevens een ongelijke behandeling van de burgers in de hand werkt.

Tenslotte constateert de Algemene Rekenkamer een groot aantal onregelmatigheden bij de uitgave van vergunningen door de **DOOV**. Aangezien er op dit moment wordt gewerkt aan een lijvig rapport terzake het vergunningenbeleid, zal dit onderwerp in een andere gelegenheid verder worden uitgewerkt.

HET MINISTERIE VAN VOLKSGEZONDHEID

De Algemene Rekenkamer constateert dat, ondanks de officiële richtlijnen voor de **Medische Commissie** (geregeld in het Landsbesluit van 25 juli 1990), de Ministerraad de beslissingen van deze commissie stelselmatig negeerde en patiënten voor behandeling naar het buitenland stuurde naar eigen inzicht. Voor de Medische Commissie was dit uiteindelijk de aanleiding om op te

stappen. Ofschoon er in het jaar 1995 een nieuwe commissie werd ingesteld (op basis van een 'niet-bestaand' Landsbesluit), werd doorgegaan met het overtreden van de gemaakte afspraken. Zo betaalde Aruba de kosten van de begeleider van de patiënt, hetgeen expliciet in de nieuwe bepalingen werd uitgesloten. In de praktijk vorderde de Overheid praktisch nooit het geld terug, zoals bepaald was. Directie Financiën administreerde die bedragen 'abusievelijk' als onkosten in plaats van vorderingen. Bovendien werd doorgegaan met het sturen van patiënten naar het buitenland zonder of zelfs tegen het advies in van de Medische Commissie. Voor de Algemene Rekenkamer is het onacceptabel dat het Land Aruba medische kosten betaalde zonder dat daar een wettelijke basis voor was en evenmin dat Directie Financiën de betrokken bedragen administreerde als onkosten, zonder dat ze enige moeite deed om die terug te vorderen.

De Algemene Rekenkamer, samen met het Centraal Bureau voor Juridische en Algemene Zaken (CBJAZ) heeft eveneens grote twijfels omtrent het contract dat de toenmalige Minister van Volksgezondheid (en vervolgens Minister van Economische Zaken) gesloten heeft met **International Health Management Systems Corp. (IHMSC)** ten behoeve van medische behandeling in het buitenland. Het simpele feit dat dit instituut het alleenrecht hierop werd verleend is een inbreuk op de rechten van de patient. Het is bijvoorbeeld onacceptabel dat, nadat de patient is overgedragen aan het instituut, het land Aruba niets meer te zeggen heeft. Zo kan het instituut zelf beslissen of de patient naar een ander ziekenhuis wordt gezonden.

Bovendien werd het contract gesloten tegen de internationaal erkende bepalingen in van de GATT (General Agreement on Trade and Tariffs) en tegen de Comptabiliteitswet. Er werd geen toestemming gevraagd aan de Minister van Financiën, zoals is voorgeschreven. De afspraak dat het contract om de vijf jaar automatisch verlengd zou worden zoals de betrokken minister overeen kwam met het instituut, ging ook tegen wettelijke bepalingen in. Door de Algemene Rekenkamer werd bovendien vastgesteld dat het contract op verschillende manieren in het nadeel van het land Aruba was.

De laatste maanden van de betrokken regeringsperiode vereiste de **AZV (Algemene Ziekte Verzekering)**, de nodige aandacht. Het is moeilijk om nu reeds een analyse te geven van het functioneren van dit instituut. In principe zijn de uitgangspunten van de AZV erg sociaal en dragen daarom de goedkeuring van de hele gemeenschap. Echter, de vraag is of er voldoende aandacht is besteed aan mogelijke problemen die zich konden voordoen. Zo kon er veel worden geleerd van het feit dat de portefeuille medische kosten voor de verzekeringsmaatschappijen altijd een verliespost vertegenwoordigde. Bovendien had een eventuele samenwerking met deze bedrijven de AZV de mogelijkheid gegeven gebruik te maken van hun expertise. Er moet rekening gehouden worden met het feit dat indien de AZV faalt, het heel moeilijk kan blijken om deze ondernemingen bereid te vinden hun medische verzekeringen weer te heropenen. Bovendien lijkt het er op dat er onvoldoende is nagedacht over de gevolgen van het monopolie van de AZV. Het is bijvoorbeeld discriminatoir en dus onacceptabel dat deze maatregel in feite de ouderen (van boven de 70 jaar) veroordeelt tot een permanent verblijf

in Aruba. De AZV betaalt geen medische kosten indien zich iets voordoet op een buitenlandse reis en het is praktisch onmogelijk voor mensen van deze leeftijd om een reisverzekering af te sluiten. Dit geldt ook ingeval de AZV wegvalt en deze mensen zich weer moeten inkopen in een prive-verzekering.

*De vraag is dus of de AZV voldoende aandacht heeft gehad van de **betrokken minister** tijdens haar voorbereiding. Het feit dat de minister zijn deelname aan de Arubaanse Overheid had verbonden aan de voorwaarde om zijn beroep te blijven uitoefenen, kan de oorzaak zijn van onvoldoende aandacht voor de noden van de Volksgezondheid. Ook het feit dat de laatste 3 jaar van zijn ministerschap de minister (persoonlijk en via zijn privé kliniek) alleen al van de PPK-patienten (met lagere inkomens) het bedrag heeft ontvangen van Af. 300.000,-, kan enige indruk geven van de hoeveelheid tijd die hij aan elk beroep besteedde. Het is interessant na te gaan (volgens de verplichting die de minister heeft om zijn inkomen openbaar te maken) wat hij over die periode daarnaast heeft ontvangen van overheidsambtenaren en particuliere patiënten. De vraag naar de hoeveelheid aandacht voor zijn verantwoordelijkheden op het gebied van de Volksgezondheid krijgt meer betekenis indien we vaststellen dat van zijn vijf beleidsvoornemens in de praktijk weinig is terechtgekomen.*

HET MINISTERIE VAN ECONOMISCHE, SOCIALE EN CULTURELE ZAKEN
Volgens onderzoek van de CAD (Centrale Accountantsdienst) bleek dat de 'Unescoraad', die onder de Minister van Culturele Zaken ressorteert, fraude heeft gepleegd met het huren van auto's en het plegen van (internationale) telefoontjes op grote schaal. Blijkbaar vond er geen enkele controle plaats op het functioneren van dit orgaan.

Bovendien zijn er grote twijfels over onder meer de gevolgde procedures bij de verkoop van het Bushiri Hotel door een consultantskantoor dat nauwe banden met deze minister heeft. Dit is echter nog in onderzoek.

HET MINISTERIE VAN ONDERWIJS
Volgens onderzoeken van de CAD is de controle op de ontwikkeling en de beëindiging van de studie van **studenten in het buitenland** onvoldoende. Dat geldt ook voor de samenwerking die er moet zijn tussen de departementen van Onderwijs en Financiën ten behoeve van een efficiënte administratieve controle. De Algemene Rekenkamer verbaast zich er over dat er na een fout in de wettelijke regeling voor studielening in 1985, deze ommissie nog steeds niet is geregeld. Dit heeft tot gevolg dat het systeem van studieleningen in feite een wettelijke basis ontbeert.

De CAD constateert eveneens dat ten aanzien van het **Computer Project** wettelijke regels zijn geschonden. De Algemene Rekenkamer betwijfelt de effectiviteit van dit project ten zeerste en vraagt zich af of het niet effectiever zou zijn het gemeenschapsgeld te besteden aan de installatie van computers op de verschillende scholen. De Algemene Rekenkamer heeft echter nooit antwoord ontvangen op haar vragen aan de betrokken minister.

De **Minister van Onderwijs** is trots op het feit dat de laatste jaren zoveel is

geïnvesteed in het Onderwijs. Er kan echter getwijfeld worden aan de effectiviteit van deze investeringen. Zo had veel geld bespaard kunnen worden aan overtime voor de bouw van de nieuwe Emmaschool, indien er op lange termijn gepland was. Hetzelfde geldt voor de effectiviteit van geld dat werd betaald voor het huren van een trailer bij de EPI gedurende meer dan een jaar, terwijl er vanwege de slechte staat geen gebruik van werd gemaakt.

ETCETERA, ETCETERA, ETCETERA

De CAD en de Algemene Rekenkamer stellen nog veel meer onregelmatigheden in de werkzaamheden van de (meeste) ministers vast. Zo wordt gewezen op de **Race-track**, waarbij de Overheid, daarbij geholpen door de meerderheid van het Parlement, op verschillende manieren wettelijke bepalingen en principes van goed bestuur (zoals eerder besproken) heeft overtreden. Daarnaast heeft zij ook de negatieve adviezen van de Centrale Bank genegeerd en zelfs die van een internationale organisatie als de IMF. Tot overmaat van ramp gaat de deelname van de Overheid aan het project in tegen haar eigen principes van 'economische interventies', zoals overeengekomen in het 'Rapport van Lennep'.

Vermeld wordt het beleid van de **Postspaarbank**, waar de CAD een groot aantal tekortkomingen vaststelt, die alle kunnen worden toegeschreven aan amateurisme bij de leiding van deze belangrijke overheidsinstelling. Er wordt ingegaan op de kwestie van de **Lucht- en Zeebrieven**, waarbij het land Aruba een grote hoeveelheid geld en een goed imago heeft verloren vanwege onregelmatigheden van de betrokken minister.

De koop van **brandweertrucks** in het jaar 1997 vond plaats tegen de bepalingen in van de GATT. De opzet van **Aruba Bonita** en de betaling van haar directeur zijn nog meer voorbeelden van overtreding van wettelijke bepalingen, evenals de koop van **audiovisuele apparatuur voor de BUVO** (Bureau Voorlichting) onder verantwoordelijkheid van de premier.

Uiteindelijk drukt de Algemene Rekenkamer haar bezorgdheid uit voor de wijze waarop de **Minister van Financiën** zich aan de controle onttrok van het Parlement. Het Parlement machtigde hem om een bepaalde hoeveelheid geld uit te geven zonder dat het Parlement daarbij enig inzicht had hoe het geld precies besteed werd. Bovendien is de Algemene Rekenkamer op de hoogte van de tactiek van dezelfde minister om zijn begroting kunstmatig in evenwicht te brengen door middel van 'stelposten'. Het feit dat op systematische wijze de begroting jaar in jaar uit overschreden werd, is voor de Algemene Rekenkamer gebaseerd op een gebrek aan visie en controle op financieel gebied.

De Algemene Rekenkamer maakte zich vooral erg veel zorgen omtrent het financieel beleid van de Overheid. Zo wordt er gewezen op de garantie ten behoeve van **Caribbean Satellite Systems (CSS)** hetgeen de Algemene Rekenkamer bevreemdt, aangezien er tegen juridisch advies in wordt gehandeld. Dit heeft de Arubaanse gemeenschap Af.3 miljoen gekost.

De aandacht wordt er op gevestigd dat niet alle **leningen worden geregistreerd** bij de Algemene Rekenkamer zoals wettelijk is voorgeschreven

en de Overheid wordt op de extra risico's gewezen indien van **bestaande procedures wordt afgeweken om Staatsobligaties uit te geven**. De Algemene Rekenkamer stelt vast dat de Overheid gebruik heeft gemaakt van wettelijk niet bestaande **terminologie** om zodoende klaarblijkelijk controle door het Parlement te voorkomen.

De Overheid hield zich niet aan haar verplichtingen met betrekking tot het **Garantiefonds**. Terwijl volgens berekeningen dit fonds in het jaar 1999 minimaal Af. 126 miljoen in kas moest hebben, was er slechts Af. 30 miljoen. Hetzelfde geldt voor het "**Sinking-Fund**", dat in het jaar 1999 een achterstand in betalingen door de Overheid vertoonde van Af. 57,6 miljoen. Onlangs maakte de IMF duidelijk dat de truuk die de Minister van Financiën had toegepast ten aanzien van de schuld aan het **Pensioenfonds**, waarbij 'berekend' werd dat die 'wetenschappelijke schuld' slechts omstreeks Af. 20 miljoen bedroeg, niet reëel was. In werkelijkheid ging het om een bedrag van minimaal Af. 100 miljoen. Het geldt dat de Overheid ontvangen en geïnvesteerd had ten behoeve van investeringen in San Nicolaas via de "**Fondo Desaroyo Nobo pa San Nicolas**" bleek uiteindelijk illegaal te zijn besteed, aangezien het Fonds geen wettelijke basis had. Tot overmaat van ramp kon de Overheid geen rekenschap afleggen van enkele miljoenen die uit het fonds verdwenen zijn.

OPMERKING

Het is jammer dat de genoemde rapporten (inclusief Rapport Calidad), of een samenvatting daarvan, niet in de Papiamentse taal zijn verschenen zodat het Overheidsbeleid en de adviezen van onpartijdige instanties aan politici beter toegankelijk zouden zijn voor de hele Arubaanse gemeenschap. Het feit dat het Arubaanse volk niet op meer adequate wijze wordt geïnformeerd, maakt het voor haar heel moeilijk om haar conclusies te trekken op basis van feiten en om aldus te breken met de bestaande politieke cultuur.

VERVOLG

Het is inmiddels duidelijk dat de inbreuken op de wet en op de principes en criteria van goed bestuur inmiddels gemeengoed zijn geworden voor het merendeel van de ministers. De vraag die zich dan automatisch voordoet is, of er speciaal voor deze werkwijze gekozen is om de belangen van de Arubaanse gemeenschap het best te kunnen behartigen, zoals de ministers bij hun ambtsaanvaarding gezworen hebben en zoals ook Rapport Calidad als een van de belangrijkste gronden voor het handelen van de ministers heeft vastgelegd.

7- ALL IN THE FAMILY!

In het vorig hoofdstuk werd de conclusie getrokken (onder meer op basis van officieel onderzoek door een van de meest gerespecteerde instituten in onze gemeenschap, namelijk de Algemene Rekenkamer), dat een deel van onze ministers onze wetten en de regels van goed bestuur op verschillende manieren, bij verschillende gelegenheden en op systematische wijze heeft overtreden. Daarom kan hier niet meer van incidentele fouten worden gesproken. Met andere woorden, het gaat bij de betrokken ministers blijkbaar om gedrag 'met voorbedachte rade'. Aangezien zij op het moment dat zij de eed af leggen onder meer verklaren dat zij "de belangen van Aruba op de best mogelijke wijze zullen behartigen", moeten wij serieus nagaan of de ministers hun uiterste best hebben gedaan om zich aan die belofte te houden.

ALWEER, RAPPORT CALIDAD IN DE PRAKTIJK

Een van de belangrijkste criteria van Rapport Calidad is dat de Overheid haar personele, materiële en financiële middelen uitsluitend mag gebruiken ten dienste van het algemeen belang. Bovendien mag de Overheid geen privileges verlenen.

Een analyse van een groot deel van het **personeel** dat door de verschillende Overheden telkens weer in dienst wordt genomen zal duidelijk maken dat familiebanden en politieke kleur de belangrijkste criteria zijn. Integriteit, vooropleiding, expertise en ervaring zijn slechts secundaire criteria. Daarom komt het voor dat ministers coördinatoren in dienst hebben, met een strafblad. De noodzaak om mensen van een andere politieke kleur te wisselen voor sympatisanten van de Overheid, heeft als gevolg dat verschillende mensen jarenlang thuis zitten met een compleet doorbetaald salaris, aangezien de verschillende Overheden geen vreemde eenden in de bijt willen. Dit veroorzaakt niet alleen veel frustraties binnen het ambtenarenapparaat, maar kost de Arubaanse gemeenschap ontzettend veel geld zonder dat daar enige produktiviteit tegenover staat.

Echter, het gaat niet alleen om het feit dat er personeel tegen bestaande regels in Overheidsdienst wordt genomen ten koste van de Arubaanse gemeenschap. Er wordt tevens gebruik gemaakt van gemeenschapsgeld om trouwe volgelingen bepaalde voordelen te geven tegen bestaande regels in. Dit kan worden aangetoond door het fenomeen van de **voorschotten** (op het salaris van ambtenaren). Er kan van deze mogelijkheid gebruik worden gemaakt bij de koop van een auto, onderhoud van het huis, enz. In dit soort gevallen kan de betrokken persoon een voorschot krijgen van maximaal Af. 4000,-. Echter, in geval van ziekte bestaat er in feite geen limiet. Een blik op de 'voorschottenlijst' leert ons niet alleen dat reeds halverwege het jaar 2001 het fonds haar limiet van Af. 2.6 miljoen had bereikt, maar ook dat van de minimaal 80 mensen die een voorschot hebben ontvangen, minstens de helft meer ontving dan de limiet van Af. 4000,-. (Daarbij vormden voorschotten van Af. 25.000,- en Af. 30.000,- geen uitzondering). Met andere woorden, volgens de regels zou de helft een voorschot hebben aangevraagd voor medische kosten. Indien echter rekening wordt gehouden met het feit dat de Overheid opdraait voor de medische kosten van praktisch al haar werknemers, kan vrij eenvoudig

worden geconcludeerd dat het in een groot aantal gevallen vermoedelijk gaat om illegaal verleende voorschotten. Deze gedachte krijgt meer grond toen bleek dat de Directeur van Directie Financiën niet op basis van betalingsbewijzen kon aantonen dat het inderdaad om legitieme voorschotten ging.

Dat de toenmalige Directeur van Directie Financiën wel vaker blunders beging, kan verder worden aangetoond met het voorbeeld dat hij indertijd zijn uiterste best deed het verzoek van de Minister van Financiën voor een voorschot van Af. 10.000,- te honoreren. Pas nadat hem gewezen werd op de officiële regels die bepalen dat ministers niet in aanmerking komen voor een voorschot, zag hij zich genoodzaakt zijn pogingen te staken.

Hetzelfde gebeurde na het aftreden van de broer van de toenmalige Minister van Transport en Communicatie als minister, waarbij deze enige maanden uitbetaald kreeg als een 'overbruggingstoelage'. Aangezien dit nergens wettelijk is geregeld werd dit door de Procureur Generaal stopgezet (doch niet terugbetaald).

Het voorgaande geldt in gelijke mate voor de gewoonte om **belangrijke projecten** (bijna) uitsluitend aan mensen van dezelfde politieke kleur te gunnen, vooral wanneer het om een sponsor van de partij gaat. Dit kan bijvoorbeeld worden aangetoond door de gunning van de bouw van de **Luchthaven** aan het constructiebedrijf Calmaquib, die nauwe banden had met een belangrijke sponsor van de betrokken minister (partij). De betrokken minister ging zelfs zo ver dat deze sponsor werd benoemd tot coördinator van de minister. Hetzelfde vond plaats met de persoon die het financiële gedeelte voor de bouw van de Luchthaven via de onderneming Paine Webber heeft 'geregeld' en die naar eigen zeggen een goede 'buddy' was van de betrokken minister tijdens hun schoolperiode. Het feit dat deze 2 personen niet alleen als tussenpersonen van de minister en de ondernemingen fungeerden voor een van de grootste projecten (waar ook het meeste geld mee gemoeid was) die Aruba gekend heeft en tegelijkertijd coördinatoren van de minister waren, zou in elk enigszins ontwikkeld land worden aangemerkt als een 'conflict-of-interest'. De poging van de minister om laatstvermelde coördinator voor te dragen voor de post van Directeur van de Centrale Bank toont heel duidelijk zijn onvermogen om dit soort zaken in een juist perspectief te zien.

Ook in het **Radarproject** kunnen dezelfde soort banden worden aangetoond, aangezien ook hier de 'winnende' onderneming een combinatie was van Calmaquib en Westinghouse. Dit laatste bedrijf werd overigens vertegenwoordigd door de partner van de toenmalige Secretaris van de Ministerraad.

Het is aandoenlijk om te zien hoeveel moeite er werd gedaan om wetten te veranderen om trouwe overheidsdienaren te bevoordelen. Aangezien de Overheid het heel belangrijk vond om haar Secretaris van de Ministerraad 84 niet-opgenomen vakantiedagen uit te betalen, werd getracht de wet te veranderen om aan haar wens te voldoen (aangezien er geen wettelijke basis is om vakantiedagen in geld uit te betalen).

Ook bij het bekende **Race-Track project** kan worden geconstateerd dat de belangrijkste begunstigde dezelfde eerder vermelde financieel expert-geldschietter-coördinator-buddy was, die ten behoeve van zijn project niet alleen een terrein verkreeg dat groter is dan 1000 Arubaanse families in enkele jaren verkrijgen, maar zelfs een vergunning voor de import (en gebruik!?) van wapens ten behoeve van het project (het gaat hier om een vergunning welke zelfs nooit is aangevraagd door en dus ook nooit is verleend aan LAGO/COASTAL, een onderneming met oneindig veel grotere belangen).

Het feit dat veel **contracten** in feite de belangen van Aruba schaden, is iets dat de Algemene Rekenkamer voortdurend verbaast. Het betreft hier contracten, opgemaakt tussen het Land Aruba en verschillende ondernemingen in de eerder genoemde projecten. Maar er spreekt een nog duidelijker taal uit de contracten die wel ondertekend maar -gelukkig- nooit uitgevoerd zijn (vanwege 'sterke druk'?). Het gaat hier onder meer om het contract dat de toenmalige minister van Transport en Communicatie heeft getekend met **Fabela**, waarbij de belangen van onze monopolistische maatschappij in handen werden gelegd van een andere monopolistische onderneming en van contracten die dezelfde minister tekende voor het **Postkantoor**. Zo wilde hij een van de belangrijkste inkomstenbronnen, namelijk de filatelie-afdeling, verkopen aan een Nederlands bedrijf op basis van voorwaarden die duidelijk ongunstig waren voor Aruba. Bovendien werd een overeenkomst getekend en zelfs geld betaald voor de bouw van **'postkiosken'** in verschillende wijken. Echter, ondanks het volledig betaalde geld werd dit project nooit afgerond. De begunstigde? Dezelfde vriend die ook een vergunning had gekregen om onze **'vrije zone' op de Luchthaven** te exploiteren en die enige tonnen heeft ontvangen voor de uitbreiding **van het Postkantoor**, waarvan het publiek tot op de dag van vandaag nog niets gemerkt heeft!

Het feit dat er serieuze pogingen werden ondernomen om een in principe winstgevende onderafdeling van het Postkantoor onder te brengen bij een NV van de echtgenote van de Directeur van het Postkantoor (hetgeen door de CAD indertijd is tegengehouden) is eveneens een tekenend voorbeeld. Het is hierbij interessant na te gaan hoe het inmiddels staat met de Af. 2 miljoen schuld die het Postkantoor heeft opgebouwd bij de **Mail Management Group**, en waarom deze schuld niet in de verschillende Jaarrekeningen is opgenomen.

Hetzelfde zien we bij de **huur van gebouwen**, waarbij indertijd het gebouw van de tante van deze zelfde minister aan de Vondellaan betrokken werd tegen de huur van Af.600.000,- per jaar en de huur van het 2-verdiepingsgebouw aan de Dominicanessestraat van zijn coördinator en nummer 3 op de verkiezingslijst. Dit gebouw werd dik betaald ten behoeve van het Postkantoor, maar stond maanden leeg.

Ofschoon er nog niet veel duidelijk is over de verkoop van het **Bushiri Hotel**, is het bekend dat het hotel verkocht is voor een prijs ver onder haar taxatiewaarde. Terwijl het hotel getaxeerd werd voor meer dan Af. 30 miljoen, is gebleken dat de koopsom niet meer bedroeg dan Af. 11 miljoen. Het is interessant na te gaan of hier betaald is voor het gebouw zelf of dat slechts de schuld van Af. 11 miljoen, dat het hotel had, vereffend werd. In dit laatste geval

zou het betekenen dat het hotel feitelijk is weggegeven. Het feit, dat de echtgenoot van de Minister van Economische Zaken als consultant/tussenschakel fungeerde, kan mogelijk dienen als verklaring, zeker indien in aanmerking wordt genomen dat de restauratie van het 'Sporthotel' op Seroe Colorado door dezelfde consultant indertijd praktisch evenveel heeft gekost als een volledige nieuwbouw.

VERVOLG

Tot nu toe zijn slechts enkele projecten of onderwerpen **vermeld** die met name door de Algemene Rekenkamer en de Centrale Accountantsdienst zijn onderzocht. Bovendien zijn de procedures die de betrokken bestuurders hebben gevolgd vergeleken met de criteria van Rapport Calidad. Het is echter ook goed om een aantal onderwerpen meer gedetailleerd voor het voetlicht te brengen, hetzij om te illustreren in hoeverre het genoemde beleid ook in departementen heeft plaatsgevonden, hetzij omdat ze de nodige onrust hebben veroorzaakt in onze gemeenschap (en/of nog steeds veel vragen onbeantwoord hebben gelaten). Het gaat om onderwerpen als Directie Landbouw, Veeteelt en Visserij, de Postdienst, Air Aruba, de 'Lucht- en Zeebrieven', FIPA. Dit zal de lezer een beter beeld geven op welke wijze de bestuurders zich gekweten hebben van hun taak om 'op te komen voor het belang van Aruba'. Bovendien zal er een indruk worden gegeven op welke wijze een dergelijk beleid Aruba financieel en economisch kan schaden.

8-DIRECTIE LVV(P): LANDBOUW, VEETEELT, VISSERIJ (EN PERSONEEL)

Oorspronkelijk werd Directie LVV (Santa Rosa in de volksmond) opgezet als een Overheidsorgaan, dat er op gericht was de land- en tuinbouw, de vee- en visteelt te bevorderen. Er werd geïnvesteerd in een infrastructuur om lokale planten te kweken voor verkoop op de nationale markt. Er werd geld gestoken in een irrigatiesysteem (dripsysteem) om de koeboeren en hobbyisten te helpen hun producten te kweken met een betrouwbare en relatief goedkope watervoorziening. Er werden rasdieren ingevoerd om de kwaliteit van onze eigen geiten en varkens te verhogen. Het Vis-Centrum Hadicurari werd gebouwd om de kleine visindustrie te helpen ontwikkelen. Al deze initiatieven waren belangrijk om enige werkelijke ontwikkeling op de genoemde terreinen te verkrijgen.

HERHALING VAN EEN GEWOONTE

Net zoals de benoeming van personeel tegen verschillende wettelijke bepalingen in plaatsvond binnen de Ministeries (zie hoofdstuk 2), zo vond hetzelfde plaats binnen verschillende overheidsdepartementen. Directie LVV (Landbouw, Veeteelt en Visserij), gevestigd in Santa Rosa, was geen uitzondering. Aangezien het genoemde beleid niet alleen het werk en de productie belemmerde (zoals ook in andere departementen het geval was), maar eveneens het welzijn van zowel (de laatste) koeboeren als die van vele dieren onnodig benadeelde, is het interessant om een kleine analyse hieromtrent te maken.

Ofschoon er reeds enige tijd een officiële stop was om lager personeel in dienst te nemen, werd deze bepaling omzeild door middel van het 'contract'-systeem (waarbij mensen op contractbasis werden aangenomen). Terwijl er simpelweg geen vacatures waren, werden er regelmatig mensen 'van boven' gestuurd om in dienst te worden genomen via een overplaatsing. De selectieprocedures, zoals wettelijk bepaald, werden hierbij niet gevolgd (hetgeen de kwaliteit van de dienstverlening benadeelde). Evenmin werd de mening gevraagd van de betrokken directeur. Onder hen die benoemd werden, waren onder meer de volgende gevallen:

- Werknemer A, die reeds een staat van dienst had waaruit bleek dat hij niet in andere werkomgevingen kon functioneren, moest door tussenkomst van de minister in dienst worden genomen. In zijn record kwamen ook fraude en drugsgebruik voor. Regelmatig kon hij voor maanden BVVD (Buitengewone Vrijstelling van Dienst) regelen zonder tussenkomst van zijn directeur.
- Werknemers B en C, in het bezit van een strafblad, moesten in dienst worden genomen, ondanks het feit dat overheidsambtenaren geen strafblad mogen hebben.
- Werknemer D, een nieuwe administratieve kracht, blokkeerde direct de hele dag het telefoonverkeer met het voeren van persoonlijke gesprekken. Op cursus gestuurd om te leren hoe een bibliotheek te organiseren en automatiseren, bleek naderhand dat deze werknemer nooit was gegaan. Doktersbezoeken waren heel frequent zonder daarvoor enige reden op te geven. Toen D genoeg had van haar werk op Santa Rosa, was één

telefoontje naar de minister voldoende om een andere baan te regelen, terwijl de directeur zelf praktisch nooit toegang had tot de minister.

- Werknemer E, ook een nieuwkomer, was volledig 'dysfunctioneel'. Hij kon met niemand communiceren en voerde ook niets uit. Belangrijkste reden hiervoor was volgens de betrokken werknemer het gebrek aan een auto om zijn werk uit te voeren. Door zijn contacten met de minister slaagde hij er echter in een pick-up te verkrijgen. Kort daarop reed hij de wagen 'total-loss'. Alweer hielpen zijn contacten met de minister hem om deze auto voor Af. 1,- op te kopen. Na het ongeluk was hij gedwongen zijn tijd op kantoor door te brengen, hetgeen hij vooral slapend deed.
- Werknemer F functioneerde evenmin op geen enkele wijze. Desondanks verzocht hij steeds om promotie en salarisverhoging. Uiteindelijk werd hij ter beschikking gesteld van de Minister van Verkeer en Telecommunicatie om de pieren van Aruba 'te helpen inspecteren en restaureren'.

Bedacht moet worden dat de beroemde constructie van nieuwe pieren reeds vele jaren op de begroting stond van de LVV. Elk jaar schrapte de verantwoordelijke minister dit project weer van de begroting. Waarschijnlijk met het oog op de verkiezingen, haastte de Minister voor Verkeer en Telecommunicatie (die geen enkele autoriteit heeft over LVV!) zich om het project uit een lade te halen. Aangezien het betrokken ministerie zelf niet over fondsen beschikte om deze investering te bekostigen, werd dit project gefinancierd met geld van APA (Aruba Ports Authority). Misschien is dat ook de reden dat dit project tot nu toe slechts voor 20% afgerond is.

Aangezien het een gewoonte was dat de minister en haar coördinatoren het beleid op elk terrein bepaalden, bestond de taak van de directeur er simpelweg uit om dit 'beleid' uit te voeren. Eventueel verzet van de directeur werd meer gezien als obstakel tegen het Overheidsbeleid. Zo werd de functie van de directeur als beleidsadviseur in de praktijk geëlimineerd.

HET BELEID VAN KAPITAALSINVESTERINGEN

Van het volledig budget van omstreeks Af. 4 miljoen, werd slechts de helft ontvangen waarvan uitsluitend de personeelskosten betaald konden worden. De rest van het begrote geld voor benodigde **investeringen** en **onderhoud** ten behoeve van de infrastructuur op Santa Rosa, kwam gedurende de jaren 1999, 2000 en 2001 nooit van de kantoren van Directie Financiën. Daardoor is nu praktisch al het benodigd materiaal kapot, gevaarlijk voor gebruik of functioneert gewoon niet meer. De minister behandelde geen verzoeken voor vervanging, noch overlegde met de directeur over prioriteiten. Projecten die reeds aangevangen waren, konden niet worden afgemaakt, en aan nieuwe projecten kon niet begonnen worden. Verschillende taken, die onder verantwoordelijkheid van de LVV vielen, konden niet worden uitgevoerd.

De **gebouwen** zijn behoorlijk vervallen. Bij regenval komt het water overal naar binnen en beschadigt onder meer computers. Alhoewel elk jaar geld wordt bestemd voor onderhoud en dit geld verondersteld wordt onder beheer te zijn van Domeinbeheer, die de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van overheidsgebouwen heeft, verklaart deze afdeling dat zij niets kan doen door gebrek aan geld.

Aangezien er geen geld meer was, kon er niet meer betaald worden voor kunstmest, nodig voor de landbouwers, evenmin voor nieuwe drip-irrigatie, noch voor voer voor de dieren. Leveranciers in zowel binnen- als buitenland leverden niet of nauwelijks meer af vanwege een gebrek aan vertrouwen in het betalingsgedrag van de Overheid. Wegens gebrek aan voer werden de dieren op rantsoen gezet. Op een gegeven ogenblik werd (goedkoper) voer zo schaars, dat eigenaren van dieren zich genoodzaakt zagen hun dieren ofwel af te laten maken of in vrijheid te stellen. Zoals te zien, heeft dit beleid intussen praktisch alle ondernemingen op het gebied van landbouw en veeteelt de das om gedaan.

ALTERNATIEVE TAKEN

Aangezien Santa Rosa niet de financiële middelen kreeg om in de landbouwsector te investeren, werden er andere manieren gezocht om zich nuttig te maken. Zo richt men zich de laatste jaren op het geven van voorlichting op het gebied van de landbouw, hetgeen minder geld kost. Bovendien wordt gewezen op de noodzaak voor het ontwikkelen van wetten op het gebied van de ruimtelijke ordening en op de belastingvrije invoer van landbouw materiaal.

BIJKOMENDE TAKEN

Ofschoon officieel 'Directie LVV' de leiding had over het viscentrum '**Centro di Pesca Hadicurari**', werd het Centrum ondergebracht in een stichting. Alhoewel deze stichting winst maakte, was niet duidelijk wat er met het geld werd gedaan. Dit was ook het geval met **Park Nacional Arikok (PNA)**, dat (weer in principe, onder LVV valt en) oorspronkelijk een verantwoordelijkheid was van de Minister van Economische Zaken, maar vervolgens onder de Minister van Justitie viel. Gezien de frequente afwezigheid van deze minister, belastten de Minister-President en de Minister van Financiën zich met de verantwoordelijkheid over PNA. Tot vandaag de dag ontbreekt het aan duidelijkheid over de financiering en uitgaven in dit project. Een subsidie van Af. 1 miljoen uit Brussel (hoofdstad van de Europese Gemeenschap) werd gestopt, aangezien op het laatste moment de bestemming voor dit geld werd veranderd, hetgeen volgens de subsidieregels van de Europese Gemeenschap niet mogelijk is. Intussen werd een andere bestemming gezocht voor sommigen van de ongeveer 50 werknemers in dienst van "Park Nacional Arikok".

VERVOLG

LVV is slechts een voorbeeld van het personeelsbeleid van de Overheid binnen haar departementen. Aangezien dit beleid er op gericht was om via politieke benoemingen de politieke steun te verhogen en niet gericht was op verbetering van de werkproductie en/of de kwaliteit van het werk, is het interessant na te gaan welk effect dit had op het arbeidsmoreel binnen het overheidsapparaat.

9- HET AMBTENARENAPPARAAT, EEN OVERHEIDSDUMP?

Tot nu toe is de regeringspraktijk bijna uitsluitend nagegaan op basis van gegevens en rapporten van onder meer de Centrale Accountantsdienst, de Algemene Rekenkamer, de Centrale Bank, zonder het functioneren van het ambtenarenapparaat zelf te hebben geanalyseerd. Het wordt nu tijd om hier enige aandacht aan te besteden. Er wordt hierbij onder meer gebruik gemaakt van informatie van de Sociaal Economische Raad (SER) en de resultaten van workshops, die door het Project Bureau Reorganisatie (later: Directie Bedrijfsvoering en Organisatiezaken, DBOZ) zijn opgezet. Deze workshops hadden tot doel om overheidsambtenaren bewust te maken van de noodzaak van integriteit en om de integriteit van ambtenaren te bevorderen, als integraal onderdeel van goed bestuur. Aangezien deze workshops de ambtenaren tevens in de gelegenheid stelden om hun (on)vrede over het functioneren van hun departement of van het ambtenarencorps in het algemeen te uiten, is het in dit verband interessant om een aantal van de genoemde punten naar voren te brengen.

AMBTENARENAAN HET WOORD

Volgens verscheidene deelnemers kan er van de ambtenaren niet veel aan integriteit verwacht worden, wanneer het voorbeeld van de top (ministers en parlementariërs, enkele directeuren en hoofden van dienst) het tegendeel toont. Ofschoon elke persoon zijn eigen moraal (en dus zijn eigen integriteit) moet hebben, hebben de regelmatige confrontaties met vormen van corruptie en de slechte voorbeelden in het algemeen, een heel demotiverend effect. Zo is het moeilijk te accepteren dat 'politieke connecties' belangrijker zijn voor benoemingen en promoties, dan capaciteiten voor de betrokken baan. Behalve het verkrijgen van een te hoge positie en inkomen in verhouding tot de capaciteiten van de betrokken personen, kunnen deze ambtenaren doen en laten wat zij willen, daar zij bescherming genieten 'van boven'. Aangezien ministers ambtenaren in dienst nemen zonder overleg met de hoofden van dienst, en dus zonder rekening te houden met de benodigde capaciteiten en mentaliteit, ontstaat een ambtenarenapparaat, waarin verscheidene werknemers de nodige problemen hebben, hetzij met de inhoud van het werk, hetzij om zich te houden aan de criteria van integriteit.

Kortom, er wordt erkend dat integriteit hier en daar een serieus probleem is binnen het ambtenarenapparaat. Het is daarbij frustrerend te zien dat sancties hiervoor vaak niet worden toegepast, hetzij vanwege procedurele fouten, de trage wijze waarop onderzoek plaatsvindt of vanwege 'bescherming van bovenaf'. Tijdens onderzoek zitten ambtenaren soms maandenlang thuis met behoud van salaris, maar zonder dat daar enige produktie tegenover staat. Vanzelfsprekend heeft dit een negatief effect op zowel het imago als de motivatie van de ambtenaren, gezien het gebrek aan gekwalificeerde ambtenaren. Dit heeft automatisch negatieve gevolgen voor de dienstverlening aan het publiek. Het feit dat er regelmatig schandalen aan het licht komen waarbij ambtenaren betrokken zijn, helpt mede dat beeld te vormen.

Een andere demotiverende factor is het feit dat er niets wordt gedaan met nieuwe ideeën om positieve veranderingen op het werk te bewerkstelligen. Aan de andere kant wordt geen kritiek (of waarheid) naar voren gebracht uit vrees dat dit represailles tot gevolg zal hebben. Verder heerst de algemene indruk dat het niets uitmaakt of men hard werkt of niet.

LICHTEND VOORBEELD?

Onlangs is onderzoek verricht naar de integriteit van de douane in de Nederlandse Antillen. In het rapport van de commissie Wiel: *'Selador ku Honor'* van oktober 2001 wordt duidelijk gemaakt dat meer dan een kwart (25%!) van het douanepersoneel zich op de een of andere manier schuldig (heeft gemaakt aan een vorm van corruptie, misdrijf en/of ambtsverzuim. Het gaat daarbij onder meer om betrokkenheid bij drugshandel, het aannemen van steekpenningen, witwassen van geld, verduistering en het verlenen van hand- en spandiensten aan handelaren (dit houdt bijv. in, het niet juist toepassen van tarieven en douanevoorschriften). Als belangrijkste oorzaak worden door zowel het hoger als lager personeel aangegeven dat het corps door de Landsoverheid veronachtzaamd en verwaarloosd wordt. Zo is er gebrek aan alles. De organisatie lijdt aan een gevoelig personeelstekort, mede in de hand gewerkt door stopzetting van de werving en afslanking van het personeelsbestand. Er zijn onvoldoende opleidings- en ontplooiingsmogelijkheden. De salarissen zijn te laag. Het (door anderen afgedankt) materieel is ontoereikend, de huisvesting is krap, de beveiliging gebrekkig en het reorganisatieproces is gestagneerd. De beleids- en beheersprocessen zijn niet transparant en het intern beleid is teleurstellend. Aangezien er weinig hoop op verbetering is, is de demotivatie heel hoog. Heel zorgwekkend is de vrij algemene indruk onder het personeel dat de Overheid niet het landsbelang voor ogen heeft. Niet het douanecorps zou volgens hen aan een integriteitsonderzoek onderworpen moeten worden, maar juist de Overheid!

Sprekend is ook de situatie van onze ex-partner in het Koninkrijk. Vanaf het begin van haar onafhankelijkheid in het jaar 1975 werd er zoveel personeel in dienst genomen, dat er niet genoeg ruimte, stoelen en lessenaars meer waren voor al het personeel. Zo werd een grote groep ambtenaren gevormd, die in de volksmond de naam kreeg van 'zeven-even', aangezien zij zich 's ochtends om 7 uur even op het werk meldden om hun presentiekaart af te stempelen om vervolgens weer te verdwijnen. Het ambtenarenapparaat in Suriname is inmiddels zo groot geworden dat praktisch al het overheidsgeld op gaat aan salarissen en er niets overblijft om te investeren ten behoeve van de ontwikkeling van het land. Daarom zijn de wegen en gebouwen in een deplorabele staat. Het land vertoont nu dan ook in veel aspecten de kenmerken van een derde-wereld-land.

DE SOCIAAL-ECONOMISCHE RAADAAN HET WOORD

De SER is een officieel orgaan, met vertegenwoordigers uit de werkgevers- en werknemerssector, en met onafhankelijke experts, die de taak hebben de Overheid van advies te dienen over alle onderwerpen met een sociaal-economisch karakter. In haar laatste rapport: 'Sanering van het overheidsapparaat, een absolute noodzaak', bevestigt dit instituut de gevoelens van de 'ambtenaren aan het woord': "De laatste jaren is een nieuwe

vorm van politieke patronage in de benoeming van personeel geïntroduceerd, namelijk de benoeming van partijpolitieke coördinatoren en consultants tegen torenhoge vergoedingen. Deze personen hebben als coördinator c.q. consultant bovendien een beleidsverantwoordelijkheid te dragen, die vaak hun capaciteit te boven gaat, wat niet gunstig is gebleken voor het gevoerde beleid. Het systeem van (partij)politieke bevorderingen en benoemingen, vooral in haar huidige vorm, heeft bovendien de arbeidsmoraal bij het overheidspersoneel zwaar gehavend, waardoor de reeds lage arbeidsproductiviteit de laatste jaren verder is gedaald".

In dit kader wekt het verbazing dat de SER in haar "Prioriteiten voor Beleid 2001-2005' aangeeft dat politieke patronage (ter verhoging van politieke steun), niet strafbaar is, ofschoon het in alle opzichten duidelijk is dat dit systeem de financieel-economische (en dus ook sociale) situatie van een land in alle opzichten benadeelt en dus inacceptabel is. Aangezien nepotisme (ten gevolge van politieke patronage) een duidelijke vorm is van corruptie (zie hoofdstuk 14), is het niet strafbaar (kunnen?) stellen van deze praktijken onbegrijpelijk. Zo is het absoluut niet acceptabel dat reeds vanaf de Status Aparte van 1986 ruim 25% van het ambtenarenapparaat volgens verschillende onderzoeken overtollig was en via kostbare afslankingsoperaties werd afgevoerd, om vervolgens weer ruimschoots te worden aangevuld, ten koste van de Arubaanse gemeenschap.

VERVOLG

Politieke patronage, resulterend in onder meer de onverantwoorde en vaak zelfs illegale benoeming van personeel, is een van de vormen van slecht bestuur. Aangezien in voorgaande hoofdstukken is vastgesteld dat verscheidene leden van de betrokken Overheid nog meer wettelijke bepalingen en/of criteria van goed bestuur hebben overtreden, is het interessant om een voorbeeld te geven van deze praktijken op een ander departement.

10- DIENST POSTERIJEN, EEN WERKELIJK DIENSTVERLENEND BEDRIJF?

Reeds jarenlang heeft de Dienst Posterijen een slechte naam in de Arubaanse gemeenschap. Terwijl in veel ontwikkelde landen brieven en pakketten binnen 2 dagen worden afgeleverd, kost het op ons eilandje met een beetje geluk tussen de 2 à 4 weken om een brief op haar bestemming te krijgen. Het is duidelijk dat dit economische schade kan berokkenen aan bedrijven die, om goed te kunnen draaien, voor een belangrijk deel afhankelijk zijn van een optimale postdienst.

IDEAAL EN WERKELIJKHEID

De postale sector (inclusief alle andere bedrijven die zich bezig houden met het vervoer van post), is belangrijk voor de gemeenschap. Deze sector levert een belangrijke bijdrage aan het nationaal product (BNP). Een goede postdienst draagt bij aan de economische ontwikkeling. Zo is er een verband tussen economische groei en de hoeveelheid financiële en commerciële transacties die plaatsvinden via de postdienst.

Echter, de werkelijkheid toont aan dat de postdienst in Aruba gebrekkig is. Zo is het duidelijk geworden dat:

- de kwaliteit van de dienstverlening onvoldoende is;
- er niet snel gereageerd kan worden op behoeften en ontwikkelingen in de markt;
- de Dienst Posterijen een last is geworden voor de Arubaanse begroting.

De inkomsten dekken de bedrijfskosten niet. Dat brengt met zich mee dat er niet naar behoren kan worden geïnvesteerd. Het gevolg hiervan is dat de dienstverlening achteruit gaat en minder mensen gebruik zullen maken van de Posterijen. Daardoor verminderen de inkomsten en is er weer minder geld om te investeren (dit is een vicieuze cirkel door het chronisch gebrek aan investeringen).

- Het gebrek aan een kwalitatief goede postdienstverlening de consument er toe dwingt alternatieven te zoeken die duurder zijn dan hetgeen de Posterijen rekent.

Het moet duidelijk zijn dat de klant (de Arubaanse gemeenschap) op verschillende manieren benadeeld wordt. Niet alleen moet hij veel betalen voor een slechte service, maar hij dekt ook de verliezen van een slecht geleide (verliesgevende) departement door middel van zijn belastinggeld.

ONTWIKKELING OP KOMST?

Het is opvallend dat gedurende de periode van 1992 tot 1995 veel studies zijn verricht ter verbetering van de Dienst Posterijen. Het voorstel werd gelanceerd om te privatiseren op basis van een nieuw 'businessplan'. Er kwam een voorstel voor introductie van het 'postcode'systeem, hetgeen in alle ontwikkelde landen doodnormaal (en noodzakelijk) is. Er werden rapporten geschreven om de administratieve organisatie van de Posterijen te reorga-

niseren en een rapport om het personeel te professionaliseren. Er vond echter, ofschoon er minstens Af. 700.000,- werd geïnvesteerd in al deze studies, geen enkele verbetering ten behoeve van het Arubaanse volk plaats. Zo werd de indruk gewekt dat òf de verantwoordelijken niet in staat waren de aanbevelingen in de praktijk te brengen, òf het hen beter uitkwam om de situatie bij het oude te laten. De volgende analyse kan hierin meer duidelijkheid brengen.

In augustus 1997, accordeerde de **Ministerraad** de meest recente officiële intentie om de Dienst Posterijen te verzelfstandigen en te reorganiseren. In het kader van de politieke visie om enerzijds overheidsdiensten te verzelfstandigen en anderzijds de landsfinanciën te verbeteren, gaf de Overheid prioriteit aan de verzelfstandiging en reorganisatie van de Dienst Posterijen. Dit vond plaats in de vorm van het 'Project Verzelfstandiging Posterijen Aruba', PVPA). De belangrijkste **bedoeling** van dit project was de verzelfstandiging van de Dienst Posterijen op een verantwoorde en professionele wijze en op korte termijn. Bovendien moest de postsector hervormd worden. Doelen van deze hervorming waren:

- Een kwalitatieve verbetering van de postale dienstverlening.
- Een dusdanige reorganisatie dat de Dienst Posterijen minstens haar bedrijfskosten zou dekken.
- Het geven van vrijheid aan de Dienst Posterijen om op basis van commerciële principes te opereren.
- Het behoud (en verbetering) van een efficiënte en effectieve postale infrastructuur.

Vooraf dit laatste is belangrijk voor de economische ontwikkeling en voor de sociale verantwoordelijkheid van de Overheid ten aanzien van haar burgers: zij hoort een toegankelijke en betaalbare postale infrastructuur te onderhouden die al haar burgers in staat stelt met elkaar te communiceren, daarbij gebruik makend van de nationale en internationale postale infrastructuur.

CHAOS EN VERANDERING

Het PVPA heeft veel intern, extern en internationaal onderzoek verricht om met realiseerbare en verantwoorde aanbevelingen te komen ten behoeve van een visie voor de postale sector. De onderzoeksresultaten van PVPA toonden onder meer aan:

A. Op het gebied van organisatie en personeel

- Een gebrek aan visie en daadkracht van de toenmalige directie.
- Een gebrekkige administratieve en werkorganisatie om het arbeidsproces te structureren.
- Een onvoldoende gestructureerde communicatie en een trage besluitvorming.
- Zeer verouderde technologie.
- Een hoog absentisme onder het personeel.
- Disfunctioneren van het personeel.
- Een lage arbeidsmotivatie.
- Hoog personeelsverloop.
- Bijzonder trage bestelling van brieven en pakketten.

- Onvoldoende service-instelling naar de klant toe.
- Slecht beleid.

B. Op financieel gebied

- Vanaf 1994 een verlies van enkele miljoenen per jaar, hetgeen jaarlijks toeneemt.
- Hoge personeelskosten
- Een gebrek aan initiatieven om een effectief en professioneel beleid te ontwikkelen dat meer geld moet opbrengen.

C. Op het gebied van marketing

- Een slecht beeld van de Dienst Posterijen.
- Een zwakke positie op de markt van 'Expresmail'.
- Onbekende diensten die de Dienst Posterijen biedt voor het publiek.
- Verschillende behoorlijk verouderde diensten (zoals de 'postwissel').

D. Op wettelijk gebied

- Wetten op het gebied van de post zijn verouderd.
- Een gebrek aan controle van overheidswege op ondernemingen die tegen wettelijke bepalingen op het gebied van de post opereren.

Op een gegeven ogenblik legden de betrokken Minister (van Verkeer en Telecommunicatie) en de directeur van de Dienst Posterijen PVPA een verbod op om verder te overleggen met het personeel van de Dienst Posterijen. Echter, op grond van eerdere ontmoetingen alsmede op grond van bijeenkomsten met klanten van de Dienst Posterijen en vanuit de PVPA zelf, kwamen de volgende **aanbevelingen** naar voren:

- Verbeter de dienstverlening van de Dienst Posterijen; brieven en pakketten dienen binnen 24 uur te worden afgeleverd (Dag-Plus-1-Bestelling').
- Breidt de mogelijkheden tot geldtransfer in de regio uit, naar gelang de behoeften van de markt.
- Breidt de dienstverlening van bijna alle producten van de Dienst Posterijen uit, zoals EMS, postpakketten, enz.
- Stel flexibele openingstijden in van de Dienst Posterijen.
- Training van het personeel in alle opzichten en in alle functies.
- Verhoging van de postale veiligheid in het licht van toegenomen criminele activiteiten via de Dienst Posterijen, zoals drugs en wapens, aangezien er praktisch geen controle is.

Zo werd een wapentransport via de Dienst Posterijen ontdekt. Echter, diezelfde avond, drongen 'dieven' de Dienst Posterijen binnen en stalen de wapens, zonder aandacht te schenken aan andere aanwezige waardevolle voorwerpen. Nog steeds is deze zaak niet verder uitgezocht.

BELANGENVERSTRENGELING OF SIMPELWEG EEN HANDELTJE?

De Dienst Posterijen zou een NV moeten worden, met de Arubaanse Overheid als belangrijkste aandeelhouder. Dit zou ingaan per juli 2000 in het kader van de prioriteitenlijst van de Overheid om de overheidsuitgaven te saneren. Echter, de volgende feiten zullen aantonen dat dit project in de praktijk nooit als prioriteit werd behandeld. Erger nog, blijkbaar waren het algemeen belang van

de klant en de gemeenschap nooit een belangrijke reden voor het beleid met betrekking tot dit departement. Het project PVPA werd volledig geboycot en zelfs stopgezet zonder enig argument en met alle negatieve gevolgen van dien voor het volk, de economie, de overheidsfinanciën en de handel in Aruba. De vraag doet zich dan ook voor of de betrokken minister (ook?) andere belangen wilde dienen. Zo werden verschillende lucratieve contracten aan 'externe investeerders' aangeboden, die feitelijk de Dienst Posterijen benadeelden. Om enkele te noemen:

- De toekenning aan een vriend van de betrokken minister van de bouw van een 'postkiosk' in Tanki Leendert voor de prijs van Af. 400.000,-. Dit vond plaats zonder openbare aanbesteding wat wettelijk is voorgeschreven. Ofschoon dit project om de een of andere manier duurder is uitgevallen, is het maar voor heel weinig mensen duidelijk waar dit (peperdure) gebouw staat.
- De intentie om de vernieuwing van het gebouw van de Dienst Posterijen aan dezelfde vriend uit te besteden voor de prijs van omstreeks Af. 9 miljoen. Volgens experts kon dat werk voor amper Af. 1,6 miljoen worden uitgevoerd.
- Het betrekken van dezelfde vriend, samen met een kandidaat op de lijst van de partij van de minister (tevens een broer van de Directeur van de Dienst Posterijen), en de directeur van de Dienst Posterijen bij een 'Postal Hub' (oftewel een internationaal distributiecentrum voor de post) op het vliegveld. Eerstvermelde persoon zou tevens de 'Vrije Zone' die bij het vliegveld zou komen, beheren. De hoeveelheid en intensiteit van de protesten tegen deze voornemens, alsmede een rechterlijk verbod, braken deze intenties af.
- De intentie om een van de meest lucratieve inkomstenbronnen van de Dienst Posterijen (en wel de afdeling filatelie, dat feitelijk een eigendom is van het volk!) te verkopen aan een internationaal bedrijf (Van Reijen International Agencies). Een redelijk argument hiervoor is tot op vandaag nog niet naar voren gekomen.
- De intentie om een NV op te zetten om post voor de 'Mail Management Group' (MMG) te distribueren. Deze NV werd opgezet op naam van de echtgenote van de directeur van de Dienst Posterijen. Er zou gebruik worden gemaakt van de infrastructuur van de Dienst Posterijen, terwijl de inkomsten ten goede zouden komen aan de 'familie-NV'. Inmiddels heeft de Dienst Posterijen reeds enige jaren een schuld van enige miljoenen aan deze MMG. Tot nu toe is getracht deze schuld aan het zicht te onttrekken door deze niet op de Jaarrekening op te voeren. Dank zij de Centrale Accountantsdienst is deze handel aan het licht gekomen. Echter, tot op de dag van vandaag hebben noch de verantwoordelijke minister, noch het Openbaar Ministerie actie ondernomen.
- De intentie om verschillende diensten van de Dienst Posterijen aan een lokale onderneming te verkopen met als gevolg dat vele werknemers van de Dienst Posterijen hun baan zouden verliezen.
- Het verlenen van een lucratief contract aan een vriend van de directeur van de Dienst Posterijen, wetende dat de betrokken persoon in het verleden diefstal heeft gepleegd bij de Dienst Posterijen van de Nederlandse Antillen.

TRIEST

Voor de Arubaanse gemeenschap is het heel triest dat ondanks enerzijds de grote onvrede met het functioneren van de Dienst Posterijen en anderzijds het vele geld dat de Overheid (= het volk) heeft besteed aan onderzoek ter verbetering, er feitelijk geen enkele aanbeveling in de praktijk werd gebracht. Het is dan makkelijk de conclusie te trekken dat al die studies er op gericht waren het volk de indruk te geven dat er veranderingen op weg waren. De grote vraag is dan ook, hoe het komt dat deze overheidsprioriteit de belangstelling heeft verloren van de toenmalige Ministerraad?

VERVOLG

Intussen moet het duidelijk zijn geworden dat de koop van een groot aantal wagens en van nieuwe uniformen waarschijnlijk weinig reële veranderingen zal brengen in de dienstverlening van de Dienst Posterijen. Volgens de onderzoeksresultaten gaat het immers om tekortkomingen op het gebied van beleid, waar gebrek aan visie en managementcapaciteiten een positieve ontwikkeling in de weg staan. Bovendien kwam heel sterk de indruk naar voren dat de Dienst Posterijen een beleid heeft gevoerd onder de verantwoordelijkheid van de minister, dat heel controversieel was. Het is interessant na te gaan of het hier slechts om 'kleine' fouten ging, of dat er ook andere gebieden waren waarbij activiteiten van de betrokken minister zijn integriteit eveneens in twijfel trokken.

11- 'LUCHT- EN ZEEBRIEVEN', VAN TROTS NAAR SCHAAMTE!

In het vorig hoofdstuk kwam sterk de indruk naar voren dat de verantwoordelijke minister voor de Dienst Posterijen, alleen al in dat departement, zich niet gehouden heeft aan verschillende criteria van goed bestuur. Er kon zelfs worden getwijfeld aan zijn integriteit. Het is dan ook belangrijk na te gaan of het slechts om 'fouten' ging als gevolg van zijn onervarenheid op bestuurlijk gebied, of dat het mogelijk gebrek aan integriteit nog meer van zijn ministerieel handelen bepaalde.

LUCHTBRIEVEN (AIR OPERATING CERTIFICATE, A.O.C.), EEN NIEUW HANDELTJE VOORARUBA?

Halverwege de jaren '90, bracht de Minister voor Transport en Telecommunicatie de Arubaanse gemeenschap het heugelijk nieuws dat Aruba een plaats zou krijgen op de kaart van landen die vliegtuigen administreren. Het gevolg hiervan zou zijn dat deze vliegtuigondernemingen zich moesten vestigen in Aruba, hetgeen extra inkomsten zou genereren voor de Arubaanse schatkist. Bovendien zou het werkgelegenheid scheppen, aangezien kantoren van de mogelijke nieuwe ondernemingen personeel moesten hebben en de Luchtvaartinspectie zou moeten uitbreiden. Aruba zou hiermee een zekere expertise opbouwen. Bovendien zou dit haar een beter imago opleveren in de wereld van de luchtvaart.

Het gerenommeerde (?) kantoor 'International Aviation Safety Office' in Miami onder leiding van een bekende (?) zakenman van Hondurese afkomst werd hiertoe gecontracteerd. Om deze zakenman extra te motiveren, werd besloten hem een 5-jarig contract aan te bieden met de garantie van alleenvertegenwoordiging. Het uitgangspunt daarbij was dat er minimaal 250 vliegtuigen in Aruba geregistreerd zouden worden. In geval dat doel niet bereikt zou worden, zou de zakenman een boete betalen van US\$ 50.000,-.

Al spoedig bleek dat de voordelen veeleer een illusie waren. Aangezien de veiligheidseisen niet erg streng waren en het tarief heel laag, stelde dit goedkope maatschappijen in staat rechten te verkrijgen die ze ergens anders niet konden krijgen. En aangezien de registratie van vliegtuigen en andere noodzakelijke vergunningen in werkelijkheid bijna niets kost, leverde dit handeltje weinig op voor Aruba.

Echter, toen per toeval uitkwam dat een maatschappij US\$ 30.000,- had betaald, werd dit als fraude aangegeven bij de Landsrecherche, aangezien betaling van dit soort bedragen niet vereist wordt in Aruba. Het vermoeden van fraude kreeg meer grond toen een ander bedrijf aangaf dat het US\$ 78.000,- had betaald voor vergunningen. Het is niet bekend of Aruba (of Arubanen) ook deelden in deze ontvangsten. Evenmin is bekend of de Hondurese zakenman Aruba aan het eind van zijn contract in 1999 het bedrag van US\$ 50.000,- heeft betaald, toen bleek dat hij niet aan zijn minimale registratiequotum volgens contract had voldaan. Het is evenmin in de gemeenschap bekend op basis waarvan het contract opnieuw vernieuwd werd en wat het resultaat van

onderzoek van de Landsrecherche was.

ZEEBRIEVEN, EEN KAT IN DE ZAK!

Net zo min de handel in Luchtbrieven een noemenswaardige verhoging van inkomsten betekenden voor Aruba, net zo min had de handel in 'Zeebrieven' enig financieel nut voor Aruba. In feite levert de uitgave van 'Zeebrieven' (een certificaat voor schepen op grond van het voldoen aan verschillende veiligheidseisen) voor geen enkel land veel inkomsten op. Ofschoon Aruba tot het Koninkrijk der Nederlanden behoort, gaf zij de certificaten uit, gebonden aan de Nederlandse vlag, zonder daarbij de strenge controle van Nederland in acht te nemen. Bovendien was Aruba nog gebonden aan het 'Curaçaosch Zeebrievenbesluit van 1926' dat alleen de Gouverneur machtigt om eventuele certificaten te ondertekenen. Het feit dat Aruba de kwestie van de Zeebrieven niet wettelijk geregeld had, betekende dat hun uitgifte illegaal was. Met andere woorden, de betrokken Minister voor Verkeer en Telecommunicatie had geen enkele autoriteit om op dit gebied iets te ondernemen, en nog minder om dezelfde Hondurees, een Griek en een Koreaan, deze certificaten te laten uitgeven. Op het moment dat deze kwestie aan het licht kwam (en Nederland een correctie eiste), werd duidelijk dat de verschillende ondernemingen inmiddels 30 schepen hadden geregistreerd tegen een prijs van US\$ 21.000,- per schip. Uiteindelijk moest (?) (de) Aruba(aanse gemeenschap) omstreeks US\$ 630.000,- betalen om mogelijke rechtsvervolging te voorkomen.

De hele Ministerraad ging er mee akkoord om (via) de Hondurese vertegenwoordiger het bedrag van US\$ 630.000,- te betalen zonder naar het (negatief) advies te luisteren van enig departement. Aangezien de genoemde vertegenwoordiger nooit enige rekenschap heeft afgelegd van wat er met het geld is gedaan, gaat het feitelijk om een onverschuldigde betaling hetgeen moet worden teruggevorderd. Dit is des te dringender aangezien de scheepvaartondernemingen hun geld nooit ontvangen hebben! Blijkbaar ging het meer om de betaling van een 'onkosten nota' van de verschillende betrokkenen (onder meer de Hondurees, een Griek en een Koreaan) ter compensatie van gedane investeringen. De betrokken minister voorkwam met de betaling van US\$ 630.000,- een civiele procedure van de vertegenwoordiger tegen Aruba en kon hij daarmee voorkomen dat zijn positie als minister in gevaar kwam.

Het moet duidelijk zijn dat ook hier weer Aruba niets heeft gezien van het geld dat haar 'vertegenwoordiger in het buitenland' ontvangen heeft. Ook is het interessant om te weten hoe het nu staat met de 'spookschepen' (geregistreerde, maar niet bestaande schepen), en waarom de schepen in Miami geregistreerd moesten worden en niet in Aruba zelf.

De kwestie van de 'Zeebrieven' veroorzaakte de nodige opschudding in de Arubaanse samenleving, onder meer door de opsluiting van de Directeur Buitenlandse Betrekkingen gedurende 9 dagen. De reden hiervan was, dat op brieven van de onderneming in Miami, een stempel was gebruikt dat bestemd was voor de nieuw op te richten Directie Zeevaart Aruba. De Directeur Buitenlandse Betrekkingen, in zijn hoedanigheid van verantwoordelijke persoon voor de oprichting van de nieuwe Directie Zeevaart, had voor akkoord

getekend voor de aankoop van de stempel. Dat gaf sterk de indruk van betrokkenheid van dit hoofd in kwestie bij deze handel. Nadat de onschuld van het hoofd was aangetoond, bleef Aruba met de vraag zitten welke belangrijke contactpersoon in Aruba dan wel verantwoordelijk was voor deze fraude.

DIRECTIE SCHEEPVAART, EEN WATERHOOFD?

Blijkbaar in de verwachting van een explosie van activiteiten op maritiem gebied, breidde de betrokken Minister voor Verkeer en Telecommunicatie het kantoor en personeel drastisch uit. Er werden 2 kantoren gehuurd van een belangrijke sponsor van de partij (waar intussen ook een postkantoor gevestigd was) voor het bedrag van Af. 7000,- per maand. Het personeelsbestand van 3 werd vervijfvoudigd naar 15, zonder dat er rekening werd gehouden met enige selectiecriteria. Ofschoon intussen duidelijk is geworden dat dit departement de werkzaamheden niet kon uitvoeren die de betrokken minister voor ogen had, werden de kantoren en het personeel aangehouden tegen omstreeks Af. 50.000,- per maand. Aangezien de taken van dit departement niet duidelijk zijn omschreven en het bovendien heel twijfelachtig is of er werkelijk werk is voor een dergelijk groot departement, wordt het hoog tijd na te gaan of het nodig is dit departement in haar huidige vorm te handhaven.

EEN BLIK IN DE ONKOSTENPOT

Intussen is het uit verschillende hoofdstukken al duidelijk geworden dat de betrokken minister, behalve zijn astronomisch salaris van omstreeks Af. 20.000,-, Aruba heel veel geld heeft gekost. Behalve de minimaal US\$ 630.000,- (oftewel Af. 1.134.000,-), die de Arubaanse gemeenschap (onnodig) heeft betaald als gevolg van illegaal handelen in het geval van de Zeebrieven, moet er ook rekening worden gehouden met het bedrag van Af. 5,6 miljoen dat onder zijn verantwoordelijkheid betaald moest worden voor de annulering van het originele Luchthavenproject (zie hoofdstuk 5). Bovendien betekenden de hoge extra kosten voor de huidige nieuwe Luchthaven een investering voor de gemeenschap van US\$ 56 miljoen in plaats van de oorspronkelijke US \$ 40 miljoen. Ook de verandering van de directie gedurende de bouw van de Luchthaven kostte Aruba enkele miljoenen. Het bedrag van Af. 23 miljoen voor de Radar bleek weggegooid geld, net als de US\$ 500.000,- die uitgegeven werd voor studies van de haven. Het 'Project Verzelfstandiging Posterijen Aruba' kostte Af. 700.000,- zonder dat dat enig positief gevolg had voor de Arubaanse gemeenschap. De bouw van vage postkiosken (luchtkastelen) kostte Af. 400.000,-, evenals de renovatie van het hoofdkantoor van de Dienst Posterijen, dat nog steeds op haar uitvoering wacht. SETAR heeft berekend dat de intenties van de minister om Fabela te betrekken in de handel met cellulairs haar minstens Af. 50 miljoen aan gederfde omzet heeft gekost. Het is hierbij interessant te vernemen van het Openbaar Ministerie hoe het komt dat dezelfde handel met Fabela, die in Curaçao heeft gezorgd voor de opsluiting van een gedeputeerde, hier slechts enige rimpels in een glas water veroorzaakte. Ook heeft Aruba, zoals we in het komend hoofdstuk zullen zien, een belangrijke pilaar voor haar economie verloren (Air Aruba), in principe en onder meer door de onbekwaamheid van de verantwoordelijke minister(s), terwijl er een onverschuldigde betaling aan de werknemers werd verricht van Af 6 miljoen.

Bij deze bedragen zijn niet inbegrepen de grote hoeveelheid personeel die er in zijn departementen is benoemd en die uiteindelijk voor rekening komt van de Arubaanse gemeenschap.

VERVOLG

Er moet in gedachten worden gehouden dat de laatste 3 hoofdstukken kwesties en departementen hebben aangekaart die relatief klein zijn binnen het overheidsbeleid en waar het over relatief 'weinig' geld ging. Het is interessant na te gaan hoe de betrokken regering haar verantwoordelijkheid droeg waar het om de belangen ging van de hele Arubaanse gemeenschap en waar er veel meer geld in het spel was.

12- AIR ARUBA, VAN NATIONALE TROTS TOT NATIONAAL PROBLEEM

Een van de belangrijkste prestaties na de invoering van de Status Aparte in het jaar 1986 was de oprichting van de nationale luchtvaartmaatschappij, Air Aruba. Dit bedrijf slaagde er aanvankelijk in indruk te maken en het symboliseerde de verwachtingen die het Arubaanse volk voor haar toekomst koesterde. Aangezien Air Aruba inmiddels niet alleen dit beeld is kwijtgeraakt, maar zelfs bankroet is gegaan, is het belangrijk een aantal oorzaken die tot deze mislukking hebben geleid, na te gaan.

DE EERSTE 10 JAAR

Air Aruba werd in het jaar 1987 opgericht uit een initiatief van een 40-tal aandeelhouders (waarvan de meeste Arubaan waren) en begon in 1988 met haar operaties. De Overheid nam deel met 10% van de aandelen. Ofschoon ze met kleine vliegtuigen vloog, oogste Air Aruba de eerste jaren veel lof vanwege haar punctualiteit en haar dienstverlening. Bovendien kregen haar initiatieven om de Arubaanse en Nederlandse gemeenschap aantrekkelijke tarieven aan te bieden op de route Aruba-Nederland in samenwerking met Air Holland, veel steun. Waarschijnlijk werd Air Aruba, op grond van haar successen, een beetje te overmoedig. Zij verkreeg grotere vliegtuigen en breidde haar routes enorm uit. Er werd gevlogen naar verscheidene bestemmingen in de Verenigde Staten, naar verscheidene eilanden in het Caraïbisch gebied, naar Colombia en zelfs naar Sao Paulo in Brazilië, ofschoon de beschikbare vliegtuigen niet geschikt waren voor dergelijk lange afstanden.

Tot verrassing van vele Arubanen, kwamen er al spoedig minder gunstige berichten over Air Aruba naar buiten. Het bleek dat de route naar Europa geen succes was en het Air Aruba veel geld kostte. De punctualiteit werd minder, verscheidene bestemmingen moesten geschrapt worden en vliegtuigen kregen vaker problemen, met als gevolg dat vluchten geannuleerd moesten worden. Bovendien waren de financiële resultaten niet om over naar huis te schrijven, aangezien zich steeds vaker financiële problemen voordeden.

Aangezien Air Aruba een belangrijk symbool was voor de autonomie van het Land Aruba en zij bovendien een belangrijke rol vervulde voor toeristenindustrie en arbeidsmarkt, nam de Overheid de beslissing om Air Aruba te steunen. Echter, daar na enige jaren de betrokken bedragen reeds zeer hoog waren, besloot de Overheid zeer drastische stappen te nemen. Aangezien Air Aruba werd beschouwd als Nationaal Probleem, werd besloten de onderneming te beshouwen als een verantwoordelijkheid van de hele Ministerraad. Alvorens meer geld in de onderneming te pompen, stelde het Arubaans Parlement als eis, de hele directie te vervangen. Hetgeen ook gebeurde. Dit vond plaats precies 10 jaar na de geboorte van Air Aruba. Gedurende deze 10 jaar, besteedde de Arubaanse Overheid (dat wil zeggen: het Arubaanse volk) omstreeks Af. 100 miljoen om het bedrijf draaiende te houden (zonder dat deze omvangrijke financiële injectie formeel werd geregeld via bijvoorbeeld een uitbreiding van haar aandelenpakket).

COMMERCIELE ANALYSE

Vóór alles maakte de nieuwe directie een commerciële analyse van het bedrijf. Deze analyse bracht enkele belangrijke punten naar voren. Daarvan zullen slechts de belangrijkste worden aangegeven.

Ofschoon er voortdurend geld ontbrak om wat voor investering dan ook te doen of om zelfs maar de kosten te dekken, werd vastgesteld dat er geld werd verspild. De controle over de inkomsten en uitgaven van geld was onvoldoende. Een belangrijke reden hiervoor was ongetwijfeld dat dit miljoenenbedrijf een heel klein aantal gekwalificeerde mensen op belangrijke posten had, vooral in de administratie en het beleid.

Om een voorbeeld te geven: Air Aruba had omstreeks 350 mensen in dienst (daarbij niet inbegrepen de piloten), om het bedrijf draaiende te houden. Daarbij had slechts 2% (oftewel tussen de 5-8 personen) een academische vooropleiding. Wanneer dit vergeleken wordt met een belangrijke transportonderneming op Aruba, dat in het jaar '97 20 academici in dienst had om leiding te geven aan de rest van het personeel (250 man), dan krijgen deze cijfers meer betekenis. Het gaat echter niet alleen om deskundige leiding aan het personeel, veeleer gaat het om de noodzaak aan voldoende deskundige mensen die het complex bedrijf van een luchtvaartonderneming kunnen leiden. Want, nogmaals, het gaat hierbij niet om bedragen van enige tienduizenden guldens, die de reparatie van bijvoorbeeld een bus kan kosten. Een probleem in de wereld van de luchtvaart kost al gauw enige miljoenen guldens. Daarnaast gaat het om een professioneel team, dat beslissingen moet kunnen nemen over noodzakelijke aanpassingen in het ondernemingsbeleid op basis van reële cijfers. Dit is echter niet mogelijk op het moment dat cijfers 3 maanden laat uitkomen. Een reden hiervoor was dat er veel werk met de hand werd uitgevoerd, in plaats van gebruik te maken van bestaande computerprogramma's om het werk aanzienlijk te versnellen. Om dus op het voorbeeld van de auto's te blijven: de situatie van Air Aruba kon worden vergeleken met een krachtige raceauto met een klein kind aan het stuur.

Het gebrek aan deskundig personeel op sleutelposities (zowel in de directie van Air Aruba als in de rest van de onderneming) leidde tot verkeerde analyses van problemen en mogelijkheden en in een ontoereikende planning van het bedrijf. Dit was niet alleen het geval op financieel gebied, maar ook op het gebied van de planning van bijvoorbeeld het onderhoud.

Om een voorbeeld te geven: er werd niet van te voren gezocht naar de goedkoopste en beste manier om de motoren te onderhouden zoals vliegtuigmaatschappijen gewoon zijn te doen, maar er werd naar oplossingen gezocht op het moment dat problemen zich voordeden. Illustratief hiervoor is het feit dat toen er niet meer betaald kon worden voor de reparatie van een motor in het buitenland en er niet meer gevlogen kon worden, men zich herinnerde dat men een verzekering had die dat probleem dekte. Niemand had daarvoor tijd gehad om zich dat detail te herinneren.

Ofschoon de Arubaanse Overheid in de loop van 10 jaar omstreeks Af. 100 miljoen in Air Aruba had gestoken, werd er niet veel moeite gedaan om de wijze,

waarop het beleid werd gevoerd, te veranderen. De subsidiëring van de Overheid aan Air Aruba ging tegen de adviezen in van de Centrale Bank vanaf het jaar 1993. In haar artikel '*Air Aruba, herprivatisering of faillissement*' aan het begin van het jaar '98, werd er voor gewaarschuwd dat de financiële injecties van de Overheid op een gegeven moment de bijdrage van Air Aruba aan de Arubaanse economie zelfs zouden kunnen overtreffen. Het feit, dat noch het beleid van de onderneming werd aangepast, noch de waarschuwingen van de Centrale Bank serieus werden genomen, geven een duidelijke aanwijzing dat de bestuurders geen interesse hadden, of simpelweg de symptomen van de werkelijke situatie bij Air Aruba niet konden inschatten en dus niet de geëigende maatregelen konden treffen. Deze klaarblijkelijke onbekwaamheid herhaalde zichzelf bij de verkoop van Air Aruba en haar laatste stuiptrekkingen.

AIR ARUBA EN ACERCA, EEN HUWELIJK UIT BEREKENING.

De financiële situatie van Air Aruba was zo slecht, dat er in werkelijkheid niet veel interesse was bij serieuze ondernemingen om te fuseren met onze nationale luchtvaartmaatschappij (zonder een belangrijk aandeel van de Overheid). In laatste instantie werd de medewerking verkregen van de Venezolaanse luchtvaartmaatschappij Acerca. Voor Acerca was het grote voordeel van een fusie met Air Aruba de landingsrechten in de Verenigde Staten, waarover Venezolaanse ondernemingen **niet**, maar Air Aruba **wèl** over beschikte op basis van haar veiligheidseisen. Dit zou haar markt drastisch kunnen uitbreiden. Aangezien Acerca **wèl** van deze voordelen gebruik wenste te maken, maar **niet** alle financiële gevolgen van dit huwelijk wenste te dragen, werd een contract onderhandeld dat rekening hield met al haar wensen. Natuurlijk ten koste van (Air) Aruba.

De wanhoop van de Overheid kwam duidelijk aan het licht toen, ondanks negatieve adviezen van officiële instanties (zoals de Centrale Bank, de Algemene Rekenkamer en de Raad van Advies) op belangrijke aspecten van de overeenkomst, er besloten werd om zich te ontdoen van Air Aruba op basis van een ongunstig contract. Zo had de Centrale Bank haar twijfels ten aanzien van de bescheiden financiële injectie ten bedrage van US\$11 miljoen van Acerca om de financiële problemen van Air Aruba op te lossen. Bovendien betekende het feit dat Acerca zich tot een maximum van US\$ 18 miljoen garant stelde, automatisch dat het land Aruba zich verantwoordelijk stelde voor de **rest** van de schulden van meer dan US\$ 10 miljoen. Aangezien de Overheid, volgens de overeenkomst, haar vordering van Af. 92 miljoen op Air Aruba (op basis van haar financiële injecties) moest omzetten in nieuwe aandelen ter waarde van Af. 7,6 miljoen, verloor het land Aruba in werkelijkheid nog eens Af. 84 miljoen. Ofschoon er een moratorium was ingesteld op 'belastingvrijstelling' besloot de Overheid om dit toch toe te kennen, ondanks de waarschuwing van het IMF (Internationaal Monetair Fonds) hiertegen wegens het grote verlies aan extra inkomsten voor de Overheid en het potentieel gevaar voor de creatie van verwachtingen bij andere bedrijven in verband met de vernieuwing van bestaande belastingvrijstelling. Deze waarschuwing had des te meer grond, gezien de Overheid geen argument gaf waarom besloten werd van het moratorium af te wijken.

Andere officiële instanties hadden hun twijfels ten aanzien van de bedoelingen van de overheid om in een nieuw wetsvoorstel het Parlement een volmacht te vragen voor de betaling van (eventuele) noodzakelijke kosten. Echter, er bestond geen duidelijk beeld van deze mogelijke kosten, noch van de wijze waarop de fondsen hiertoe konden worden verkregen. Aangezien er geen commerciële analyse was gemaakt van andere alternatieven (waaronder een eventueel faillissement van Air Aruba, was het niet mogelijk verschillende opties te vergelijken. Het feit, dat 3 van de 5 leden van de Task Force die werd ingesteld om oplossingen te zoeken voor de situatie van Air Aruba (en die feitelijk de belangen van het land Aruba zouden moeten behartigen) een post kregen in de nieuwe Raad van Commissarissen van (het nieuwe) Air Aruba, heeft hier en daar twijfel gezaaid omtrent een mogelijke belangenverstrengeling.

DE LAATSTE FASE

Het huwelijk tussen Air Aruba en Acerca was heel gunstig... voor de eigenaar van Acerca. Zo stelde het systeem om Air Aruba al haar materiaal te laten kopen via dochterbedrijven van Acerca hem in de gelegenheid om veel geld te verdienen, terwijl Air Aruba er minder gunstig van af kwam. Zo was ook de onderneming die Air Aruba enige vliegtuigen verhuurde, eigendom van de eigenaar van Acerca, evenals de onderneming, die verantwoordelijk was voor het onderhoud van de vliegtuigen. Er is onvoldoende duidelijkheid of de prijs, die Air Aruba betaalde voor deze diensten, de meest gunstige was op de markt. Aangezien wettelijk geen enkele onderneming er toe verplicht kan worden om een hogere prijs te betalen voor ontvangen goederen en/of diensten dan hetgeen normaal is op de markt, komt de vraag naar voren of de Arubaanse leden van de Raad van Commissarissen de belangen van Air Aruba werkelijk behartigden en een optimale controle uitvoerden op de verschillende transacties.

Steeds vaker had Air Aruba problemen om zich aan haar financiële verplichtingen te houden. Zo konden zij de huur van een vliegtuig aan een Taiwanees bedrijf niet betalen. Bovendien voerde de eigenaar van Acerca druk uit op Air Aruba om volgens afspraak er aan mee te werken om van Aruba een hub te maken. Door de grote hoeveelheid negatieve publiciteit verloor Air Aruba haar geloofwaardigheid in de wereld van de luchtvaart in Aruba, de Nederlandse Antillen, Amerika en andere markten. Als gevolg daarvan stegen haar schulden, terwijl haar inkomsten daalden. Toen Air Aruba geen geld had om Aruba Airport Authority (oftewel onze eigen Luchthaven) het bedrag van omstreeks Af. 400.000,- te betalen, besloot de directeur van dit bedrijf, met de zegen van de Minister van Transport en Telecommunicatie (tegelijkertijd de voorzitter van de Raad van Commissarissen) en de Minister-President om het bankroet van onze nationale luchtvaartmaatschappij aan te vragen.

Het feit dat er, na afloop van de procedures van het bankroet, niet eens geld was om de schuld aan AAA te betalen, geeft een goede indicatie van de werkelijke financiële situatie van Air Aruba.

ONBEKWAAMHEID IN DE ZAAK AIR ARUBA, EEN RODE LIJN

De beslissing van de betrokken minister van Transport en Telecommunicatiezaken om de ex-werknemers van Air Aruba een bijkomende betaling te geven (voor een totaal van Af. 6 miljoen) ter compensatie voor het massale ontslag, kon enerzijds natuurlijk rekenen op veel waardering van de ontvangers. Anderzijds kon het zijn eventueel schuldgevoel helpen verminderen. Echter, het feit dat er een beslissing was genomen zonder de wettelijke gevolgen voor de werknemers in acht te nemen, naast het feit dat er een (grote) niet-begrootte uitgave werd gedaan, is weer een blijk van de impulsieve wijze waarop belangrijke financiële beslissingen werden genomen, zonder haar gevolgen te overzien. Niet alleen werd er een gevaarlijk precedent geschapen en werd er weer een probleem gecreëerd voor de Overheidsbegroting, maar de werknemers moesten een lijdensweg afleggen om 'hun geld' te behouden, aangezien er geen rekening was gehouden met bestaande wetten op dat gebied.

VERVOLG

Het is heel interessant op te merken dat dezelfde onbekwaamheid die het faillissement van Air Aruba heeft veroorzaakt, ook de kwaliteit van de (opeenvolgende) Regering(en) heeft gekenmerkt. Dit geeft de indruk dat het eerder genoemde personeelsbeleid en de overtredingen van de criteria van goed bestuur deels werden veroorzaakt door het onvermogen van bestuurders om de gevolgen van hun handelen voor de gemeenschap te overzien. Het feit dat, ondanks een bloeiende economie, de financiële situatie van het land Aruba op een dergelijk onverantwoorde wijze werd gecompromitteerd, geeft daar voldoende aanleiding toe. Dit geldt ook voor de intentie van de Overheid om oplossingen te zoeken voor haar financiële problemen door middel van weer een onverantwoordelijke maatregel, en wel de F.I.P.A.

13- FIPA (Fonds voor Publieke Investerings Aruba): EEN OVERHEIDSINTENTIE VOOR EEN NATIONAAL BANKROET?

Een onderwerp dat erg veel aandacht heeft getrokken gedurende het laatste regeringsjaar van de Overheid van 1997-2001, was de FIPA-kwestie. Aangezien de FIPA een initiatief was dat volledig binnen het beleid van de betrokken Overheid paste, is het goed om de intentie om de Arubaanse gemeenschap nog verder in de schulden te steken nog eens na te gaan. In de maand april van het jaar 2001 verscheen het volgende artikel om de lezers te waarschuwen tegen het gevaar van de FIPA:

"De laatste tijd is er het nodige nieuws geweest over de FIPA. Blijkbaar gaat het weer om een 'hete aardappel', want net als in het geval van de Race-Track, staat de Overheid weer alleen tegen de hele gemeenschap, en net als in het geval van de SETAR, gaat het om een poging van de Overheid om geld te verkrijgen op een wijze die blijkbaar de Arubaanse gemeenschap benadeelt.

Intussen is het voor de eenvoudige burger erg moeilijk geworden om te begrijpen wat er nu eigenlijk aan de hand is, aangezien de Overheid slechts oppervlakkige informatie geeft en alle andere partijen tegengestelde en meer gedetailleerde informatie verschaffen. Het gaat hier onder meer om argumenten van de Directeur van CAD (Centrale Accountants Dienst), het Hoofd Begrotingszaken, de ATIA, vakbonden, volksvertegenwoordigers en verschillende ernstig bezorgde Arubaanse burgers. Het is dus feitelijk de hoogste tijd om de verschillende argumenten naast elkaar te leggen. Zo wordt het wat makkelijker om deze kwestie te beoordelen en om conclusies te trekken.

Argumenten van de Overheid

Volgens Minister van Financiën Tico Croes en zijn woordvoerders is de FIPA noodzakelijk om:

- De continuïteit van kapitaal (van internationale financiële markten) te garanderen.
- Het investeringsbeleid van de Overheid te depolitiseren.
- Een reële participatie te geven aan vakbonden en werkgevers voor wat betreft het investeringsbeleid.

Dit beleid komt overeen met de uitgangspunten van Rapport Calidad (vooral 'transparantie') en met het hoofddoel van de Minister van Financiën om de Overheidsuitgaven structureel te verlagen, de inkomsten van de Overheid structureel te verhogen en de schulden te saneren.

"FIPA is een fonds dat de uitvoering van projecten garandeert ten behoeve van het welzijn van het volk, zoals 'Plan di Bario' en sportorganisaties. De overheidsbestedingen die FIPA zal financieren zullen direct bijdragen aan de economische groei. Een betere infrastructuur zal een positief effect hebben op ons investeringsklimaat en toeristisch product. Onderhoud van Overheidsgebouwen zal de motivatie en productiviteit van het Overheidsapparaat

verhogen".

ARGUMENTEN VAN 'ANDEREN'

- De Arubaanse Overheid verliest haar autoriteit over haar bezittingen (verschillende reacties).
- FIPA kost het Arubaanse volk de eerste 10 jaar 42 miljoen gulden (!) **extra** (= gemiddeld 4,2 miljoen gulden per jaar) vanwege administratie en personeelskosten, rente en financieringskosten. Dit is weggegooid geld, aangezien de Overheid heel eenvoudig vanuit de huidige structuur in haar gebouwen kan investeren en die kan onderhouden (Directeur CAD).

Hier moet vermeld worden dat in de laatste 'Financiële analyse van FIPA' deze cijfers (in korte tijd!) lager zijn uitgevallen. Blijkbaar kunnen cijfers makkelijk veranderen in een korte tijd, hetgeen aangeeft met welke haast getracht wordt de FIPA op te richten!

- De huur van haar eigen gebouwen kost de Overheid (en dus het Arubaanse volk) **10 miljoen florin meer** per jaar dan nu het geval is (Directeur CAD).
- De Overheid heeft geen goed beleid noch een financiële discipline (ATIA); bovendien heeft de Overheid geldgebrek. **Eerst** moet dat soort problemen opgelost worden! (ATIA).
- De Overheid heeft de toestemming nodig van de Rijksregering om meer leningen te verkrijgen boven de reeds bestaande schulden. Het uitgangspunt van deze maatregel is om te voorkomen dat een onvoldoende verantwoordelijke Overheid haar volk een te zware schuldenlast kan opleggen (verschillende reacties). Met de FIPA kan de Overheid indirect doorgaan met het lenen van geld zonder controle van het Koninkrijk (verschillende reacties).
- Met de FIPA handelt de Overheid rechtstreeks tegen haar eigen beleid, zoals vastgelegd in het 'Nationaal Ontwikkelings Plan 1996-2000'. In dit plan wordt gewaarschuwd tegen het systeem om het land Aruba te zwaar in de schulden te steken. Het is beter voor Aruba om projecten en onderhoud vanuit eigen middelen te financieren (Hoofd Begrotingszaken).
- Met de FIPA kan de betrokken minister niet verantwoordelijk worden gesteld voor 'foutieve' handelingen en kan hij dus ook niet strafrechtelijk worden vervolgd (parlementariër).
- Volgens berekeningen, is de FIPA een 'kat in de zak' voor Aruba (Oppositieleider).

FEITEN

- De Centrale Bank van Aruba heeft reeds in het jaar 1999 gewaarschuwd dat, ondanks goede voornemens van de Overheid (zoals bijvoorbeeld aangegeven in het rapport "Gezonde overheidsfinanciën op Aruba", concrete stappen (maatregelen) uitblijven, met als gevolg dat de overheidsschulden drastisch toenemen. Dit kan zelfs leiden tot een historisch tekort. Zonder verandering in het beleid bestaat zelfs de mogelijkheid om vrij snel in dezelfde situatie te geraken als Curaçao.
- Financiering via de internationale kapitaalmarkt heeft als logische consequentie dat er rekening moet worden gehouden met hogere rente. Bovendien, het feit dat het gaat om een 'overheidsstichting' met

overheidsbezittingen als onderpand, maakt dat leningen aan deze stichting worden beschouwd als leningen aan de Overheid. Het feit dat de Overheid bekend staat als wanbetaler, betekent dat leningen verkregen kunnen worden met een extra opslag, vanwege het risico dat dit betekent voor financiële instituten.

- Indien de Overheid de geplande gelden ten behoeve van de FIPA (voor personeel, rente en huur per jaar) in nieuwe projecten en onderhoud steekt zonder hiervoor (via de FIPA) leningen vooraf af te sluiten, zal zij na 10 jaar veel meer geld reëel hebben geïnvesteerd dan wanneer geld op de internationale markt wordt geleend (de verschuldigde rente alsmede onnodige kosten worden zo uitgespaard).

VRAGEN

Op grond van de bovenvermelde argumenten en feiten, komen de volgende vragen vanzelf naar voren:

- Indien overheidsbezittingen worden overgeheveld naar een stichting als de FIPA, wordt de waarde van het overheidsvermogen dan niet minder, hetgeen een negatief effect heeft op de Overheidsbalans?
- Indien de Minister van Financiën als belangrijkste doelstelling heeft het verlagen van de kosten, waarom wordt er dan gekozen voor een financieringsvorm die het Arubaanse volk minstens 14 miljoen florin per jaar extra kost? (*Dit zijn de kosten zoals geraamd bij de eerste presentatie van de FIPA. In het laatste 'Financiële analyse' vallen de kosten lager uit.*)
- Indien de participatie van vakbonden en werkgevers zo belangrijk is voor de Overheid (volgens 'Protocol 2000'), waarom worden zij slechts betrokken bij de FIPA, die 'langs de zijlijn' opereert, in plaats van op een meer zinvolle plaats, waar blijkbaar de grote fouten in het algemeen financieel beleid worden begaan?
- Indien getracht wordt het investeringsbeleid van de Overheid te depolitiseren, waarom wordt dan slechts een heel klein gedeelte gedepolitiseerd en niet het hele financiële beleid wat in werkelijkheid de grote financiële problemen van Aruba veroorzaakt?
- Het 'Plan di Bario' was het belangrijkste programmapunt van de vorige verkiezingen. Waarom wordt er tot de laatste maanden van de regeringsperiode gewacht om een Commissie Plan di Bario te installeren en om (duur) geld voor dit project bij elkaar te krijgen via de FIPA? Geeft dit niet sterk de indruk dat "Plan di Bario" slechts een verkiezingsleus zonder inhoud was?
- Indien de reparatie van wegen zo belangrijk is, waarom wordt er dan tot het allerlaatste moment voor de verkiezingen gewacht om (dure) middelen te zoeken via de FIPA ten behoeve van de reparatie? Wat is er dan al die voorgaande jaren gedaan met het geld van de invoerheffingen op auto's en de inkomsten van nummerplaten en benzineaccijns, die in principe toch voor een belangrijk deel bestemd zijn voor de aanleg en het onderhoud van wegen?
- Geloof de Overheid werkelijk in alle ernst dat investeringen ten behoeve van 'Plan di Bario' en wegen direct zullen bijdragen aan een reële economische groei?
- Welk deel van de middelen verkregen via de FIPA wil de Overheid gebruiken om haar schulden aan de nationale en internationale zakelijke schuldeisers

af te lossen? Zou aflossing van deze schulden niet een gunstiger effect hebben op onze economie? Op zijn minst ontdoet de Overheid zich dan enigszins van het slechte imago dat zij heeft voor wat betreft betaling van haar financiële verplichtingen.

- Waarom worden de cijfers, die door de oppositieleider die kritiek heeft tegen de FIPA, niet weersproken aan de hand van 'realistische cijfers'? Heeft een volksvertegenwoordiger (en dus het volk) niet gewoon het recht op een zakelijk antwoord?
- Waarom zijn er slechts **een paar** volksvertegenwoordigers bezorgd en zwijgen anderen terwijl intussen hun recht en hun plicht op controle ontnomen worden? Vormt dit ook onderdeel van het 'depolitiseringsproces' van de controle of is dit een manier om parlementariërs de mogelijkheid te geven om zich langzamerhand minder verantwoordelijk te voelen en om later te kunnen zeggen: "ik wist het niet".
- Waarom worden serieuze vragen van het Hoofd Begrotingszaken over dit onderwerp niet serieus beantwoord? Waarom wordt hij er van beschuldigd zich niet te houden aan zijn 'zwijgplicht'? Heeft de Overheid soms iets te verbergen? Met wat voor gezicht denkt de Overheid 'transparantie' te kunnen bereiken op basis van geheimzinnigheid?
- Waarom moet FIPA kosten wat kosten komen? Is het misschien nodig om vriendjes op mooie posities te kunnen zetten in geval de verkiezingen minder gunstig verlopen? (Net zoals, volgens sterke en aanhoudende geruchten, er een positie bij Aruba Airport Authority wordt geschapen voor een parlementariër tegen een salaris van Af. 20.000,- per maand?).
- Wat voor goeds kunnen wij verwachten van de FIPA, indien een van de scheppers de Directeur Financiën is die geen adequate vooropleiding heeft genoten voor deze zware functie en die dat recent nog heeft aangetoond met een ander initiatief van de Overheid (Fondo Desaroyo Aruba).
- Geloof de Minister van Financiën nu werkelijk dat de opzet om de Jaarrekening kunstmatig te verbeteren niet transparant is voor de financiële instituten die doeltreffende maatregelen zullen nemen om hun geld via aanvullende garanties veilig te stellen in het geval de Overheid zich niet aan haar financiële verplichtingen houdt, zoals gebruikelijk?

MOGELIJKE CONCLUSIES

Indien nu de verschillende argumenten naast elkaar worden gelegd en getracht wordt bovenstaande vragen te beantwoorden, is het niet moeilijk tot de volgende conclusies te komen:

- Blijkbaar is het heel erg dringend voor de Overheid om op korte termijn over veel geld te beschikken. Nu de verkoop van de SETAR is mislukt, worden er andere wegen gezocht om de overheidskas te vullen. Het feit dat het functioneren van de FIPA de financieel-economische situatie van Aruba nog meer zal verzwakken, speelt blijkbaar een onbelangrijke rol in de gedachten van onze beleidsmaker(s).
- De Overheid wil de vakbonden en werkgevers participatie geven in het investeringsbeleid. In werkelijkheid maken zij hen dan medeplichtig aan hun beleid. Vooral wanneer de minister uiteindelijk toch het laatste woord heeft.
- De Overheid wil de Nederlandse controle uitschakelen om een beleid voort te kunnen zetten wat volgens de Centrale Bank reeds bewezen heeft fataal

te zijn. Het zou dus zelfs als misdadig aangemerkt kunnen worden indien dit project, dat Aruba nog verder in de schulden steekt, doorgezet zou worden! In dit geval zou dan niet alleen de betrokken minister verantwoordelijk zijn, maar ook de volksvertegenwoordigers die dit project hebben goedgekeurd!

- De motivatie en produktiviteit worden lang niet alleen door onderhoud van overheidsgebouwen bepaald. Veel belangrijker zijn het voorbeeld dat de Overheid zelf geeft en het algemeen beleid dat zij voert.

LAATSTE VRAGEN

- Indien blijkt dat de adviezen van zowel Raad van Advies en de SER negatief uitvallen, volgt de Minister dan het voorbeeld van zijn collega Minister van Transport en Telecommunicatie in het geval van de Race-Track om toch 'zijn project' door te zetten?
- Zou het geen goed idee zijn om een ander belangrijk punt uit 'Protocol 2000' uit te voeren, namelijk een diepgaande analyse over de noodzaak van 'coördinatoren' en 'consulenten'? Misschien kan daar reeds begonnen worden met het drastisch verlagen van onnodige overheidsuitgaven, al was het alleen maar door de eliminatie van de toeslag van 25% die velen van hen maandelijks boven op hun salaris opstrijken?"

VERVOLG

Intussen is de FIPA een stille dood gestorven, aangezien de Raad van Advies had vastgesteld dat de FIPA niet voldeed aan artikel 6 van de Comptabiliteitswet. Dit artikel schrijft voor dat op het moment dat er grote kans bestaat op negatieve financiële gevolgen bij de intrede van een nieuwe wet, de Memorie van Toelichting moet aangeven op welke wijze deze kosten worden gedekt. Bovendien moet de Begroting de posten voor de benodigde bedragen aangeven. Dit had in het geval van de FIPA moeten gebeuren, aangezien de meest optimistische studie aangaf dat er een negatief effect zou zijn van minimaal Af. 20 miljoen gedurende 10 jaar. Daar komt bij dat een belangrijk doel van de FIPA was om de Arubaase Begroting te ontlasten. Aangezien het juist een tegengesteld effect zou hebben, had de instelling van de FIPA dan ook geen zin. Deze argumenten waren voldoende reden voor de Raad van Advies om een unaniem negatief advies uit te brengen, ofschoon de Minister van Financiën dit orgaan met een bezoek vereerde om het nog enige adviezen te geven aangaande dit project!

Het is interessant te weten dat het eerste concept van dit project de naam F.O.ZA. (Fonds Onroerende Zaken Aruba) droeg. Mogelijkerwijs is de naam naderhand veranderd in FIPA, aangezien het woord FOSA in het Spaans (hetgeen 'grafkuil' betekent) een te duidelijk beeld gaf van het mogelijk lot van Aruba als gevolg van dit project.

Zoals in veel andere gevallen is het niet helemaal duidelijk of volksvertegenwoordigers van de coalitie blijkbaar **geen** probleem zagen in de FIPA en dus geen vragen stelden om hun kiezers te beschermen, of misschien **wel** problemen zagen maar daar liever geen vragen over stelden om problemen te vermijden, of gewoon geen antwoord kregen op hun vragen.

Intussen zijn er veel redenen om er aan te twijfelen of **alleen** onbekwaamheid van de bestuurders de gemaakte fouten kan verklaren in de genoemde projecten. Het gevolg hiervan is dat er ernstig getwijfeld kan worden aan de goede bedoelingen van politici. De vraag doet zich dan voor of er minder positieve intenties kunnen liggen achter het gedrag van de politieke klasse. Het is dan heel eenvoudig om te denken aan corruptie. Aangezien dit een heel ernstige kwestie is, zal in het volgende hoofdstuk dieper op deze mogelijkheid worden ingegaan.

14- CORRUPPTIE, EEN VERKLARING

In de vorige hoofdstukken werd aangetoond hoe verschillende ministers blijkbaar wettelijke bepalingen en regels van goed bestuur hebben overtreden alsook een beleid hebben gevoerd waarbij de functie van het ministerschap mogelijkwerwijs werd gebruikt voor persoonlijk voordeel of ten behoeve van een uitverkoren groepje. Internationale termen voor dit gebruik zijn corruptie, bribery, baksheesh, guandao, palm-tickling of payola, kiti kodogo, swag. Het zijn allemaal namen voor hetzelfde kwaad, waarbij geld wordt verspild, terwijl de begunstigden het beschouwen als moedermelk. Ofschoon binnen onze (politieke) cultuur corruptie bijna als integraal onderdeel wordt beschouwd van het politieke spel, is het goed om te kijken naar internationale ontwikkelingen op dit gebied. Want net zoals steeds meer misdrijven tegen de mensheid veroordeeld en bestraft worden (zoals recentelijk gebeurde na de massamoorden in Ruanda, Sierra Leone, Cambodja, Bosnie en Albanië), net zo worden er steeds meer mensen die verantwoordelijk zijn voor corruptie, op verschillende plaatsen ter wereld aan de kaak gesteld en bestraft. Een kort overzicht zal dit duidelijk maken.

INTERNATIONALE CORRUPPTIE

De laatste jaren is een groot aantal corruptiezaken aan het licht gekomen, die in bijna elk land waar dat plaatsvond heeft gezorgd voor politieke opschudding, zoals nooit eerder heeft plaatsgevonden. Gedacht kan worden aan gebeurtenissen in Zuid-Korea, Japan, Indonesië, de Filipijnen, Rusland, Italië, Spanje, Argentinië, Brazilië, India, Pakistan, Albanië, Zaïre, China, Duitsland, Nederland en, dichterbij huis, Curaçao en Sint Maarten. De actie "Schone Handen" in Italië bijvoorbeeld, heeft geleid tot de veroordeling van duizenden politici (waaronder ex-premier Craxi), overheidsambtenaren en zakenlieden, terwijl in de Filipijnen corruptieschandalen uiteindelijk hebben geleid tot de val van de sterke man, president Estrada. Hetzelfde gebeurde in Pakistan (waar premier Bhutto naar 'huis' moest nadat bleek dat zij haar land voor meer dan US\$ 1 miljard bestolen had) en in Indonesië, waar een volksopstand om dezelfde reden president Suharto tot aftreden dwong, evenals -en om weer dezelfde reden- zijn opvolger, Wahid. China kende het grootste aantal overheidsdienaren (meer dan 100.000) in allerlei rangen, waarbij voor meer dan US \$ 2 miljard gestolen werd. Mexico stond stomverbaasd toen bleek dat een broer van ex-president Salinas, een eenvoudige overheidsambtenaar, meer dan US\$ 125 miljoen op zijn bankrekening had staan, ofschoon het een publiek geheim is dat het hele land slechts functioneert op basis van omkoperij. Onlangs kwam de familie van wijlen Sani Abacha, een ex-sterke man van Nigeria, overeen om US\$ 1 miljard aan het land terug te betalen, op voorwaarde dat de familie US\$ 100 miljoen mocht behouden. Zelfs een ontwikkeld land als Duitsland moest toezien hoe haar voormalige Eerste Minister Kohl het hoofd moest buigen, nadat bleek dat zijn handen behoorlijk vervuild waren met illegaal geld, terwijl in het hele land bijna elke bouwonderneming wel de een of andere 'band' had met een groot deel van de plaatselijke politici. In Curaçao tenslotte, leidde illegale zaken van verschillende gedeputeerden tot hun veroordeling en/of opsluiting (in de zaak Fabela en in de zaak LGO), terwijl in Sint Maarten de kwestie van de Luchthaven uiteindelijk leidde tot de inhechte-niseming van een belangrijke politicus (na tussenkomst van Nederland).

OMSCHRIJVING EN ELEMENTEN VAN CORRUPTIE

De Wereldbank heeft in een publicatie van oktober 2001 aangegeven dat, ofschoon veel landen er naar streven alle mogelijke manieren van corruptie op te sommen, mensen een onbegrensde fantasie hebben om zichzelf en/of hun vrienden te verrijken op kosten van de gemeenschap. Daarom is er voor gekozen om een ruimere omschrijving te geven. Als misdaad moet worden aangemerkt **"elk misbruik van een publieke functie voor prive-verrijking"** De belangrijkste elementen van deze misdaad (d.w.z. corruptie) zijn: nepotisme, omkoperij en belangenverstrengeling ('conflict-of-interest')

Nepotisme is het eenvoudigste element om op te merken, aangezien het gekenmerkt wordt door de benoeming van een groot aantal mensen (die hetzij familie, hetzij mensen van dezelfde politieke kleur van de betrokken Overheid zijn) in het Overheidsapparaat. Vaak beschikken de benoemde personen niet over de noodzakelijke vereisten voor het werk. Het gevolg van dit 'beleid' is dat het ambtenarenapparaat niet alleen erg groot en dus duur wordt, maar dat het tegelijkertijd veel minder efficiënt en effectief wordt. Nog kwalijker is, dat wanneer de politieke kleur van de Overheid verandert, terwijl het ambtenarenapparaat hetzelfde blijft, de mogelijkheid dat een groot deel van de ambtenaren het beleid van de nieuwe regering in bijna elk opzicht kan belemmeren, wel erg groot wordt. Om die reden heeft president Václav Havel van de Republiek Tjechië 15.000 leden van de Communistische Partij uit ambtelijke posities ontzet, aangezien hij de voorkeur gaf aan "een tijdelijk gebrek aan ervaring van nieuwe ambtenaren boven permanente sabotage". Misschien is dit een belangrijke reden dat de Republiek Tjechië een van de weinige ex-communistische landen is die is omgevormd tot een modern en welvarend land.

Het moet duidelijk zijn dat politici een beleid van nepotisme voeren om een grote groep stemmers van hen afhankelijk te maken om zodoende hun positie voor de volgende verkiezingen te versterken. Het feit dat uiteindelijk de gemeenschap alle negatieve financiële gevolgen hiervan draagt, heeft de verantwoordelijke politici blijkbaar nooit gestoord.

Omkoperij verwijst naar het gebruik dat de politicus of ambtenaar op de een of andere manier betaald wordt om zodoende een gunst te verkrijgen buiten de bestaande regels en/of wetten om. De gunst kan variëren van bijvoorbeeld een vergunning om een werknemer in dienst te nemen of het verkrijgen van een terrein, tot het besteden van een kostbaar project aan een onderneming. Over het algemeen is het erg moeilijk om te bewijzen dat er sprake is geweest van omkoperij in een bepaalde zaak, gezien de beloning nooit op officiële wijze geregistreerd wordt. Geld of andere beloningen gaan 'onder de tafel' door in de vorm van dure kado's, volledig betaalde (trouw)feesten of reizen, een belangrijke storting op een buitenlandse bankrekening op naam van een bedrijf of een andere persoon, de benoeming tot commissaris in een bedrijf, enz. Uiteindelijk is het weer de gemeenschap die deze rekening betaalt, aangezien enerzijds de bedrijven de 'commissie' voor de betrokken persoon in de totale prijs verrekenen, d.w.z. dat er bijvoorbeeld 15% boven de werkelijke prijs wordt betaald. Anderzijds kan het makkelijk zo worden dat dit gebruik een gewoonte wordt waardoor er dan steeds iets extra's aan ambtenaren moet worden betaald om hun diensten sneller te laten verlopen.

Belangenverstrengeling ('conflict-of-interest') is het fenomeen waarbij (financiële) beslissingen worden genomen die op indirecte wijze iemand zelf of familie en/of vrienden bevoordelen. Hierbij kan gedacht worden aan het verlenen van werk (bijvoorbeeld het leveren van materiaal, het voeren van de administratieve controle, het organiseren van workshops, enz.) aan een bedrijf, dat 'toevalligerwijs' eigendom is van een echtgenoot(e), een ander familielid of een vriend. Hieronder vallen ook aanbestedingen waarbij een 'onderhandse gunning' wordt verleend om er zeker van te zijn dat een bepaald bedrijf het werk krijgt. Het is vanzelfsprekend dat er van een dergelijk bedrijf enige 'kick-backs' kunnen worden verwacht ter beloning voor de ontvangen gunsten, vooral ten tijde van de verkiezingen. Het moet duidelijk zijn dat deze praktijk de gemeenschap geen enkele garantie biedt voor de meest gunstige prijs en/of beste kwaliteit voor een bepaalde dienst of product.

DE GEVOLGEN VAN CORRUPTIE EN DE VERANTWOORDELIJKHEID VAN 'GELDSCHIETERS'

Corruptieschandalen kunnen zoveel sociale onrust in een land veroorzaken, dat diegenen die het geld beschikbaar stellen (zoals het Internationaal Monetair Fonds, de Wereldbank en op kleinere schaal: een 'moederland' als Nederland), het zich niet meer kunnen veroorloven om zich te gedragen als een pianospeler in een bordeel, die doet alsof hij niet weet wat zich in de kamers boven afspeelt. Het feit dat corruptie uiteindelijk vooral de zwaksten in de samenleving benadeelt (terwijl dat juist de groep is waar internationale instanties hun aandacht op richten), is reden geweest voor deze ommezwaai in het beleid. Zo is bekend geworden dat corruptie een groot negatief effect heeft op alle ontwikkelingsindicatoren, zoals economische groei, lokale en buitenlandse investeringen en armoede. Voor de belastingbetaler is de schade enorm. Corruptie onttrekt vooral geld van sociale programma's en diensten. Volgens verschillende berekeningen verhogen 'kick-backs' en te hoge prijzen de kosten van projecten tussen de 5 en 30%. De Aziatische Ontwikkelingsbank schat dat corruptie 17% van het Bruto Nationaal Product uitmaakt. Aangezien corruptie in feite een publiek geheim is, verzwakt dit fenomeen enerzijds het vertrouwen van het volk in politici, anderzijds de legitimiteit van politieke partijen en hun leiders.

INTERNATIONALE ACTIE

'Geld wegsluizen' via allerlei boekhoudkundige truukjes, het systeem van wie-kent-wie en het 'elkaars rug krabben', worden in de hedendaagse wereld steeds minder geaccepteerd, aangezien de hele gemeenschap op een verwoestende wijze wordt benadeeld. Steeds minder wordt het corruptiegezwel getolereerd, dat zo verbonden is aan de politieke cultuur van verschillende landen. Onder meer nadat de president van de Wereldbank zware kritiek te verduren kreeg van het Indonesische volk omdat hij zijn ogen had gesloten voor de massale geldverspilling door president Suharto, hetgeen leidde tot een financiële chaos en een destructieve sociaal-economische situatie van het land, werd besloten een meer actieve rol te gaan spelen bij de controle van de besteding van beschikbaar gesteld geld. Bovendien tekenden de 29 rijkste landen ter wereld in 1998 een akkoord in Parijs waarbij overeengekomen werd om bedrijven te bestraffen die overheidsvertegenwoordigers in het buitenland betaalden om zodoende een bepaald project

toegewezen te krijgen. (Dat is veelbetekenend aangezien daarvóór Europese bedrijven de 'kiti kodogo', die zij in het buitenland betaalden om belangrijke projecten te verkrijgen, van de belasting af konden trekken). Bill Clinton en de regeringshoofden van de Amerikaanse Staten herhaalden tijdens "The Summit of the Americas" in 1998 hun vastbeslotenheid om de corruptie te beëindigen. Veelbetekenend is het feit dat een belangrijke ex-bankier van de Wereldbank het instituut "**Transparency International**" heeft opgericht, dat er voor zorgde dat corruptie op de wereld-agenda werd geplaatst. Het wordt mede daardoor steeds normaler dat 'slecht bestuur' een motief wordt voor 'sanctie' door de internationale financiële instituten. Aangezien corruptie niet alleen in ontwikkelingslanden voorkomt, hebben verscheidene 'ontwikkelde landen' (zoals de Europese Gemeenschap) strenge criteria opgesteld om corruptie binnen eigen kring te bestrijden. Bovendien beschouwen belangrijke instituten zoals de Raad van Europa, de Verenigde Naties en de Internationale Handels Organisatie goed bestuur als een belangrijk criterium om steun te verlenen en om actie te ondernemen om corruptie te bestrijden. De acties richten zich over het algemeen op het blokkeren van nieuwe leningen of een andere vorm van (technische of financieel-economische) hulp. Dit heeft o.m. op Curaçao er voor gezorgd dat de toevoer van financiële hulp door Nederland voor lange tijd werd geblokkeerd. Dit heeft vaak tot gevolg dat andere (prive- of overheids-) instanties ook het vertrouwen verliezen en niet meer in het betrokken land investeren.

LOKALE ONTWIKKELINGEN

Op Aruba is praktisch niets te merken van de ontwikkelingen die op internationaal gebied plaatsvinden op het gebied van slecht bestuur en corruptie. Dit is niet het gevolg van de afwezigheid van deze fenomenen, maar meer vanwege de positieve economische situatie gedurende de betrokken regeringsperiode, die velen de ogen hebben doen sluiten. Blijkbaar is de stelling van een bekende econoom (Patrick McCarthy) toegepast, die verklaarde: "Zolang een land goed presteert, zullen zelfs bewuste stemmers een bepaalde hoeveelheid corruptie accepteren, er van uitgaande dat indien politici kunnen stelen, zij ook zullen stelen".

Echter, het is de vraag of de Arubaanse gemeenschap het voorbeeld moet volgen van de vele landen (denk hierbij slechts aan Curaçao en Suriname), en economisch eerst volledig ontredderd moet raken om vervolgens over te gaan tot het proces van zuivering. Reeds vele jaren balanceert de Overheid van Aruba tussen de kwalificaties onvoldoende en slecht op het gebied van goed bestuur. Volgens Rapport Calidad is de belangrijkste reden hiervoor de kleinschaligheid van Aruba, waar iedereen iedereen kent en het dus moeilijk is om (zelfs opbouwende) kritiek te leveren op elkaar. Dit, alsmede de cultuur dat het beter is 'problemen te vermijden' en negatieve situaties dan maar te accepteren, maakt dat er weinig stimulans is om de politieke cultuur te veranderen. Hierdoor heeft het ook kunnen gebeuren dat politici hun salaris en arbeidsvoorwaarden op een dergelijk schaamteloze wijze hebben kunnen verbeteren. Daarom ook is het een traditie geworden dat elke keer weer de ene Overheid de andere vervangt nadat het volk het misbruik door de Overheid van dat moment zat is, terwijl naderhand geen diepgaand onderzoek wordt verricht naar de corruptieve praktijken die hebben plaatsgevonden. Het lijkt er op dat

uiteindelijk de politici slechts lippendienst aan het volk verlenen en elkaar zelf de hand boven het hoofd houden om te voorkomen dat zij op hun beurt onderworpen worden aan eenzelfde behandeling (van strafrechtelijk onderzoek en eventuele opsluiting).

HET MINISTER- EN PARLEMENTARIMRSSCHAP, WERK OF 'BUSINESS'?
Natuurlijk is het niet eenvoudig om in bepaalde zaken aan te tonen dat het om corruptie gaat. Maar wanneer vastgesteld wordt dat op systematische wijze de wet wordt overtreden, het parlement informatie wordt onthouden, op grote schaal geld wordt verspild en privileges worden verleend, dan wordt het wel heel moeilijk om vast te blijven houden aan de gedachte dat de betrokken ministers dat doen in het belang van de Arubaanse gemeenschap, vooral wanneer daarbij blijkt dat getekende contracten schadelijk zijn voor de belangen van Aruba. Het feit dat verschillende ministers coördinatoren en/of consultants in dienst hebben die op papier meer verdienen dan de minister zelf, geeft meer reden tot twijfel, aangezien het niet logisch is dat een helper meer verdient dan zijn baas. Met andere woorden, er is voldoende reden om de betrokken ministers er van te verdenken een aanvullende bron van inkomsten te hebben. Het lijkt er dan ook op dat hun belangrijkste doel is om geld te verdienen, dus om zaken te doen. Het feit dat vele politici 'arm' de politiek in gaan en er 'rijk' uit komen, geeft voldoende basis voor deze gedachte.

Op dezelfde wijze kan een groot deel van de volksvertegenwoordigers beoordeeld worden. Het feit dat parlementariërs de ministers toestaan hen te gebruiken om onderzoek naar hun 'beleid' te dwarsbomen en hen tevens als instrument om onregelmatigheden die reeds jaren te voren hebben plaatsgevonden te legaliseren, geeft aan dat het over het algemeen gaat om mensen die hetzij niet in de gaten hebben wat er onder hun neus gebeurt, ofwel medeplichtig zijn aan die praktijk. De winst van dat gedrag bestaat er voor hen uit dat zij hun baan als parlementariër kunnen behouden of te zijner tijd op een andere wijze daarvoor beloond worden. Een voorbeeld van de tweede categorie is de parlementariër die de functie van Directeur van de Luchthaven kreeg aangeboden tegen het salaris van Af. 20.000,- per maand, hoewel hij feitelijk geen enkele opleiding had voor een dergelijke functie.

Niet voor niets vraagt de Algemene Rekenkamer zich af hoe het komt dat de geschiedenis zich keer op keer herhaalt en de uitvoerende macht (= de ministers) zich steeds weer schuldig maakt aan handelen in strijd met de wet. Als mogelijke oorzaken noemt zij:

- Partijpolitieke motieven, namelijk dat voorkomen moet worden dat een kabinet valt.
- De kleinschaligheid van de Arubaanse gemeenschap, waardoor het moeilijk is kritiek te leveren op ministers-coalitiegenoten.
- Het gebrek aan financieel-economische en juridische deskundigheid onder de statenleden, die daardoor de rapporten van o.m. de Algemene Rekenkamer niet kunnen verteren.

Het zou daarom goed zijn het Parlement te analyseren op basis van kwantiteit en kwaliteit. Voor wat betreft het aantal parlementariërs moet er rekening mee worden gehouden dat op het moment van de Status Aparte simpelweg het

*aantal parlementariërs dat de Antillen van 6 (inclusief Aruba) hadden, werd overgenomen. In die tijd vertegenwoordigden 21 statenleden meer dan 200.000 mensen. Het lijkt logisch dat naarmate het aantal mensen afneemt, het aantal statenleden navenant afneemt. Met een bevolking van amper 100.000 mensen, zou Aruba dus **maximaal 11** statenleden nodig hebben! Zelfs in dit laatste geval betekent dit dat 1 parlementariër 10.000 mensen vertegenwoordigt. Indien dit vergeleken wordt met moederland Nederland, waar momenteel 1 parlementariër 66.000 mensen vertegenwoordigt, of erger nog, de Verenigde Staten, waar elke vertegenwoordiger de belangen van bijna 500.000 mensen moet behartigen, dan moeten we ons ernstig afvragen of wij een dergelijk duur systeem van volksvertegenwoordiging moeten handhaven, wat bewezen heeft niet adequaat te functioneren.*

VERVOLG

Het is intussen duidelijk geworden dat onze politieke cultuur de mogelijkheid tot slecht bestuur en corruptie bevordert, niet alleen binnen de kring van politici zelf, maar in het hele ambtenarenapparaat. Het gevaar bestaat dat deze instelling zich makkelijk verspreid (heeft) naar andere sectoren van de gemeenschap net zoals reeds heeft plaatsgevonden in een land als Mexico, waar bijna niets meer gebeurt zonder dat er een of andere vorm van corruptie in het spel is. Zo kan de gemeenschap de indruk krijgen dat corruptie de levensstijl is geworden, waarbij een ieder moet pakken wat hij kan pakken en dat dit een rechtvaardiging is voor bijvoorbeeld belastingontduiking. Zo wordt er ook langzamerhand de indruk gewekt dat het geen zin heeft om te strijden (of dat er geen bescherming is) tegen de negatieve gevolgen van corruptie.

Het is echter mogelijk om corruptie te bestrijden en zo de mogelijkheid te verminderen dat wij dezelfde richting uitgaan van onze burens in de regio. Het moet duidelijk zijn geworden dat de grote noodzakelijke veranderingen niet van politici zelf te verwachten zijn. Het is dus nodig om te kijken naar de mogelijke bijdrage van andere instanties of Koninkrijkspartner(s) bij de eliminatie van corruptie in onze huidige politieke cultuur.

15- DE PERS, EEN BRON VAN OBJECTIEVE EN ONPARTIJDIGE INFORMATIE?

"Zelfs een Overheid die op democratische wijze gekozen is en van goede wil is, corrupteert wanneer er geen controle is op haar macht door een onafhankelijke pers."

Elke bescherming van de belangen van de burger en/of de gemeenschap moet gebaseerd zijn op objectieve en onpartijdige informatie. In een democratisch land is die taak in het algemeen de verantwoordelijkheid van de pers. Aangezien Aruba in principe een democratisch land is, is het belangrijk om de wijze waarop verscheidene media die taak uitvoeren, in ogenschouw te nemen.

INLEIDING

Informatie betekent macht en naar mate meer mensen over informatie beschikken, wordt ook de macht verdeeld. De toegankelijkheid van een volk tot informatie is fundamenteel voor de integriteitbasis van een natie. Zonder die informatie kunnen democratische structuren niet functioneren zoals het hoort en hebben burgers niet de mogelijkheid om hun rechten uit te oefenen, zonder dat zij misschien zelfs weten of die rechten zijn geschonden. Het belangrijkste medium om het publiek van informatie te voorzien is een onafhankelijke en vrije pers (dat wil zeggen, vrij van censuur, van beperkende wetgeving voor wat betreft de uitvoering van de persvrijheid). Tezamen met een onafhankelijke rechterlijke macht, vormt een vrije pers een belangrijke pilaar voor de bestrijding van corruptie en voor de bescherming van de burgerrechten.

Het Parlement heeft de taak om de Overheid te controleren en het is onder meer de taak van de pers om de Overheid en het Parlement te controleren. De pers kan deze taak slechts goed uitvoeren wanneer zij en/of hun werknemers niet verbonden zijn aan een politieke partij. *(Aangezien bijvoorbeeld in veel landen verslaggevers niet goed betaald worden, betalen politici en/of grote bedrijven verslaggevers en/of communicatiemedia om hen gunstig gezinde artikelen uit te brengen).*

Wil dus de democratie functioneren en willen de Overheid en het Parlement hun werk op een correcte en verantwoorde wijze uitvoeren, dan is het noodzakelijk dat er een vrije, onpartijdige en goede pers is. Anderzijds, zodra eigenaren van communicatiemedia te veel macht krijgen, kunnen zij zelfs een gevaar voor de democratie vormen. Door hun vaardigheid om de opinie van de massa te manipuleren, kunnen zulke eigenaren, uitsluitend om commerciële redenen, een Overheid steunen die werkt tegen het belang van de gemeenschap. In het omgekeerde geval kunnen zij een politieke partij of een Overheid praktisch in gijzeling houden. Vanzelfsprekend is een dergelijk misbruik potentieel heel gevaarlijk.

In principe mag het publiek verwachten dat verslaggevers en communicatiemedia hun werk op een kundige en professionele wijze uitvoeren. Dat zij het nieuws van elke dag op een verantwoorde wijze selecteren met het belang van

de gemeenschap voor ogen. Echter, tegelijkertijd moet er rekening worden gehouden met belangenverstremgeling tussen de constitutionele taak van de pers om het publiek te informeren, en haar (zakelijke) wens om een groter publiek te trekken, alsmede veel advertenties en een ruime winstmarge.

DE PERS IN ARUBA

Volgens artikel 1.12 van de Staatsregeling, kent Aruba persvrijheid. Volgens dat artikel, zijn er slechts beperkingen op basis van het gevoel van verantwoordelijkheid van de betrokken persoon en/of instantie. Echter, verslaggevers geven zelf regelmatig aan (bijv. tijdens de Dag van de Pers) dat zij zich moeten houden aan de voorkeuren van hun werkgever en hun verplichtingen (aan een bedrijf en/of de Overheid) vanwege bijvoorbeeld de verkoop van advertenties. Met andere woorden, het is bijna onmogelijk om iets in de openbaarheid te brengen dat ingaat tegen de belangen van degenen die het betrokken communicatiemedium van handel voorzien. Bovendien pleitten tijdens de formatiepogingen van de huidige Overheid verscheidene vertegenwoordigers van de pers zelf voor de vorming van een 'Pers-Raad', om zodoende de ethische code van de communicatiemedia te verbeteren.

Het is inmiddels duidelijk dat bijna elk communicatiemedium haar voorkeur heeft voor wat betreft een politieke partij en/of Overheid. Jammer genoeg brengt dat met zich mee dat de criteria van onpartijdigheid en objectiviteit uit het oog verloren worden. Dat valt onder meer op door het gebrek aan adequate informatie over bijvoorbeeld belastende onderzoeksresultaten van de Algemene Rekenkamer, wanneer het de voorkeursgroep betreft. Anderzijds is er bijna een overvloed aan informatie wanneer het gaat om onderzoeksresultaten in het nadeel van 'de tegenpartij'.

In het algemeen kan worden vastgesteld dat men zich niet alleen niet verdiept in de onderzoeksresultaten van bijvoorbeeld de Algemene Rekenkamer, maar dat men ook de politici niet bijtijds en op structurele wijze confronteert met hun eigen overtredingen van de criteria van goed bestuur. Zo ontbreken regelmatig vragen als:

- Op basis van welke argumenten is er afgeweken van de bepalingen van de Comptabiliteitswet, bijvoorbeeld bij de verschillende gevallen zoals beschreven in de rapporten van de Algemene Rekenkamer?
- Op basis van welke argumenten zijn de adviezen van officiële instanties genegeerd?
- Op basis van welke argumenten is er een personeelsbeleid gevoerd, tegen eigen officiële beslissingen en tegen adviezen van eigen officiële instanties in, waarbij bewust de financieel-economische situatie van ons land benadeeld werd?
- Op welke wijze is er rekening gehouden met en zal aan de toename van (personeels)kosten het hoofd worden geboden in de begroting?
- Op welke wijze zal de betalingsbalans van ons land worden verbeterd om zodoende de rekeningen van alle binnen- en buitenlandse ondernemers tijdig te betalen, om zodoende het slechte imago dat de Overheid hierbij heeft opgebouwd, te verbeteren?
- Op welke wijze zal de financiële situatie van ons land verbeterd worden, om zodoende het pensioen waar de burgers voor hebben gewerkt, te

garanderen?

- Waarom is er nooit een coherent en financieerbaar plan opgesteld ten behoeve van het onderhoud van ons 'patrimonium' (zoals gebouwen, wegen, enz.)?
- Waarom is er voor gekozen de controle te negeren op de verbeteringen van het functioneren van zovele departementen, zoals is voorgesteld door de Centrale Accountantsdienst en de Algemene Rekenkamer?
- Hoe komt het dat de politici elkaar hebben gevonden in een historisch verbond om hun salaris op een dergelijk schaamteloze wijze te verhogen tegen de wil van het volk in, terwijl op bijna elk ander beleidsgebied er een volledig gebrek is aan enige bereidheid om met elkaar te overleggen op basis van argumenten en compromissen?
- Hoe komt het dat zovele politici, die de wet voortdurend hebben overtreden en ons land financieel hebben benadeeld waarbij ze bewust incomplete en/of incorrecte informatie hebben gegeven, nog steeds door kunnen gaan als politicus?

Het werk van de pers eindigt daarbij niet nadat dit soort vragen zijn gesteld. Het begint pas op het moment dat de antwoorden van de politici op deze vragen op kritische wijze worden geanalyseerd.

DE WERKELIJKHEID

Feitelijk zijn er weinig uitzonderingen in genoemde praktijken. Zo kan een Nederlandstalige krant vermeld worden, die de sterke indruk heeft gewekt met twee maten te meten in haar informatievoorziening naar haar lezers toe in Aruba en de Nederlandse Antillen. De Curaçaose redactie weigerde ten tijde van de verkiezingen een serie artikelen die een analyse gaf van de overheidspraktijken in Aruba, op basis van het argument dat "de Arubaanse kiezer geen behoefte zou hebben aan enige vorm van begeleiding tijdens de weg naar het stembokje". Ondertussen publiceerde de betrokken krant wél in Curaçao, ten tijde van de verkiezingen, een uitstekende en gedetailleerde serie artikelen over vermoedelijke corruptie bij verschillende officiële instituten in Curaçao door politici en hun vriendjes. Opmerkelijk in deze kwestie is ook het feit dat de genoemde serie artikelen in die tijd werd ontwikkeld op grond van afspraken met de redactie van de betrokken krant in Aruba, in overleg met de redactie in Curaçao. Op dezelfde wijze bewaart deze krant een stilzwijgen nadat de ex-premier van Aruba (in het gezelschap van een aantal vrouwelijke adviseurs), verontwaardigd vanwege zogenaamde foutieve informatie door deze krant met betrekking tot zijn lezing tijdens de ambassadeursconferentie in Nederland, (hetgeen later correct bleek te zijn...), de betrokken hoofdredactrice op haar kantoor 'ter verantwoording riep'. De krant liet niet alleen na dit incident te vermelden, maar publiceerde evenmin de reactie van de betrokken redactrice. Het is interessant het motief achter deze positieverandering te vernemen, aangezien deze krant vóór die tijd gerespecteerd werd om haar onpartijdige, kritische en ter zake doende informatie, ondanks de 'politieke druk'.

Een krant ging zo ver met het verschaffen van verkeerde informatie aan haar lezers, dat deze een betere indruk gaf van de politicus en/of politieke partij van haar voorkeur. Zo kon bij verschillende gelegenheden worden opgemerkt, dat

een bepaalde minister in redactionele artikelen werd opgehemeld als het beste alternatief voor Aruba, ondanks de verschillende gegronde beschuldigingen van officiële instanties zoals de Algemene Rekenkamer, dat de betrokken minister bij verschillende gelegenheden en op verschillende manieren Arubaanse wetten en verscheidene criteria van goed bestuur had overtreden, en dat bovendien dezelfde minister gemeenschapsgeld op grote schaal had verspild. Het is heel moeilijk om te geloven, dat deze praktijk slechts het gevolg was van onwetendheid van de betrokken krant over dit onderwerp. Gezien de minister betrokken was bij het verlenen van een vergunning aan bedoelde krant, is het aannemelijker dat er in dit geval meer sprake was van een behoorlijke 'conflict-of-interest'.

In de samenleving bestaat sterk de indruk dat de potentieel belangrijke taak van de pers om de belangen van de gemeenschap te behartigen, veeleer is uitgemond in een taak om de commerciële belangen van de verschillende eigenaren van communicatiemediën, samen met de politici/politieke partij van hun keuze, te beschermen. Echter, evenals concurrentie in de commercie de service kan verbeteren, zo kunnen ook in de wereld van de pers de nodige verbeteringen plaatsvinden, waarbij onder meer eerlijke zelfkritiek, workshops, betere salarissen en afspraken over een nieuwe ethische code, langzamerhand kunnen bijdragen aan een verbetering van de kwaliteit van de communicatiemediën. Het is daarbij belangrijk dat de eisen tot en de druk op de verbetering van de kwaliteit van de communicatiemediën op de eerste plaats vanuit de gemeenschap zelf komen.

HET MOREEL VAN DE PERS

Feitelijk heeft de pers een morele taak om er voor te zorgen dat er in de gemeenschap geen twijfel bestaat aan haar integriteit ten aanzien van haar functioneren. In dit licht heeft een bekende redactrice onder meer verklaard dat 'de gekwalificeerde journalist de waarheid respecteert en het recht om die waarheid te publiceren. Hij heeft geen enkele verplichting om loyaal te zijn aan enige politicus noch heeft hij behoefte aan instructies van een politicus of de Overheid om zijn werk uit te voeren. Het is essentieel om de waarheid te zoeken achter de voorgeschotelde informatie vanwege een politicus en/of de Overheid. Indien iets slecht is voor een land, dan is het wel de inmenging van de Overheid in het werk van de pers'.

VERVOLG

De pers heeft een erg belangrijke taak om zo compleet en objectief mogelijk informatie te verschaffen over de bestrijding van corruptie en de bescherming van de belangen van de burgers. Het is de taak van het Openbaar Ministerie om corruptiezaken te onderzoeken en te bestraffen en om zodoende de belangen van de hele gemeenschap te beschermen. Een Openbaar Ministerie dat deze taak op agressieve wijze uitvoert, is een belangrijk obstakel voor het voortduren van corruptie. Aangezien goed bestuur volgens het Statuut de plicht is van elke Overheid, is het ook belangrijk om na te gaan hoe onze belangrijkste partner binnen het Koninkrijk zich houdt aan haar verplichtingen om zorg te dragen voor goed bestuur bij al haar Koninkrijkspartners.

16- HET OPENBAAR MINISTERIE EN HET KONINKRIJK, TOESCHOUWERS OF ACTEURS?

In het vorige hoofdstuk werd gewezen op het belang van een onpartijdige en vrije pers, naast een (agressieve) Openbaar Ministerie. Aangezien goed bestuur een eis is van het Statuut, de belangrijkste wet binnen het Koninkrijk, wordt het tijd om de aandacht te richten op deze wettelijke kant en dus op de verantwoordelijkheid van het Openbaar Ministerie en het Koninkrijk voor de naleving van de integriteit binnen de Overheid van ons land.

INLEIDING

Het Koninkrijksstatuut geeft in artikel 43.1 aan dat elk land in het Koninkrijk zorg moet dragen voor de realisering van de fundamentele rechten en vrijheden van de mens, naast rechtszekerheid en goed bestuur. Artikel 47 en 48 verplichten ministers en parlementariërs om te zweren zich te houden aan de bepalingen van het Statuut, voor zij hun nieuwe functie aanvaarden. Artikel V.13 en V.17 van de Staatsregeling van Aruba verwijst naar de uitwerking van zaken van goed bestuur in de wetten van Aruba.

In feite zijn er in Aruba maar weinig wetten betreffende goed bestuur uitgewerkt, mogelijkkerwijs omdat goed bestuur in principe niet in de wet voorgeschreven zou moeten zijn, aangezien het gaat om de behandeling van burgers op basis van fatsoen. Ofschoon onze Koninkrijkspartner Nederland wèl een grote hoeveelheid regels ten aanzien van goed bestuur in haar Bestuursrecht heeft vastgelegd, is in Aruba goed bestuur slechts gereglementeerd op het gebied van de financiën in de zogeheten 'Comptabiliteitswet'. In deze zin is Rapport Calidad een eerste poging is om de gemeenschap meer inzicht te geven in de criteria van goed bestuur. Het feit dat de Overheid de belangrijkste adviezen niet wettelijk heeft geïmplementeerd om zo de gemeenschap een ruimere wettelijke mogelijkheid te bieden zich te beschermen tegen slecht bestuur, kan een behoorlijke indicatie geven dat de belangrijkste interesse van politici niet ligt bij de bescherming van de gemeenschap.

Ofschoon er echter geen uitgebreide wetgeving met betrekking tot goed bestuur is, zoals in verscheidene ontwikkelde landen, zijn er enige bepalingen die als basis kunnen dienen om overtredingen van criteria van goed bestuur en wetten dienaangaande te onderzoeken en te vervolgen. Logischerwijs komt de vraag naar voren hoe het dan komt dat burgers er niets van merk(t)en dat de verantwoordelijke instantie op dit gebied, en wel het Openbaar Ministerie, haar verantwoordelijkheid uitoefent om de belangen van de hele gemeenschap te beschermen. De vraag komt eveneens naar voren op welke wijze Nederland zich houdt aan haar verantwoordelijkheid om er voor te waken dat de principes van goed bestuur in onder meer Aruba worden nageleefd.

HET OPENBAAR MINISTERIE EN GOED BESTUUR

Elk democratisch land heeft verschillende controlesystemen om er voor te zorgen dat overheidsinstanties hun taak op verantwoordelijke wijze uitvoeren.

Daarop vormt Aruba geen uitzondering. Zo kent Aruba bijvoorbeeld de Centrale Accountantsdienst en de Algemene Rekenkamer die onder meer als taak hebben om na te gaan of de Overheid de procedures heeft gevolgd die op financieel terrein wettelijk zijn voorgeschreven. In de praktijk hebben deze 2 instanties in bijna elk rapport dat de afgelopen decennia is uitgebracht, een incorrect beleid van de bestuurders aangegeven. In een normale parlementaire democratie gebruiken parlementariërs deze informatie om het beleid van de betrokken minister(s) aan de kaak te stellen, aangezien handelingen die de aangegeven procedures overtreden, in het algemeen niet alleen op mogelijke corruptie kunnen duiden, maar ook veel kans maken een gemeenschap te benadelen. In geval de betrokken minister geen geldig argument kan geven, zal hij gedwongen worden om hetzij zijn beleid te herzien, hetzij zijn ontslag aan te bieden. In geval een parlement echter niet functioneert (zoals het geval lijkt te zijn in Aruba), hetzij vanwege de incompetentie van de leden, hetzij vanwege partijpolitieke motieven, dan verliest de gemeenschap in feite haar eerste beschermingslijn. In zekere zin vormt de pers de tweede beschermingslijn. Zoals we echter in het vorige hoofdstuk hebben kunnen zien, ontbreekt het de pers aan een voldoende mate van volwassenheid om deze taak op aanvaardbare en efficiënte wijze uit te voeren.

Artikel 3 van de Landsverordening op de Rechterlijke Organisatie geeft onder meer aan dat *het Openbaar Ministerie is belast met de handhaving van wettelijke regelingen en de vervolging van strafbare feiten*. De logische vraag die zich dan natuurlijk voordoet is: hoe komt het dat ondanks alle gevallen van overtredingen van wettelijke bepalingen zoals genoemd in verschillende rapporten van officiële instanties (en met directe negatieve financiële gevolgen voor de hele gemeenschap), er geen vervolging heeft plaatsgevonden van de betrokken bestuurder(s)? Vooral gezien het genoegzaam bekend is dat het parlement hoofdzakelijk een symbolische betekenis heeft, is er binnen ons democratisch systeem de noodzaak dat het Openbaar Ministerie als officiële instantie de overtreding van wettelijke bepalingen onderzoekt en aan de orde stelt. De Arubaanse gemeenschap heeft echter sterk de indruk dat de aandacht meer uitgaat naar de 'kleine criminaliteit' en dat initiatieven van deze instantie op het gebied van de vermoedelijke 'grote criminaliteit' (waar het om heel veel geld gaat) veel te wensen over laat. Het simpele feit dat er onvoldoende specifieke wetgeving op dit terrein is, kan geen reden zijn om slecht bestuur (en corruptie?) toe te staan. Een eenvoudig voorbeeld kan deze gedachte illustreren.

*In een rapport wijst de Centrale Accountantsdienst (CAD) er op dat de Ministerraad de beslissing heeft genomen om 4 mensen een arbeidscontract te geven als Casinocontroleur in dienst van Directie Financiën voor het salaris van Af. 5.500,- per persoon per maand. Volgens de Inspectie der Belastingen en de CAD is dit echter illegaal, aangezien dit onder de bevoegdheid valt van de Belastingdienst, waarbij uitsluitend ambtenaren dit werk mogen doen. Bovendien controleert de Belastingdienst reeds de casino's, hetgeen de Casino Controle Dienst overbodig maakt. Voor de CAD is het feit dat deze 4 personen reeds 6 maanden thuis zaten, terwijl zij hun salaris gewoon bleven ontvangen, onaanvaardbaar. Aangezien de betrokken ministers op deze wijze de Comptabiliteitswet hebben overtreden, zijn zij, **volgens diezelfde wet***

persoonlijk aansprakelijk voor de financiële schade die Aruba hierdoor ondervindt.

HET OPENBAAR MINISTERIE (O.M.) AAN HET WOORD

Volgens het O.M. is zij geen toezichthouder en behoort het beoordelen van het handelen van de Overheid niet tot de wettelijke taken van het Openbaar Ministerie. In het kader van haar wettelijke taak kan het Openbaar Ministerie een beoordeling van de rechtmatigheid van een bestuurshandeling voorleggen aan de rechter. In geval van overtredingen, kan zij bestuurlijke organen of vertegenwoordigers van het bestuur strafrechterlijk vervolgen. Het moet duidelijk zijn dat hier geen sprake is van het houden van toezicht op het bestuur, maar van de handhaving van de strafrechterlijke wetten.

Een bijkomend probleem is dat het O.M. onvoldoende onafhankelijk van de Overheid is (en in het bijzonder van de Minister van Justitie), aangezien het O.M. optreedt onder de politieke verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie. In feite kunnen de Minister van Justitie en de rechter de Procureur Generaal bevelen of opdrachten geven, die hij verplicht is op te volgen. Deze positie maakt het voor het O.M. moeilijk om controle uit te oefenen op de Overheid, die in feite haar eigen baas is. Daar in geval van twijfel of conflict de rechter het laatste woord heeft, kan de positie van de Procureur Generaal in zekere zin toch als enigszins onafhankelijk van de Minister worden beschouwd.

De principiële vraag is nu welke legitimatie en welk draagvlak het O.M. heeft voor strafrechterlijke vervolging, wanneer binnen onze rechtstaat het hoogste toezichthoudend orgaan (het parlement) haar taak niet naar behoren uitvoert, stil blijft zitten en stilzwijgend onrechtmatig handelen goedkeurt. Bijvoorbeeld: hoe kan het O.M. een minister vervolgen die fraude heeft gepleegd, indien het parlement zelf zich daar niet over uitsprekt en er geen gevolgen (zoals ontslag) aan verbindt? In dit verband twijfelt het O.M. er aan dat in deze situaties toepassing van het strafrecht de kwaliteit en integriteit van het bestuur zullen verbeteren.

HET KONINKRIJK EN GOED BESTUUR

Indien noch het Parlement, noch het O.M. de belangen van de gemeenschap (die uiteindelijk altijd opdraait voor alle schadelijke gevolgen van slecht bestuur) op agressieve wijze behartigen, wie is dan wél bereid om haar verantwoordelijkheid ten aanzien van goed bestuur uit te oefenen?

Artikel 43.2 van het Statuut geeft aan dat het Koninkrijk de rechten en vrijheden moet garanderen naast rechtszekerheid en goed bestuur. Artikel 36 schrijft voor dat Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba elkaar moeten helpen en steunen. Artikel 37 beschrijft terreinen van samenwerking tussen de Koninkrijkspartners, zoals de bevordering van doelmatige economische, financiële en monetaire betrekkingen, bevordering van de economische weerbaarheid en van de culturele en sociale betrekkingen. Decennia lang hebben vooral de Arubaanse en Antilliaanse overheden deze laatste artikelen opgevat in die zin dat van Nederland financiële steun werd verwacht op momenten dat zich problemen voordeden, zonder dat enige motivatie moest

worden gegeven van de oorzaak van de problemen, noch van de wijze waarop de ontvangen financiële hulp werd geïnvesteerd. Onaanvaardbaarder voor de lokale bestuurders was echter de kennelijke intentie van Nederland om haar hulp onder bepaalde voorwaarden te geven en zich op deze wijze te bemoeien met aspecten van Antilliaans en/of Arubaans overheidsbeleid. In dit kader werd dan door de kleinere Koninkrijkspartners verwezen naar artikel 41.1 van het Statuut, dat bepaalt dat elke Koninkrijkspartner haar interne zaken op onafhankelijke wijze regelt.

Illustratief voor dit dilemma van interventie door het 'moederland' tegen de autonomie van de 'partners' was het probleem van de politicus die door de Gouverneur van Aruba het etiket van 'niet-ministeriabel' kreeg opgeplakt. Ofschoon er voldoende gronden waren voor dit etiket, zorgde zware druk van de betrokken Arubaanse Overheid (gesteund door haar parlement) er voor dat de mogelijkheid van interventie op dit gebied door Nederland om de principes van goed bestuur te garanderen, werden geëlimineerd.

De laatste jaren heeft Nederland echter haar beleid ten aanzien van financiële steun op drastische wijze herzien. Aangezien het goed bekend was dat financieel-economische problemen van zowel de Antillen als Aruba (bijna) altijd het gevolg waren van slecht bestuur en corruptie, startte Nederland een beleid, waarbij financiële problemen van haar Koninkrijkspartners niet langer door middel van massale geldinjecties en zonder enige vorm van controle of garanties ter verbetering zouden worden opgelost. Zo werden de Antillen gedwongen om onder meer haar ambtelijk apparaat te herstructureren op basis van aanwijzingen van een onafhankelijke instantie (Internationaal Monetair Fonds), op het moment dat deze partner geen enkele andere optie meer had. Er werd dus gebruik gemaakt van de dringende behoefte aan geld van de Antillen om de Overheid te dwingen om eindelijk te voldoen aan criteria van goed bestuur.

De vraag is, of het moreel correct is van het 'moederland' om een Overheid (ook al is het een 'gelijkwaardige' partner) toe te staan een hele gemeenschap eerst in een groot financieel-economische en sociaal probleem te storten. Aangezien deze partner zeer goed op de hoogte is van praktisch alle feiten van slecht bestuur en corruptie, kunnen er vraagtekens worden gezet bij haar opstelling om de armen te kruisen en de gelegenheid te geven dat de geschiedenis van onze ex-Koninkrijkspartner zich (in aangepaste vorm) herhaalt in de Nederlandse Antillen en Aruba. Het feit dat zowel de Nederlandse Antillen en Aruba, naast de kleinschaligheid, een heel jonge democratie zijn, kan makkelijk leiden tot een politiek patronagesysteem met al haar negatieve gevolgen van dien, zoals corruptie. Het grote gebrek aan een adequate infrastructuur en gekwalificeerd personeel op bijna elk terrein kan voldoende reden zijn voor een strakkere (bege)leiding en controle door de meer volwassen en ervaren partner op dit gebied in het Koninkrijk. Zo niet, dan worden uiteindelijk niet diegenen (op effectieve wijze) gestraft die de problemen veroorzaakt hebben, maar de hele gemeenschap, waardoor een gezonde financieel-economische ontwikkeling gestremd wordt met ernstige sociale gevolgen.

Intussen is het welbekend dat het beleid van Nederland erop gericht is de financiële hulp te verminderen. De filosofie achter dit beleid is dat de grote financiële afhankelijkheid van de Nederlandse Antillen en Aruba van Nederland veel irritaties veroorzaakt en dus een gezonde relatie in de weg staat. Het succes van dit beleid is volledig afhankelijk van de kwaliteit van het bestuur en van de begrotingsdiscipline van de twee kleine partners.

VERVOLG

Aangezien het nu duidelijk moet zijn dat door de beschikbare instanties en partners reeds decennia lang niet of nauwelijks opgetreden wordt tegen slecht bestuur, wordt het belangrijk om de rol van diegenen te beschouwen, die in principe verantwoordelijk zijn voor de verkiezing van de politici die ons land besturen. Het gaat hier dus om het Arubaanse volk. In het volgende hoofdstuk zal de eventuele verantwoordelijkheid en/of bijdrage van de bevolking aan slecht bestuur worden bekeken.

17- DE ARUBAANSE GEMEENSCHAP, MEA CULPA?

In de vorige hoofdstukken werd gewezen op internationale ontwikkelingen op het gebied van corruptie (als gevolg van slecht bestuur). Er werd aangetoond hoe schadelijk corruptie kan zijn voor de financiële en socio-economische gezondheid van een gemeenschap en dus hoe onacceptabel corruptie is voor welke gemeenschap dan ook. Aangezien uiteindelijk alle burgers de gevolgen van slecht bestuur en corruptie betalen, is het belangrijk om de verantwoordelijkheid van burgers ten aanzien van de Overheid na te gaan.

INLEIDING

In veel gemeenschappen leeft men onder de indruk dat slecht bestuur en corruptie een integraal deel vormen van het politieke spel. "Alle politici/politieke partijen zijn hetzelfde, allen denken alleen maar aan zichzelf en allen stelen wanneer ze dat kunnen; politici ruziën altijd met elkaar, hebben alleen maar conflicten, ze kraken elkaars beleid af en het is niet duidelijk wat wat is en wie er eigenlijk gelijk heeft". Deze gedachte maakt dat het heel moeilijk lijkt om slecht bestuur en corruptie te bestrijden, aangezien die blijkbaar heel normaal zijn geworden. Aan de andere kant wordt het alternatief wel heel aantrekkelijk om ervoor te kiezen om deel uit te maken van de politieke kleur van de Overheid om zo verbetering te bereiken van de eigen situatie (op basis van de leus: "indien je hen niet kunt winnen, sluit je dan bij hen aan!"). Voor veel mensen wordt politiek zodoende het middel om te bereiken, wat niet volgens de normale procedures bereikt kon worden. Dat dit mogelijk negatieve gevolgen heeft voor de gemeenschap, is blijkbaar minder belangrijk. Dat deze handelswijze inhoudt dat er deelgenomen wordt, en men dus medeplichtig is aan politieke corruptie, is iets dat men tracht te versluieren met de politieke motivatie dat "er voor de gemeenschap wordt gewerkt hetgeen een adequate beloning verdient".

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE GEMEENSCHAP VOLGENS RAPPORT CALIDAD

Rapport Calidad is geschreven op basis van een lange geschiedenis met negatieve ervaringen in de Arubaanse politieke wereld. In het Rapport komt duidelijk naar voren dat er niet veel verbetering verwacht kan worden van de politici zelf. **Daarom doet Rapport Calidad een dringend beroep op de gemeenschap om zich op adequate wijze te informeren, om het politiek handelen heel kritisch te volgen en om onregelmatigheden onmiddellijk te melden.** Dat geldt voor alle burgers in het algemeen en voor ambtenaren in het bijzonder. **Volgens Rapport Calidad "moet de gemeenschap verbetering eisen van het politiek- en overheidsfunctioneren".** Daarom benadrukt Rapport Calidad dat het overheidshandelen voor elke burger transparant dient te zijn en dat elke burger er recht op heeft om te weten wat de Overheid doet of wil doen. Uiteindelijk is elke minister en volksvertegenwoordiger in dienst van de gemeenschap en hebben zij dus de plicht om het volk (zijnde hun werkgever) zo compleet en correct mogelijk te informeren, zonder enige informatie te verbergen. Aangezien volgens Rapport Calidad **"het volk de regering krijgt die het verdient"**, hangt het af van de hoeveelheid en de kwaliteit van controle en kritiek uit de gemeenschap, in

welke mate een Overheid werkt volgens de principes van goed bestuur.

DE REALITEIT

Maar, wat is nu de realiteit? Ofschoon er bij een groot aantal personen heel veel informatie is voor wat betreft het gebrek aan integriteit in het Overheidsbeleid, is er in de loop der jaren geen duidelijk beeld geweest van de omvang van dit probleem. In het algemeen bleef het steken op het niveau van geruchten, om na enige tijd een stille dood te sterven en vervolgens weer te herleven op grond van onderzoeken van de Algemene Rekenkamer en/of de Centrale Accountantsdienst.

Het is niet eenvoudig om adequate (objectieve) informatie te verkrijgen, die de gemeenschap een reëel beeld geeft van de algemene overheidspraktijk. De belangrijkste reden is dat slechts heel weinig mensen in overheidsdienst of in het zakenleven bereid zijn onregelmatigheden aan het licht te brengen uit gegronde vrees daar represailles van te ondervinden, zoals het stoppen van promotiemogelijkheden van de werknemer of zijn familie, het uitsluiten van het bedrijf voor overheidscontracten of een eventuele rechtszaak. Dit maakt dat de meeste mensen in Aruba heel bang zijn om openlijk hun mening te geven over een bepaald politiek onderwerp of gedrag. Het is duidelijk dat dit een ernstige aanslag is op de basis van onze rechtsstaat. Daarnaast is het feit dat rapporten van de Algemene Rekenkamer, de Centrale Accountantsdienst, de Sociaal-economische Raad, enz. uitsluitend in het Nederlands en in 'officieel jargon' worden gepubliceerd (en dus voor het merendeel van de bevolking ontoegankelijk zijn), een belangrijk obstakel om correcte informatie over het gevoerde overheidsbeleid te verkrijgen. De mogelijkheid om via de LAR aan bepaalde informatie te komen met betrekking tot het overheidsfunctioneren, wordt nauwelijks benut vanwege het complexe en omslachtige karakter van de te volgen procedures.

ONZE CULTUUR?

De bestrijding van slecht bestuur en corruptie vormt nog geen integraal onderdeel van onze cultuur. Er wordt bijna blindelings vertrouwd op "de dames en heren ministers (van de eigen politieke kleur) die onvermoeibaar zouden moeten strijden voor het algemeen belang. Daar het gaat om gecompliceerde en moeilijk te begrijpen onderwerpen, bemoeit men zich daar liever niet mee. Bovendien, zou het toch niets uitmaken en/of zou dit kunnen leiden tot problemen (represailles)".

Intussen kon al opgemerkt worden dat een deel van onze bestuurders en hun adviseurs in veel gevallen òf niet voor de taak die zij wilden uitvoeren geschikt waren, òf het gemeenschapsbelang niet als eerste aandachtspunt hadden. Dit maakt het noodzakelijk dat de gemeenschap niet haar hoofd moet buigen voor, noch hun verantwoordelijkheid voor het landsbeleid volledig moeten overlaten aan politici. Aangezien volgens verschillende studies onbekwaamheid en slecht bestuur de overheden van de laatste decennia heeft gekenmerkt, en aangezien de voortdurende tekortkomingen het imago en de financieel, economische en sociale situatie van Aruba uithollen, wordt het steeds moeilijker om een neutrale positie te handhaven, 'om problemen te vermijden'.

Jammer genoeg is juist deze houding er de oorzaak van dat wij een aantal heel grote problemen hebben, die veroorzaakt zijn door onze bestuurders. Er moet hierbij niet alleen gedacht worden aan de grote schuldenlast als gevolg van geannuleerde projecten als het Beta-project, de Race-track, enz., maar ook aan het grote overheidstekort, dat volgens instanties als de SER en de Centrale Bank ongetwijfeld gevolgen moet hebben in de vorm van ontslagen in het ambtenarenapparaat, aanpassing van de secundaire arbeidsvoorwaarden, eventuele verhoging van de pensioenbijdrage en van de pensioengerechtigde leeftijd, enz. Uitstel van dit soort maatregelen zou nog ernstiger gevolgen hebben voor de Arubaanse gemeenschap in de nabije toekomst.

VERVOLG

Democratie geeft de burgers enerzijds de gelegenheid om de richting die het Land gaat volgen, te bepalen en om deel te nemen aan het beleid van het Land. Anderzijds eist democratie van de burgers dat zij attent zijn en van hun verantwoordelijkheidsgevoel gebruik maken om de uitvoering van het beleid te controleren. Het niet nakomen van deze verantwoordelijkheid heeft geleid tot ernstige gevolgen, die veel tijd en energie zullen vragen om te herstellen. In dit kader is het belangrijk na te gaan of wij de voorschriften van onze huidige cultuur zullen blijven volgen, of dat wij onze mentaliteit gaan aanpassen, ten behoeve van ons zelfbehoud.

18- QUO VADIS, ARUBA?

De vorige hoofdstukken hebben aangetoond dat de gemeenschap er niet zonder meer op kan vertrouwen dat de wettelijke instanties naar behoren functioneren om haar welzijn te beschermen en te versterken. Een positieve ontwikkeling van de gemeenschap hangt blijkbaar meer af van de wijze waarop burgers hun eigen verantwoordelijkheid ten aanzien van de gemeenschap en haar toekomst in de praktijk brengen.

DE TOEKOMST VAN ARUBA, LEUGEN OF WERKELIJKHEID?

Vlak voor de verkiezingen in september 2001, presenteerde de toenmalige Minister van Financiën met veel trots zijn 'Begrotingsevenwicht' voor het jaar 2002. De grote vraag die zich meteen in de gemeenschap voordeed was, op welke wijze dit mogelijk zou kunnen zijn. Want hoe zou er binnen 1 jaar een begrotingsevenwicht zijn, wanneer ten tijde van de presentatie van de begroting reeds maandenlang vele rekeningen niet konden worden betaald, aangezien er geen geld was? De overheid werd zelfs voor de rechter gedaagd, om betaling te eisen voor getekende contracten. De laatste instanties in de lange rij mensen en instituten aan wie de Overheid geld schuldig was, en welke niet op acceptabele wijze konden functioneren, waren de AZV (die onze gezondheid behartigt) en het Toeristenkantoor (die onze voornaamste inkomstenbron propageert). Op dezelfde wijze ging het om misleiding, toen op korte termijn (binnen 4 jaar) een toekomst afgeschilderd werd, waarbij het minimumsalaris met 35% werd verhoogd. Dit was eenvoudigweg onmogelijk zonder meer geld te lenen en dus konden dit soort beloften beschouwd worden als weer een vorm van oplichting van de Arubaanse gemeenschap. Kenmerkend van deze oplichting was dat er juist het tegengestelde zou moeten worden gedaan en dat er dus ernstige maatregelen genomen moesten worden om de financiële situatie van Aruba te verbeteren. Deze informatie werd echter achtergehouden. Net zoals het 'Plan di Barrio' (de belangrijkste belofte van de verkiezingen daarvóór) praktisch niet werd uitgevoerd, werden nu beloften gedaan die (onder de omstandigheden in het jaar 2001) niet konden worden nagekomen.

Aangezien het gevoerde 'beleid' op geen enkele wijze kon worden aangehouden, was het voor de Arubaanse samenleving dringend noodzakelijk om een goede kijk te hebben op de reële situatie. Zo maakt het veel verschil uit of de Arubaanse Overheid een 'wetenschappelijke' schuld heeft van amper Af. 20 miljoen bij het Pensioenfonds, zoals de toenmalige Minister van Financiën omstreeks 2 jaar geleden verklaarde, of dat het ging om een totale schuld van minstens Af. 200 miljoen, zoals de laatste werkelijke berekeningen hebben aangetoond. Dit laatste bedrag kan een ernstig probleem betekenen voor de financiële en zelfs economische situatie van Aruba, alsmede voor de veiligstelling van de pensioenen van werknemers in de publieke sector. Inmiddels hebben nieuwe berekeningen aangetoond dat er in werkelijkheid een begroting in elkaar was geflanst en dat het zogenaamde begrotingsevenwicht veranderde in een voorlopig begrotingstekort van meer dan Af. 150 miljoen. Indien daarbij worden betrokken de lokale en buitenlandse schulden van meer dan Af. 1 miljard, dan is het makkelijk zich voor te stellen dat

het met de welvaart van Aruba wel heel gauw afgelopen zou zijn na de verkiezingen van 2001. En dat is niet het gevolg van de aanval op Amerika op 11 September.

Indien blijkbaar de gevolgen van het toenmalige overheidsbeleid zo schadelijk waren, hoe komt het dan dat de gemeenschap zo'n beleid bleef accepteren? Een belangrijke reden is dat de Overheid geen moment een eerlijk beeld gaf van de werkelijke situatie. Ofschoon er de laatste jaren commissie na commissie, de Centrale Bank en in verschillende gelegenheden het IMF, de Overheid hadden gewaarschuwd voor de omvang van haar ambtenarenapparaat en voor haar zorgelijke financiële situatie, versluisde de Overheid dit nieuws steeds met het succes van de Arubaanse economie. Gemakshalve werd 'vergeten' dat dit succes voor het grootste deel kon worden toegeschreven aan de toeristische en commerciële sector van Aruba. Met andere woorden, blijkbaar was de informatie die de gemeenschap vanuit Overheidsbronnen ontving, niet erg betrouwbaar. Het ging er daarbij niet steeds expliciet om dat de Overheid valse informatie verschaftte, maar dat er veel meer aandacht werd gelegd op aspecten die de Overheid van pas kwamen en er werden aspecten achtergehouden, die het volk een minder positieve indruk konden geven. Het gevolg hiervan was dat de burger geen goed beeld had van de werkelijke situatie. Vooral ten tijde van de verkiezingen, waarbij de burger een beslissing moet nemen op basis van adequate informatie, kan dit een probleem zijn.

ORDE EN WELVAART

Blijkbaar won de huidige Overheid de laatste verkiezingen op basis van een eenvoudige leus, aangezien de gemeenschap vóór de verkiezingen geen coherent programma werd aangeboden. Echter, het is veel waarschijnlijker, dat deze Overheid die verkiezingen niet heeft gewonnen, maar dat de vorige Overheid die had verloren. Met andere woorden, het is heel goed mogelijk dat een groot deel van de kiezers niet heeft gestemd op de huidige Overheid op basis van een evenwichtig programma of vanwege kandidaten die vertrouwen boezemen, maar dat zij veeleer alle vertrouwen had verloren in het vermogen en de integriteit van het 'programma' en/of de kandidaten van de partijen die deel uitmaakten van de vorige Overheid.

De grote vraag voor de gemeenschap is dan, of de huidige Overheid werkelijk haar leus kan volvoeren, aangezien er slechts een heel globaal programma is (dus zonder concrete criteria) om haar prestaties aan af te meten. Reeds aan het begin van de huidige regeerperiode werd het voor de Overheid zelf duidelijk dat het tweede deel van de leus voorlopig een illusie zou blijven. Na een intensieve analyse van de financiële situatie van het land, bleek dat er geen geld was om alle schulden te voldoen en dat er een gat in de begroting zat, waarvan nog niet bekend was op welke wijze het gedicht moest worden. Indien daarbij wordt genomen de schadeclaims van verscheidene honderden miljoenen, dan moet het wel voor een ieder duidelijk worden dat **welvaart** voorlopig slechts tot een leus beperkt zal blijven.

Op dezelfde wijze hebben in de loop van slechts enkele maanden verschillende leden van de huidige Overheid veel twijfel gezaaid in de

gemeenschap of zij zelf het eerste deel van hun leus wel serieus nemen. Zonder in details te gaan (aangezien de verschillende onderwerpen nog niet diepgaand zijn onderzocht), kunnen er enkele gevallen genoemd worden, waarbij de gemeenschap sterk de indruk heeft gehad dat er wederom criteria van goed bestuur zijn overtreden. Het gaat bijvoorbeeld om:

- De benoeming van een groot aantal mensen op het bureau van de Minister van Justitie om een beleid uit te zetten en uit te voeren, zonder dat het duidelijk is op grond van welke criteria de verschillende personen in dienst zijn genomen.
- Het betrekken van het privé kantoor van de Minister van Justitie bij de algemene organisatie van de vergunningenproblematiek, hetgeen makkelijk de indruk kan wekken van belangenverstremming.
- Twijfels met betrekking tot het volgen van de juiste procedures bij het verlenen van vergunningen aan buitenlanders (onder meer aan een overvaller).
- De beslissing om een groot aantal mensen in opleiding te nemen ten behoeve van de KIA (gevangenis), zonder dat de selectieprocedures zijn gevolgd.
- De eenzijdige verbreking van een officieel akkoord tussen (de vorige) Overheid en Onderwijsvakbond door de Minister van Onderwijs, waarvoor hij door de rechter teruggefloten werd.
- De beslissing van de Minister van Volksgezondheid om de werkzaamheden aan de vuilnisstortplaats te verlenen aan een bedrijf zonder een openbare aanbesteding zoals wettelijk is voorgeschreven (in de Comptabiliteitswet) en met vermoedelijk voorbijgaan van de eis voor zorg voor het milieu.
- Het ontslag van een grote hoeveelheid personeel zonder dat er adequate informatie wordt gegeven aan de gemeenschap (dit is dus geen kritiek op het feit dat er mensen worden ontslagen uit overheidsdienst, aangezien dat gewoonweg heel noodzakelijk is, maar het gaat meer om de wijze waarop dat wordt gedaan en het gebrek aan informatie aan het volk over een gevoelig stuk beleid). Op deze wijze voldoet de Overheid niet aan de criteria van transparantie.
- De verhuizing van DPO (Dienst Personeel en Organisatie) naar het ARULEX-gebouw, mede eigendom van een broer van de Minister van Justitie, hetgeen sterk de indruk geeft van belangenverstremming.
- De behandeling van een groot aantal rechtszaken van/tegen de Overheid door hetzelfde familielid, hetgeen ook de indruk kan geven van belangenverstremming.
- Het geven van workshops aan het personeel van een ministerie door een gerenommeerd accountantskantoor met sterke banden met de Minister van Infrastructuur en Sociale Zaken, hetgeen ook enige indruk geeft van belangenverstremming.
- De kennelijke verhoging van de bedragen voor consultancy, hetgeen de indruk geeft dat er absoluut geen sprake is in een ombuiging van een verkeerd overheidsbeleid in deze.
- Het schriftelijk verbod van de Minister-President aan de hoofden van dienst om het overheidsbeleid te bekritisieren. Dit gaat volledig in tegen de oproep (van de door alle partijen goedgekeurde) Rapport Calidad in, om het politiek handelen kritisch te volgen en onregelmatigheden onmiddellijk te melden (dit is zelfs een plicht voor de ambtenaar).

Ofschoon de Minister-President volgens de wet "geheimhouding" van de ambtenaren kan eisen, zou hij, in het licht van het traditionele slecht bestuur van de overheid, blij hebben gegeven van politieke volwassenheid door op transparante wijze voor de Arubaanse samenleving, correctie door ambtenaren op mogelijk slecht beleid van de overheid toe te staan.

Het feit dat enerzijds parlementariërs van de politieke kleur van de Overheid alle handelingen van 'hun' ministers verdedigen en anderzijds de parlementariërs van de oppositie alle handelingen van de huidige ministers in twijfel trekken die zij zelf tijdens de vorige regeringsperiode op grote schaal hebben toegestaan, duidt er op dat de geschiedenis zich herhaalt en dat het weer gaat om een symbolisch parlement en een hypocriet circus. Deze kleine opsomming van politiek gedrag (van zowel coalitie als oppositie) gedurende nauwelijks 12 maanden regering, illustreert heel goed dat het eerste deel van de verkiezingsleus dat naar **orde** verwijst, ook al veel minder inhoud (b)lijkt te hebben.

Deze situatie laat de Arubaanse gemeenschap met een grote vraag zitten. Is er werkelijk geen hoop op verbetering van onze politieke situatie (hetgeen directe negatieve gevolgen heeft voor onze financieel-economische en sociale situatie)? In dezelfde adem kunnen we ons in alle ernst afvragen of het feit dat er niet (veel) meer mensen in overheidsdienst worden genomen het gevolg is van principes van goed bestuur van de huidige Overheid of dat men zich eindelijk realiseert dat er geen geld meer is om te verkwisten? Bovendien moeten wij ons ernstig afvragen of er werkelijk geen alternatief is voor de traditie om steeds weer te stemmen op de partij die ons op dat moment het minst schadelijk lijkt.

HET BANKROET VAN DE OVERHEID?

Feitelijk hebben Overheid na Overheid zich in een dusdanige positie gemanoeuvreerd dat er niet meer op hun intenties, hun woord en zelfs niet op hun handtekeningen vertrouwd kan worden. Vanzelfsprekend verliest de Overheid zo al haar geloofwaardigheid. En op het moment dat een persoon of instantie haar geloofwaardigheid verliest, wordt het bijna onmogelijk om die persoon of instantie nog serieus te nemen en om samen te werken aan een gemeenschappelijk doel. Het moet echter duidelijk zijn dat het hierbij gaat om het bankroet van de overheid en niet om het bankroet van Aruba. Steeds vaker heeft de Arubaanse gemeenschap namelijk bewezen, en doet zij dat nog steeds, dat zij het beleid van de Overheid niet meer zonder meer accepteert.

Een eventueel bankroet wordt niet alleen bepaald door de financiële mogelijkheden. Belangrijker is nog wel de mogelijkheid van herstel. Het feit dat de Arubaanse gemeenschap steeds vaker ageert tegen slecht overheidsbeleid, geeft de hoop, dat Aruba op de goede weg is. Om enkele voorbeelden te noemen:

- De Race-Track, waarbij met name milieugroeperingen het streven hiertoe van de Overheid blokkeerde.
- Het Struisvogelpark, waarbij belangengroeperingen aantoonde dat de toenmalige Overheid vergunningen af gaf, die tegen de wettelijke

bepalingen in gingen en het project daardoor noodgedwongen werd stopgezet.

- De SETAR, waarbij het SETAR-personeel de pogingen van de toenmalige Overheid blokkeerde om haar financiële problemen op te lossen door een onverantwoorde verkoop van haar belangrijkste kip met gouden eieren.
- De Posterijen, waarbij met name de commerciële sector het gebrek aan beleid en de nadelen die dit voor de gemeenschap betekent, aan de kaak stelt en oplossingen eist.
- Het Toeristenbureau, waarbij alle betrokken maatschappelijke geledingen duidelijk hebben gemaakt dat het toenmalig (gebrek aan) 'beleid' de belangrijkste inkomstenbron van Aruba in gevaar bracht en dus onaanvaardbaar was.
- De N.G.O.'s, die de toenmalige Overheid tot de orde moesten roepen om geen reclame te maken met hun werk (de parken, zogenaamd ten behoeve van de 'Plan di Bario').
- De FIPA, waarbij alle maatschappelijke geledingen geprotesteerd hebben tegen het zoeken naar snelle 'oplossingen' voor haar financiële problemen, met grote negatieve gevolgen voor de gemeenschap op de lange termijn.
- De 'overbruggingstoelage' voor ex-ministers, waarbij Directie Wetgeving de intentie van de toenmalige Minister van Financiën heeft geblokkeerd om ministers, die toch al genieten van heel riant financiële voordelen, een extra douceurtje te geven na hun vertrek als minister.
- De dump te Parkietenbos, waarbij eerst de nodige protesten rezen vanwege de wijze waarop (weer!) een kostbaar project onderhands werd toegekend en vervolgens vanwege het gebrek aan zorgvuldigheid ten aanzien van het milieu.

HOOP VOOR DE TOEKOMST?

In een normale democratie zijn het vooral de parlementariërs, die het Overheidsbeleid kritisch moeten volgen en op tijd, waar nodig, tegengas moeten geven. Het is echter een bekend feit, dat dit systeem hier niet functioneert. De Arubaanse gemeenschap zal dus naar andere wegen moeten zoeken om onverantwoordelijk Overheidsbeleid af te remmen en waar mogelijk, om te buigen naar een gezond beleid. In dit verband wordt het heel belangrijk om nationale discussies op te zetten over onderwerpen als:

- Een nationale en samenhangende visie.
- Herstructurering/reorganisatie van ons democratisch rechtssysteem.
- Het legaliseren van de criteria van goed bestuur en als gevolg daarvan het zonder mededogen strafrechtelijk vervolgen van overtredingen van wetten met betrekking tot goed bestuur.
- Het versterken van het belang en de autoriteit van officiële instanties zoals de Centrale Accountantsdienst, de Sociaal-economische Raad, de Algemene Rekenkamer, de Raad van Advies, het Openbaar Ministerie, het Centraal Bureau Juridisch en Algemene Zaken, enz.
- Herstructurering van de openbare financiën en het belastingsstelsel.
- Privatisering van verschillende overheidsdiensten.
- Herstructurering van het ambtenarenapparaat op basis van efficiency en effectiviteit, waarbij inbegrepen een nieuw salarisstelsel.

- Aanpassing van de normen voor pensioen op basis van de werkelijke financieel-economische situatie.
- Het structureren van overleg tussen de sociale partners ten aanzien van nationale problemen.
- Het structureren van overleg met de Niet-Gouvernementele Organisaties (N.G.O.'s).
- De kerntaken van de Overheid en samenwerking met N.G.O.'s.
- Een nationaal beleid voor de jeugd.
- Een nationaal beleid voor de natuur en het milieu.
- Een nationaal beleid ten aanzien van de criminaliteit en het drugsgebruik.

Aangezien discussies effectiever zijn wanneer ze plaats vinden op basis van concrete voorstellen, is het belangrijk om de (verzameling) ideeën vooraf op gestructureerde wijze aan alle deelnemers van de nationale discussies uiteen te zetten. Dat zal het onderwerp zijn van het (mogelijk) vervolg van dit boek:

ARUBA, OP WEG NAAR HERVORMING.

ENKELE BELANGRIJKE OFFICIËLE INSTANTIES EN WETTEN

1. ALGEMENE REKENKAMER ARUBA (ARA).

De ARA is ingesteld als (van de Overheid) onafhankelijk orgaan dat werkt ten behoeve van de Staten. De taak van de Rekenkamer omvat de controle op het financieel beheer en de financiële verantwoording, die daarover wordt afgelegd. Het gaat er daarbij om vast te stellen of:

- de ontvangsten en uitgaven van het Land plaatsvinden overeenkomstig de begrotingslandsverordening en alle andere wettelijke regelingen;
- de financiële verantwoording voldoet aan de Comptabiliteitswet en in andere regelingen opgenomen wettelijke voorschriften;
- de gelden en goederen doelmatig worden beheerd.

Opmerking: ofschoon de ARA ten behoeve van het Parlement controleert en in praktisch al haar uitgebrachte rapporten over het financieel beleid van alle overheden heeft gewezen op een groot aantal fouten en overtredingen van de wet, heeft het Parlement nog nooit een rapport van de ARA in een openbare vergadering behandeld. Evenmin hebben de Staten ooit begrotingsoverschrijdingen van een minister of de Overheid een halt toegevoerd, noch heeft zij op energieke wijze geprotesteerd wanneer de Jaarrekeningen weer eens niet op tijd werden ingediend.

2. CENTRALE ACCOUNTANTS DIENST (CAD).

De CAD heeft de taak de administratie van het land Aruba te controleren. Het is haar verantwoordelijkheid om misstanden aan de kaak te stellen, die niet door interne controle van de overheidsdiensten zelf zijn gesignaleerd en gecontroleerd.

Opmerking: aangezien de interne controle binnen het gehele overheidsapparaat, zo die al aanwezig is, gebrekkig functioneert, kan de CAD haar taak niet adequaat uitvoeren. Aangezien de ARA voor een belangrijk deel afhankelijk is van de controleresultaten van de CAD, kan zij haar taak evenmin optimaal uitvoeren.

3. RAAD VAN ADVIES (RvA).

Deze instantie heeft tot taak om te adviseren over elk nieuw voorstel voor landsbesluit en/of landsverordening, over internationale verdragen van het Koninkrijk die Aruba ook raken en over elk voornemen voor een nieuwe Rijkswet of Algemene Maatregel van Rijksbestuur.

4. SOCIAAL-ECONOMISCHE RAAD (SER).

De SER is een officieel instituut met vertegenwoordigers uit de werkgevers- en werknemerssector en met onafhankelijke experts, die de taak heeft om de Overheid van advies te dienen op alle onderwerpen van socio-economische aard. De Minister van Algemene Zaken moet het advies van de SER openbaar maken binnen minimaal 30 en maximaal 60 dagen.

5. CENTRAAL BUREAU VOOR JURIDISCHE EN ALGEMENE ZAKEN (CBJAZ)

De taak van CBJAZ is, om de Overheid te adviseren omtrent alle juridische kwesties en over het algemeen beleid. Bovendien behandelt zij (kleine) rechtszaken voor of tegen de Overheid.

Opmerking: de RvA, SER en CBJAZ zijn organen met een bepaalde expertise die de Overheid van advies dienen op een specifiek terrein. Aangezien hun advies niet wettelijk dwingend is, maakt de Overheid veel gebruik van die mogelijkheid om op gestructureerde wijze van de adviezen af te wijken om zodoende haar 'eigen' beleid te voeren.

6. DE COMPTABILITEITSWET.

Deze wet reguleert het financieel beleid van het land Aruba en de verantwoording van 's Lands gelden. Het bepaalt onder meer dat:

- iedere minister elk jaar vóór 1 april een ontwerp voor de begroting van het volgend jaar van zijn ministerie moet indienen (art. 2);
- elke ministerie haar eigen financiële administratie moet voeren (art. 7.2);
- Directie Financiën een centrale begrotings- en financiële administratie voert van alle overheidsdepartementen (art. 9);
- de begroting niet overschreden mag worden, noch niet-geraamde kosten worden gemaakt, zonder machtiging verkregen bij landsbesluit (art. 14);
- overeenkomsten voor een periode van niet langer dan 5 jaar mogen worden aangegaan en dat voor het aangaan of verstrekken van geldleningen ten behoeve of ten laste van het Land uitsluitend de Minister van Financiën gemachtigd is bij of krachtens een landsverordening (art. 22);
- elk werk, levering of dienstverlening die de Overheid van meer dan Af. 100.000,- kost, pas kan worden toegewezen nadat er een openbare aanbesteding heeft plaatsgevonden (art. 25.1);
- elke schenking of kwijtschelding van meer dan Af. 10.000,- slechts kan plaatsvinden via een machtiging verkregen bij landsverordening.

*De Comptabiliteitswet heeft veel belangrijke regels omtrent de ministeriële verantwoordelijkheid. Art. 31 stelt onder meer dat indien een minister bepaalde belangrijke regels overtreedt (bijv. art. 22), **dan kan zijn handtekening slechts die minister als persoon binden en niet het land Aruba**. Bovendien is in het Strafrecht (art. 372a) opgenomen dat een minister een gevangenisstraf of boete kan worden opgelegd, indien hij Arubaanse en/of Rijkswetten heeft geschonden of indien hij landsbesluiten of ministeriële regelingen uitvoert, die niet van de vereiste handtekeningen zijn voorzien.*